Dalarnas Försäkringsbolag

Årsredovisning

2018

Dalarnas Försäkringsbolag

Innehåll

Inledning

4 Vd har ordet
6 Det hände 2018
8 Året i korthet
10 Hållbarhet

Verksamheten

14 Samverkan
16 Förvaltningsberättelse
19 Hållbarhetsrapport

Finansiella rapporter

23 Femårsöversikt
24 Resultaträkning koncernen och moderbolag
25 Rapport över finansiell ställning för koncernen
26 Balansräkning för moderbolaget
27 Rapport över förändring i eget kapital
28 Rapport över kassaflöden
29 Resultatanalys
30 Noter till finansiella rapporter

Övrig information

66 Revisionsberättelse
70 Bolagsstyrningsrapport
74 Styrelse och revisorer
76 Fullmäktige
77 Företagsledning
78 Ordlista

Bolagsstämma 2018

Ordinarie bolagsstämma hålls torsdagen den 28 mars 2019 i Falun.

Redaktionell text och produktion: Dalarnas Försäkringsbolag i samarbete med Helikopter Brand Design AB.
Foto och illustrationer: Per Eriksson, Magnus Stålberg, Ryan Garrison, Marlene Stedt, Darko Bojanic och Dalarnas Försäkrings-bolags bildbank. Tryck: Brand Factory.

Tema Hållbarhet

Temat för denna årsredovisning är hållbarhet och hur vi på Dalarnas bidrar till ett långsiktigt hållbart län. Vi har ett ansvar att dela med oss av kunskaper och agera på ett mer hållbart sätt där vi kan. Det leder mina tankar till naturen omkring oss och hur den både behöver värnas för kommande generationer och kan vara en del av lösningen. Vi har kommit en bra bit på vägen men mycket är ogjort – vi strävar ständigt efter att finna fler och bättre sätt att bidra från vårt håll.

Anders Grånäs,
vd Dalarnas Försäkringsbolag

Stolta och glada. Men inte klara.

När vi summerar 2018 kan vi konstatera att kunderna ger Länsförsäkringar högst betyg i sex av Svenskt kvalitetsindex mätningar: *Bolån, Privat bank, Privat försäkring, Privat pension, Företag försäkring* och *Fastighetsförmedling!*

Stina Nordahl arbetar med Compliance – eller regelefterlevnad, som vi säger på Dalarnas. Det är hon som övervakar och kontrollerar att vi följer lagar och regler, så kunderna kan känna sig trygga i att vi vet vad vi gör. Det är hållbart i längden – både för oss och våra kunder.

– Vi på Dalarnas arbetar hela tiden med hållbarhet i åtanke vid reparation av kundernas skadade bilar. Vi rekommenderar enbart verkstäder som klarar våra miljömål - det är hållbart både för kunder, verkstäder och för Dalarnas, säger Kjell Nyman, chef Motorteknik.

Fångat på film

För oss på Dalarnas är långsiktig hållbarhet en naturlig del av verksamheten – omtanken om våra bankkunders ekonomi, stödet vid en skada, strävan mot färre brand-, trafik- och vattenskador i vårt län är några exempel som många känner till.

Vi har som en del i beskrivningen av 2018 tagit fram sju filmer som visar andra delar av hållbarheten på Dalarnas. Vi kliver in bakom kulisserna i verksamheten och presenterar medarbetare i yrkesroller du kanske inte träffat på tidigare.

Kolla in filmerna på dalarnas.se

– Hållbarhet är viktigt, både för mig som person och för Dalarnas. Hållbarhetsarbetet genomsyrar vårt bolag under hela året, kanske främst genom vårt arbete för att förebygga skador, säger Anders Grånäs, vd Dalarnas Försäkringsbolag.

Roger Andersson är chef för Fastighetsservice. Förutom att sköta det löpande arbetet med alla fastigheter runt om i Dalarna så arbetar avdelningen med allt från hållbart byggande till att köpa förnybar el och investera i solpaneler.

Lokalt och nära lockar många

Vd har ordet. *Temat för denna årsredovisning är hållbarhet och hur vi på Dalarnas bidrar till ett långsiktigt hållbart län. Vi har ett ansvar att dela med oss av kunskaper och agera på ett mer hållbart sätt där vi kan. Utmaningen är att förstå vad som faktiskt är hållbart och vilka de långsiktiga konsekvenserna av vår påverkan blir. Det leder mina tankar till naturen omkring oss och hur den både behöver värnas för kommande generationer och kan vara en del av lösningen.*

För mig personligen ligger skogen nära hjärtat - ett andningshål där jag alltid rört mig mycket, sprungit på sommaren och åkt skidor vintertid. På höstarna handlar det om jakt, främst älg, som för mig är andaktsstunder i skogen mer än något annat. Alla som jagar vet att tiderna av spänning är få och korta, medan stillheten och väntan är lång.

Skogsnäringens betydelse för hela bygden är stor, både som rekreationsområde och som arbetsgivare, det vet alla vi som har en relation till den på något sätt. Själv har jag både gallrat och planterat skog på mina farföräldrars skiften i Djurås. Det känns både naturligt och spännande att skogsnäringen kan spela en viktig roll i omställningen till ett mer hållbart samhälle.
Jag tänker bland annat på alla de initiativ som pågår för att använda naturbaserade råvaror som ersättning för oljebaserade, inte bara bränsle utan även förpackningar och liknande.

Även lantbruket i vårt län har stor betydelse, kanske framför allt när det gäller närproducerade grödor och mjölkprodukter. Företagen som förädlar råvarorna från lantbruket i vårt län blir fler och fler. En annan effekt är att vårt vackra öppna landskap som präglar många delar av Dalarna hålls öppet och bidrar till attraktionskraften i länet.

Det har varit ett väldigt speciellt år, med först en lång och snörik vinter till glädje för oss som gillar skidåkning. På den följde en fantastisk sommar ur ett semesterperspektiv, men en stor utmaning för lantbrukare och skogsägare på grund av den utdragna torkan. Dåliga skördar, foderbrist och skogsbränder var ett återkommande tema. Givet hur torrt det var så är jag faktiskt lättad över att det inte blev värre. Några få skogsägare har dock drabbats hårt. Konsekvenserna för lantbruket är nog fortfarande inte helt överblickbara, man måste summera denna vinter avseende foderläget först. Men de indikationer jag fått var att regnet mot slutet av sommaren reparerade en del av skadan genom bättre tillväxt.

Vi kan efter det gångna året konstatera att vi måste vara beredda på högre temperaturer och möjligen även mer nederbörd framåt, med ökade risker för översvämningar och bränder. Det här ökar behovet av vår verksamhet, men också vikten av att vi intensifierar vårt hållbarhetsarbete, både på eget håll och tillsammans med andra. Den senaste vårfloden hanterades välkoordinerat och skickligt av Länsstyrelse, kommuner och kraftbolag, där även vi själva var mycket aktiva. Något som sannolikt fick effekt, då stora skador undveks. Det är väldigt positivt ur flera perspektiv, den här typen av situationer drabbar våra ägare/kunder både socialt, ekonomiskt och miljömässigt - vi brukar säga att den största nytta vi gör är att förebygga de skador som aldrig sker.

> *Vi kan glädjas över en rekordstor återbäring till våra kunder.*

Här och nu kan vi konstatera att det fortsatt går bra på alla fronter. Vi har passerat 370 anställda – ett resultat dels av tillväxt i merparten av våra affärer, dels av den starka efterfrågan på vårt kundcenter i Borlänge. Därifrån servas hela länsförsäkringsgruppens bankkunder genom den så kallade telefonbanken. Bankens affärsvolym passerade kring årsskiftet 20-miljarderstrecket, något som i sig är värt att glädjas över. Bakgrunden till det är sannolikt vårt omvittnat goda kundbemötande som attraherar kunder från våra branschkollegor i strid ström, kombinerat med ett attraktivt digitalt erbjudande. Länsförsäkringsgruppen utsågs återigen till Sveriges mest populära bank och försäkringsbolag för privatpersoner, enligt 2018 års Svenskt Kvalitetsindex-mätning. Även som försäkringsbolag för företag, samt fastighetsförmedling fick vi högsta betyg. Dalarnas kan också glädjas över att vi som kundägt bolag kunde ge en rekordstor återbäring om närmare 250 miljoner under året.

Omvärlden är osäker och oförutsägbar, politiken har präglats alltmer av populism i många länder. Dalarnas ser fortfarande stora finansiella obalanser på vissa håll, till exempel i Italien, med omfattande osäkra fordringar. Vad brexit kommer att leda till är i dagsläget mycket osäkert. Samtidigt ser vi en god ekonomisk

tillväxt med positiva prognoser i en stor del av världen, möjligen lite avtagande på sina håll. Vi ser inga indikationer på någon krasch. Å andra sidan säger erfarenheten att sådana oftast kommer oväntat. Vi är dock som bolag välkapitaliserade, vilket borgar för att vi kan gå trygga in i framtiden.

Vi på Dalarnas engagerar oss på många sätt i vårt län, vi stöttar idrotts- och kulturföreningar, ideella organisationer och andra insatser av vikt för dalfolket. På försommaren fick jag nöjet att inviga två gåvor till Sjöräddningssällskapet, en räddningsskoter samt en sjöräddningsbåt. Vi fick då en kort uppvisning i hur räddningsarbetet går till, det är fantastiskt att se så entusiastiska och kompetenta ideella sjöräddare. De var väldigt tydliga i att denna utrustning ger dem ännu bättre förutsättningar här i Dalarna.

Slutligen vill jag säga att Dalarnas Försäkringsbolag vore intet utan våra medarbetare – alla de som under generationer byggt upp det förtroende vi åtnjuter och alla de som idag bidrar till ett tryggare liv för dalfolket. Ett stort och varmt tack till dem alla – som jag är övertygad om att våra kunder instämmer i.

Anders Gånäs

ÅRET I SIFFROR

Nyckeltal	2018	2017
Resultat före skatt, mkr	119	594
Balansomslutning , mkr	8 404	8 331
Kapitalkvot, %	238	193
Antal anställda - totalt	371	350
Medeltal heltidstjänst	303	288
Totalt antal kunder*	177 646	175 799
Bank		
Inlåning, mkr	5 932	5 282
Utlåning, mkr	1 569	1 592
Bostadsutlåning, mkr	9 623	8 777
Förvaltad fondvolym, mkr	2 734	2 364
Antal kunder	50 418	47 501
Liv		
Premieinkomst, mkr	309	325
Totalt försäkringskapital, mkr	7 362	7 531
Antal kunder	45 025	45 543
Sak		
Premieintäkt, mkr	1 291	1 229
Tekniskt resultat före rabatter, mkr	126	110
Återbäring och rabatter	231	178
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	91,2	92,2
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	3,6	10,2
Antal kunder*	155 690	154 410
Marknadstäckning		
VillaHem	77,0	76,7
Personbil	65,4	65,6
Företagsmotor	63,9	62,8
Byggindustri	75,2	74,9
Tillverkningsindustri	75,0	74,3
Tjänsteföretag	53,8	54,4

**Antal kunder inom sak avser kunder folkbokförda i Dalarnas län.*

Det hände 2018

Januari

I januari var skadeförebyggarna/riskingenjörerna Tommie Lindkvist, Johan Apel och Johan Pettersson på Högskolan Dalarna i Borlänge tillsammans med ett antal andra företag och organisationer för att träffa studenter som läser bygginriktade utbildningar.

Februari

En torsdagskväll i februari hade projektet UngDomare utbildning för unga domare på Falukontoret. Utbildningen leddes av Lena Birath, före detta landslagsspelare i innebandy och bandy. Kvällens huvudtema var personlig utveckling och diskussion kring uppkomna situationer för domare.
På bilden ser vi Hampus Jansson, som vann en signerad matchboll från Dalkurd FF, och Lena Samuelsson, Dalarnas Försäkringsbolag.

Mars

För att sätta färg på insidan av Dalarnas Villa, vårt hållbarhetsprojekt med brand-, inbrotts- och vattenskadesäkert fokus, skapades en designgrupp bestående av inredningsintresserade medarbetare på Dalarnas. Gruppen ska färgsätta och sedan inreda huset under våren 2019.

Juli

I juli drabbades Sverige av omfattande skogsbränder, bland annat i Dalarna med den stora branden i Trängslet, Älvdalens kommun. Räddningstjänsten i Mora meddelade att de behövde fler västar till den personal som hjälpte till med arbetet kring bränderna. Vi på Dalarnas, genom Johan Morell på Morakontoret, åkte snabbt upp till de drabbade områdena med reflexvästar som Dalarnas hade skänkt.

Augusti

Vi har fått 50 nya medarbetare på Dalarnas under året, och en av dem är den nya kontorschefen i Leksand, Anders Lindell (t.v.), som började i augusti. "Det känns fantastiskt bra att få komma till Dalarnas Försäkringsbolag. Det är ett urstarkt varumärke som jag och många andra förknippar med trygghet och god service", säger han.

September

I september spelade vi in reklamfilm med åtta glada medarbetare från Dalarnas och den ännu gladare och nöjdare kunden Stefan. Filmen sändes på jumbotronerna hos IBF Falun, Mora IK, Leksands IF och Kais Mora i samband med årets återbäringskampanj, då vi också delade ut isskrapor med flera funktioner.

April

I april invigdes vårt nya Ludvikakontor med pompa och ståt. Ulrika Lodén, kontorschef Ludvika, och Henrik Hansson, fastighetsmäklare, klippte bandet. På plats var bland annat vår vd, Anders Grånäs, Ludvika kommuns näringslivschef, våra ledamöter och trogna kunder.

Maj

I maj överlämnades en splitterny räddningsskoter och en räddningsbåt till Sjöräddningssällskapet vid en solig och välbesökt ceremoni i Falun. Intressenter från livräddningssällskapet, representanter från räddningstjänsten Dala Mitt och Leksands räddningstjänst, kunder, allmänhet och medarbetare fanns på plats när båten fick namnet Dalarnas Försäkringsbolag.

Juni

I juni cyklade fem medarbetare från Dalarnas den 30 mil långa banan runt Vättern i syfte att samla in pengar till BRIS. De fem ingick i Wasa Kredits 40 cyklister starka lag, som efter målgång tillsammans cyklat 1 200 mil. Dalarnas representanter var Roger Andersson, Per Olov Larsson, Niclas Agné, Marie Hjerpe och Johan Gustafsson.

Oktober

Första veckan i oktober tog vår HR-avdelning över kontot @rekryteringslots på Instagram. Där visade de upp glimtar om hur det är att arbeta hos oss på Dalarnas Försäkringsbolag. Under veckan fick vi kika bakom kulisserna hos medarbetare och chefer, både inne på kontoret och ute på jobb i länet.

November

I november inledde Dalarnas ett samarbete med skidåkaren Stina Nilsson. Hon har redan ett OS-guld och ett antal internationella mästerskapsmedaljer i bagaget och satsar helhjärtat mot kommande OS och VM. ”För oss är det glädjande att få stötta Stina i hennes satsning. Vi är ett lokalt bolag som verkar för bygden”, säger Per-Ove Nordahl, sponsoransvarig.

December

Vi hade öppet på två kontor under första adventhelgen i december, där våra skadeförebyggare och rådgivare mötte besökarna. Leksandskontoret hade öppet under julmarknaden och Falukontoret under skyltsöndagen. Det serverades glögg, pepparkakor och lussekatter. Besökare kunde bland annat tävla och vinna ett fint brandskyddspaket. Vi hade även Brandskyddsföreningens maskot Flammy på plats i Falun.

Året i korthet

Hembesök

Vi gjorde ungefär **700** hembesök hos villaägare och lantbrukare under 2018, med genomgång av vatten-, brand- och inbrottssäkerhet. Alla fick dessutom ett gratis vattenlarm vid besöket.

Barnförsäkringar

Under 2018 har det tecknats **1 692** nya barnförsäkringar.

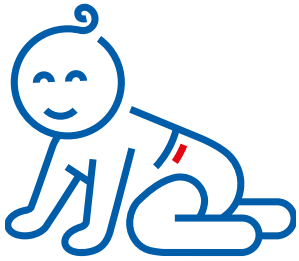

Vi engagerar oss i samhället!

Vi sponsrar över **200** idrotts- och kulturföreningar i länet – primärt inom breddverksamheten.

Vår bank

Vår bank har **50 418 kunder** totalt – en ökning med **2 917 eller 5,82%** under 2018.

Återbäring 2018

Vi delade ut **249 667 317 kr** i återbäring till 168 849 kunder.

Skadeförbyggande arbete

Vårt skadeförebyggande arbete gav resultat. Under 2018 såldes till exempel över **1 200** brandfiltar, **1 100** brandsläckare och **2 600** brandvarnare.

44000

reflexvästar har delats ut till förskolor i länet sedan 2013.

Glädjande resultat i hälsoindex

Hälsoindex är ett sammanvägt index som grundar sig på nio hälsonyckeltal. Ju högre värde, desto bättre är hälsoläget i organisationen. Dalarnas Hälsoindex för 2018 blir **118** poäng, jämfört med medianen i vår bransch som blev **108** poäng.

Återhämtningsfåtöljen på Falukontoret användes **1 948** gånger under året.

Nya medarbetare

Under året rekryterades totalt **50 nya medarbetare** till Dalarnas, och vi är 371 anställda över hela länet.

Vi har 177 646 kunder en ökning med 1 847 under 2018.

Under 2018 ringde det

110 761

personer till Dalarnas kundcenter.

Vi sålde

1 226

nya bilförsäkringar under året.

Under 2018 har det tecknats

881

nya hemförsäkringar.

Vårt mest gillade inlägg på Facebook under året var det om att Återbäringen nu är på väg. Inlägget gillades **1 011** gånger och delades **47** gånger. Det är Facebook-rekord för oss! Vid årets slut hade vi **8 536** gillare av vår sida.

Vår gemensamma kundservice

Under 2018 ringde det **324 020** personer till vår gemensamma kundservice för Länsförsäkringsgruppen – en ökning på **71 275** samtal från 2017 för kollegorna i Borlänge.

Våra värdeord

Dalarnas Försäkringsbolags värdeord utgör grunden för vår verksamhet och skapar förutsättningar för vårt agerande, både mot våra kunder och mellan medarbetare. De fyra värdeorden är **Kompetens, Omtanke, Ärlighet och Trygghet** - så här ser vi på dessa begrepp.

Kompetens

Med vårt kunnande ska varje kund känna sig unik och exklusiv utifrån sina förutsättningar. Vi ska alltid använda vår kompetens på ett omsorgsfullt sätt.

Omtanke

Hos oss är man alltid välkommen. Det är en förutsättning för en enkel och naturlig relation där kunden upplever vår omtanke.

Ärlighet

Vi agerar på ärliga grunder och kunden ska förstå att vårt förslag grundar sig på kundens faktiska behov.

Trygghet

Utifrån vår kompetens, omtanke och ärlighet ska kunden känna en stor trygghet hos oss.

Vill bidra till en hållbar samhällsutveckling

Strävan efter långsiktig hållbarhet är en naturlig del av vår verksamhet. Ekonomisk trygghet vid en skada, omtanke om bankkunders ekonomi, liv- och pensionsförsäkringskunders tryggade ålderdom, det är hållbar trygghet för oss på Dalarnas. Vi förebygger skador för att värna miljön och hålla skadekostnaderna nere. Vi stöttar också föreningar och organisationer med syfte att minska riskerna och skapa trygghet i vårt län.

Marie Eriksson, Chef Kommunikation/Hållbarhet på Dalarnas Försäkringsbolag.

– Vi arbetar för att bidra till en hållbar samhällsutveckling och ta ansvar för vår verksamhets påverkan på människa och miljö, säger Marie Eriksson, Chef Kommunikation/Hållbarhet på Dalarnas Försäkringsbolag. Våra mest omfattande insatser ligger inom det skadeförebyggande området, där vi lägger stor kraft på att dela med oss av våra kunskaper. En skada drabbar ofta den enskildes ekonomi, sociala situation och miljön, den kostar också pengar för bolaget och i förlängningen för våra kunder. En ökad miljöbelastning som driver på klimatförändringen kan också på lite längre sikt drabba kunderna och länet som helhet, i form av fler och värre naturskador. Marie Eriksson fortsätter:

– Dialogen med vår omvärld här i länet är värdefull i arbetet för att fortsätta utvecklas i rätt riktning vad gäller hållbarhet. Det pågår just nu en intressentdialog, med en enkät till ett representativt urval av dalfolket och därtill ett antal intervjuer med nyckelpersoner i vårt län på detta område.

> Vi arbetar för att bidra till en hållbar samhällsutveckling och **ta ansvar för vår verksamhets påverkan på människa och miljö.**

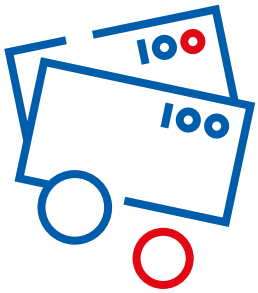

Ekonomi

Dalarnas Försäkringsbolag investerar kapital i bolag över hela världen. Dessa bolag bör hantera risker och möjligheter kring affärsetik, miljö och sociala frågor på ett ansvarsfullt sätt. Genom att metodiskt undersöka den ekonomiska hållbarheten i de bolag Dalarnas Försäkringsbolag investerar i, strävar vi efter att främja den ekonomiska hållbarheten i samhället.

En annan aspekt av den ekonomiska hållbarheten är ansvarsfull kreditgivning, som innebär att i all kreditberedning göra en riskbedömning vad gäller både betalningsförmåga och värdet av eventuella säkerheter både för bolagets och den enskilda individens bästa.

Vi ser det också som vårt uppdrag att hantera driften av bolaget på ett sådant sätt att premierna kan hållas så låga som möjligt och att vi samtidigt säkrar tillräckligt kapital för att kunna hantera en riktigt omfattande skadesituation i Dalarna.

Miljö

Tommie Lindqvist, miljöansvarig på Dalarnas Försäkringsbolag.

Den globala uppvärmningen med ökad risk för extrema väderhändelser som stormar, skyfall, översvämningar och torka får stora samhällsekonomiska konsekvenser. För försäkringsverksamheten kommer den globala uppvärmningen på lång sikt att innebära en risk för ökade kostnader för väderrelaterade försäkringsskador.

– För länet som helhet och dalfolket är negativ miljöpåverkan ett viktigt område där vi kan göra skillnad både på kort och lång sikt. Därför arbetar vi aktivt med att minska risker för skador, säger Tommie Lindkvist, miljöansvarig på Dalarnas Försäkringsbolag, och fortsätter:

- Att förebygga skador är det viktigaste vi på Dalarnas kan göra för miljön. Störst påverkan har natur-, vatten-, brand- och motorskador. Att undvika en skada är alltid

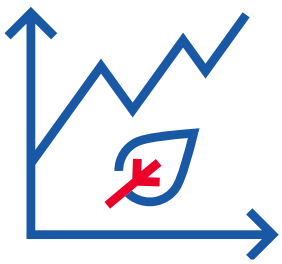

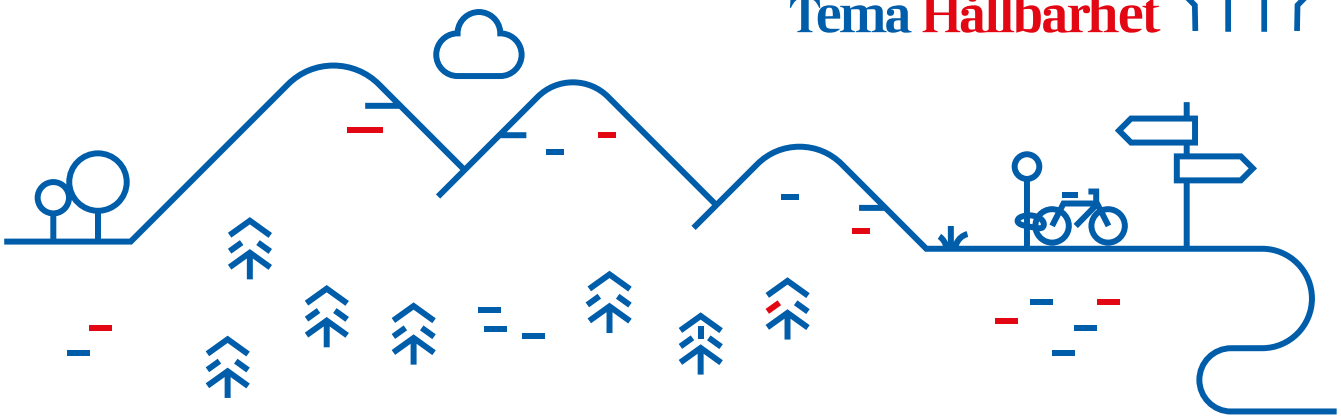

en vinst för miljön, med mindre avfall, kemikalier, energiåtgång, material, transporter och annat. Till exempel orsakar en villabrand ungefär samma koldioxidutsläpp som att köra en fossildriven bil fyra varv runt jorden.

Några exempel på insatser:

- Vi gör hembesök hos försäkringskunder i villa, med genomgång av vatten-, brand- och inbrottssäkerhet. Vi besöker även lantbruk, industrier och andra företag för att stötta med rekommendationer kring förebyggande åtgärder. Vi föreläser också för grupper om hur man förebygger en skada.
- Vi kommunicerar löpande via bland annat Facebook med skadeförebyggande tips inom olika områden.
- Vi bygger en villa strax utanför Falun tillsammans med Högskolan Dalarna, gymnasiala yrkesutbildningar, materialleverantörer, husleverantörer och entreprenörer. Villan har fokus på brand-, inbrotts- och vattenskadesäkerhet samt hållbarhet och framtida underhåll. Byggperioden är samtidigt en lärandeprocess för verksamma i byggbranschen, genom medverkan längs vägen och studiebesök under byggtiden.
- Vår egen direkta miljöpåverkan är relativt begränsad och består främst av tjänsteresor och uppvärmning av kontorslokaler samt pappersutskrifter. Riktlinjer finns för tjänsteresor och för att minska koldioxidutsläppen rekommenderas digitala möten samt tåg istället för flyg där det är lämpligt. Vi använder grön el i verksamheten. Det innebär att den kommer från förnybara källor; sol, vind, vatten och biobränsle.
- Vi ställer krav på våra samarbetspartners när det gäller miljölagkrav vid reparationer ersatta av oss.
- Vi har nyligen installerat solpanel på vårt kontor i Borlänge.
- Utvecklingen av digitala tjänster leder till färre pappersutskick till kunder, vilket minskar miljöpåverkan samtidigt som

> **Vi gjorde 700 besök under året hos villaägare samt lantbrukare och andra företagare,** med genomgång av vatten-, brand- och inbrottssäkerheten.

Här delar vår skadeförebyggare Peter Svensson och kundtjänstmedarbetare Linnea Dahlqvist ut brandvarnare på Högskolan Dalarna.

Dalarnas Villa strax utanför Falun – ett projekt med fokus på brand-, inbrotts- och vattenskadesäkerhet samt hållbarhet och framtida underhåll.

informationen blir mer tillgänglig för kunderna. Här har gjorts insatser under 2018 för att inspirera våra kunder att gå över från pappers- till digital kommunikation, en aktivitet som kommer fortsätta under 2019.

- En omfattande kampanj genomfördes under november på tema brand, kallad Sveriges Största Brandövning, tillsammans med ett antal Länsförsäkringsbolag.
- 122 ton skrot, 50 ton plast och cirka 20 ton farligt avfall har hämtats hos länets lantbruk, en del i försäkringserbjudandet 2018 till våra lantbrukskunder.

Socialt

Internt strävar vi efter att skapa en god och säker arbetsmiljö som förebygger sjukdom och olycksfall. Vår övertygelse är att medarbetare som mår bra ger den bästa leveransen till våra kunder. Ett par exempel på insatser är förbyggande hälsoarbete och friskvårdsbidrag. I medarbetarundersökningar och medarbetarsamtal följs de anställdas arbetssituation upp.

Externt stödjer vi en mängd organisationer och föreningar som bidrar till ett tryggare och mer aktivt Dalarna. Vi strävar efter bredd inom kultur, idrott, friluftsliv och även social verksamhet. En sponsorkommitté med representanter från bolaget beslutar vid fyra tillfällen per år vilka föreningar som ska få stöd och i vilken omfattning.

Några exempel på vårt stöd i länet:

- 44 000 reflexvästar har delats ut till länets förskolor sen starten för sex år sedan.
- Sponsring av drygt 200 föreningar i länet. Framför allt inom kultur och breddidrott, men även elitidrott.

Hämtning pågår av skrot, plast och farligt avfall på en av många lantbruk i Dalarna , som en del i försäkringserbjudandet 2018 till våra lantbrukskunder.

Vi använder grön el i verksamheten. Det innebär att den kommer från förnybara källor; sol, vind, vatten och biobränsle.

- Stöd till organisationer med lokal, social verksamhet som FUB Dalarna (handikappade), Glimma Barn och Ungdom (ungdomars hälsa) och Rädda Barnen Dalarna (trygghet i utsatta områden).
- Projektet UngDomare, med avsikten att synliggöra unga domare inom fotbollen och bidra till att de stärks i sina roller via utbildning och gemenskap.
- Sponsring av räddningsbåtar till Sjöräddningssällskapet.
- Stöd till "Revyresan" (Borlänges Glada Hudik) till tryck av bok om deras verksamhet.
- Medlemskap och engagemang i lokala företagarföreningar och branschorganisationer för att främja tillväxt, företagande och hållbar utveckling i Dalarna.

Här besöker vi en av de många förskolor i vårt län som tagit emot reflexvästar från Dalarnas Försäkringsbolag. Totalt har vi delat ut 44 000 västar under de sex år insatsen pågått, något som är mycket uppskattat av förskolornas medarbetare.

Tomas Bergqvist, skadeförebyggare, berättar om vikten av att ha en brandsläckare hemma – en del i vår kampanj om att undvika bränder.

Etik

Bolagets övergripande värderingar – kompetens, omtanke, ärlighet och trygghet – lägger grunden för hållbarheten ur ett etiskt perspektiv.

Vår Uppförandekod är det grundläggande styrdokumentet som reglerar hur våra medarbetare förväntas agera i sin yrkesroll. Där framgår bland annat att vi tar avstånd från all form av korruption och mutor. Varje medarbetare kan vända sig till närmaste chef vid misstanke om eventuella oegentligheter, som komplement finns även en visselblåsarfunktion där den som så önskar kan göra en anonym anmälan. Eventuella anmälningar utreds grundligt.

För detaljer se hållbarhetsrapporten på sid 19.

Samverkan som stärker Dalarnas Försäkringsbolag

Dalarnas Försäkringsbolag äger tillsammans med de övriga länsförsäkringsbolagen Länsförsäkringar AB, med kontor i Stockholm. Inom bank och försäkring finns påtagliga stordriftsfördelar och länsförsäkringsbolagen har valt att samla dessa resurser i Länsförsäkringar AB. För våra kunder är vi alltid lika lokala - Dalarnas Försäkringsbolag har alltid kundkontakterna här i länet, men i Länsförsäkringar AB bedrivs affärsverksamhet och service- och utvecklingsarbete inom till exempel liv- och fondförsäkring, bank, fondförvaltning, IT, återförsäkring, djurförsäkring och hälsoförsäkring. Länsförsäkringar ABs uppgift är att skapa förutsättningar för länsförsäkringsbolagen att bli framgångsrika på sina respektive marknader.

1. AKTIEINNEHAV I LÄNSFÖRSÄKRINGAR AB

Dalarnas Försäkringsbolag äger 6,9 procent av aktiekapitalet i Länsförsäkringar AB. Aktieinnehavet i Länsförsäkringar AB inräknas i Dalarnas Försäkringsbolag:s konsolideringskapital.

2. STYRKAN I VARUMÄRKET

Styrkan i Länsförsäkringars varumärke är resultatet av ett varumärkes- och värderingsarbete som varit konsekvent och långsiktigt. Varumärket är ett sätt att leva och uppträda i kontakt med kunderna och med det lokala samhället i övrigt. Varumärket är fortsatt mycket starkt i relation till konkurrenternas inom branschen för bank, försäkring och pension. Kantar Sifos anseendeundersökning 2018 visar att Länsförsäkringar har det åttonde högsta anseendet av alla svenska företag – en lista som toppas av Volvo och Ikea. Länsförsäkringar har också under många år legat högt upp när Svenskt Kvalitetsindex redovisar hur nöjda kunderna är med sin bank och sitt försäkringsbolag – den senaste mätningen visade landets högsta kundnöjdhet inom både bank, försäkring och fastighetsförmedling.

3. LIV- OCH PENSIONSFÖRSÄKRING

Länsförsäkringar Fondliv är länsförsäkringsgruppens fondförsäkringsbolag och dotterbolag till Länsförsäkringar AB. Bolaget erbjuder pensionssparande främst inom tjänstepension. Länsförsäkringar Fondlivs produkter distribueras via länsförsäkringsbolagen, franchise och oberoende försäkringsförmedlare. Kunderna erbjuds fondförvaltning, garantiförvaltning och riskförsäkring inom personriskområdet. Länsförsäkringars rekommenderade fondutbud består av 38 fonder med eget varumärke och 52 externa fonder. Utöver det rekommenderade utbudet erbjuds 41 fonder i ett utökat fondutbud. Fonderna under eget varumärke finns inom Länsförsäkringars eget fondbolag och förvaltas till stora delar av externa förvaltare. Länsförsäkringar Fondliv förvaltar 126 mdr åt liv- och pensionsförsäkringskunderna.

Länsförsäkringar Liv, som är stängt för nyteckning sedan 2011, förvaltar traditionell livförsäkring åt sina kunder i fyra bestånd; Nya Trad, Gamla Trad, Nya Världen och Försäkrad Pension. De flesta kunder med Gamla Trad, Nya Världen och Försäkrad Pension har möjlighet att byta sina befintliga försäkringar till Nya Trad. Länsförsäkringar Liv förvaltar cirka 109 mdr åt liv- och pensionsförsäkringskunderna.

4. BANKVERKSAMHET

Länsförsäkringar Bank grundades 1996 och är idag Sveriges femte största retailbank. Bankverksamheten bedrivs enbart i Sverige och marknadspositionen fortsätter att stärkas kontinuerligt. Strategin är att erbjuda banktjänster till länsförsäkringsgruppens kunder och utgår från Länsförsäkringars starka varumärke och den lokala förankringen. Målet är att med en låg risk ha en fortsatt god tillväxt i volymer och lönsamhet, de mest nöjda kunderna och fler kunder som har både bank och försäkring hos Länsförsäkringar.

Länsförsäkringar har enligt Svenskt Kvalitetsindex Sveriges mest nöjda bankkunder på privatmarknaden för femte året i rad. Länsförsäkringar Bank har också de mest nöjda bolånekunderna.

5. DJUR- OCH GRÖDAFÖRSÄKRING

Agria Djurförsäkring är Länsförsäkringars specialistbolag för djur- och grödaförsäkring och är marknadsledande i Sverige. Agria är ett renodlat specialistbolag för djurförsäkring och har med stöd av kärnvärden som nära, innovativa, engagerade och enkla byggt ett starkt varumärke i Sverige. Nu pågår arbetet med att etablera Agrias varumärke på de övriga fem marknaderna med samma framgångrika koncept. En viktig del av Agrias affärsmodell är nära samarbeten med djurägarorganisationer.

6. HÄLSA

Affärsområde Hälsa inom Länsförsäkringar AB driver produkt- och affärsutvecklingen inom det växande sjukvårds- och gruppförsäkringsområdet, mot såväl företags- som privatsegmentet. Bland erbjudandena som utvecklas finns produkter som liv-, sjuk-, olycksfalls- och sjukvårdsförsäkring, samt bolåneskyddet Bo kvar.

Länsförsäkringar försäkrar mer än vart tredje företag i Sverige. Vi erbjuder även en sjukvårdsförsäkring som ger företagen och deras medarbetare tillgång till ett antal förebyggande hälsotjänster och personligt samtalsstöd. På så sätt hoppas vi kunna bidra till bättre hälsa. Bolåneskyddet är ett viktigt sätt att bidra till våra bolånekunders ekonomiska trygghet.

7. STABIL ÅTERFÖRSÄKRING TILL LÄGRE KOSTNAD

Alla försäkringsbolag har behov av att skydda sin verksamhet mot kostnader för stora enskilda skador och naturkatastrofer. Oftast vänder sig ett försäkringsbolag till speciella återförsäkringsbolag på den internationella marknaden för att försäkra en del av sina risker. Inom länsförsäkringsgruppen har bolagen en naturlig möjlighet att dela riskerna mellan sig.

Dalarnas Försäkringsbolag betalar årligen in en återförsäkringspremie till Länsförsäkringar Sak. Premien baseras bland annat på exponering och skadehistorik, men också på hur stort så kallat självbehåll bolaget väljer. Självbehållet kan jämföras med den självrisk som privatpersoner och företag betalar inom skadeförsäkring. Genom gemensam upphandling och intern återförsäkring behålls den största delen av återförsäkringspremien inom länsförsäkringsgruppen och kostnaderna för externa återförsäkrare blir mindre och stabilare, något som gynnar Dalarnas Försäkringsbolags kunder.

8. ÖVRIG SAMVERKAN

Förutom den samverkan som sker genom Länsförsäkringar AB så direktäger de 23 länsförsäkringsbolagen, tillsammans med berörda affärsenheter inom Länsförsäkringar AB, även Länsförsäkringar Fastighetsförmedling och Länsförsäkringar Mäklarservice. I dessa båda bolag deltar Dalarnas Försäkringsbolag med ägarandelarna 5,6 respektive 4 procent. Länsförsäkringar Fastighetsförmedling utgör ett viktigt erbjudande för Dalarnas Försäkringsbolags kunder.

9. GEMENSAM UTVECKLING

En av Länsförsäkringar ABs uppgifter är att driva länsförsäkringsgruppens gemensamma utvecklingsarbete i syfte att stärka länsförsäkringsbolagens konkurrenskraft och att öka värde för kunderna. Utvecklingsarbetet bedrivs alltid från kundbehov och länsförsäkringsgruppens gemensamma strategier och affärsplaner och fokuseras dels på utveckling av kundmötesplatserna, dels på produkter, tjänster och funktioner för länsförsäkringsgruppen.

Utveckling av kundmötesplatserna

Arbetet har under året fokuserats på utveckling av den proaktiva kunddialogen, förbättringar av kund- och medarbetarupplevelser genom ökad automatisering och digitalisering samt ständiga förbättringar av kundmötesplatserna. Specifika satsningar har gjorts för att utveckla företags- och skadekundmötet.

Kunddialogen har utvecklats genom nya och bättre analysmöjligheter samt genom införande av ett nytt verktyg för proaktiv och automatiserad kundbearbetning. Tillsammans har detta skapat möjligheter att ge kunderna relevanta erbjudanden vid rätt tillfälle. Vilka kunder som fått vilka erbjudanden återkopplas också till kundhanteringssystem, för att ge handläggare en samlad bild av kommunikationen med enskilda kunder. De kanaler som initialt stöds för denna marknadsbearbetning är e-post och SMS, fokus har inledningsvis lagts på privatkunderna. Viktiga delar i det fortsatta arbetet är att kunna använda fler kanaler samt att fokusera på företagskampanjer.

Kund- och medarbetarupplevelsen har förbättrats genom det pågående införandet av "on-line"-mötet vilket ger möjlighet för kund och rådgivare att dela skärm "över nätet". Det som visas på skärmen är den utvecklade behovsguiden som syftar till att fånga och behålla kundens intresse. Upplevelsen för de kunder som använder den digitala brevlådan Kivra har förbättrats genom att Länsförsäkringar nu kan distribuera dokument i denna kanal. I ett första steg för de produkter som hanteras i vårt nya sakförsäkringssystem. Arbetet med att göra detta möjligt för fler produkter pågår. För att förbättra medarbetarupplevelsen har en kartläggning av arbetssätt och behov i kundmötet gjorts för prioriterade roller. Det har gett underlag för ständiga förbättringar av kundmötesplatserna och ger också viktigt underlag för det mer långsiktiga förflyttningsarbetet.

Företag kan nu ges tillgång till Mina sidor utan att behöva besöka ett kontor. I ett första steg är detta möjligt för enskilda firmatecknare och arbetet med motsvarande möjlighet för samtliga företag fortsätter tillsammans med andra åtgärder för att förbättra digitala tjänster för företag. Under året har också insiktsarbete bedrivits inom det expansiva segmentet kunskapsintensiva tjänsteföretag, det i syfte att få underlag för produkt- och tjänsteutveckling och proaktiv marknadsbearbetning.

Kunderna kan nu se sina anmälda motorskador i Länsförsäkringars app. Grundläggande information visas för såväl pågående som avslutade skador och det är också möjligt att enkelt komplettera pågående motorskador. Detta är det första steget i det pågående viktiga arbetet med att ge kunderna möjlighet att kunna följa hanteringen av en anmäld skada i de digitala kanalerna.

Under året har det också blivit möjligt att anmäla fler skador i appen, till exempel reseskador. Risken för bedrägeri i samband med skadeanmälan har också minskats genom att kunderna nu måste identifiera sig med BankID i samband

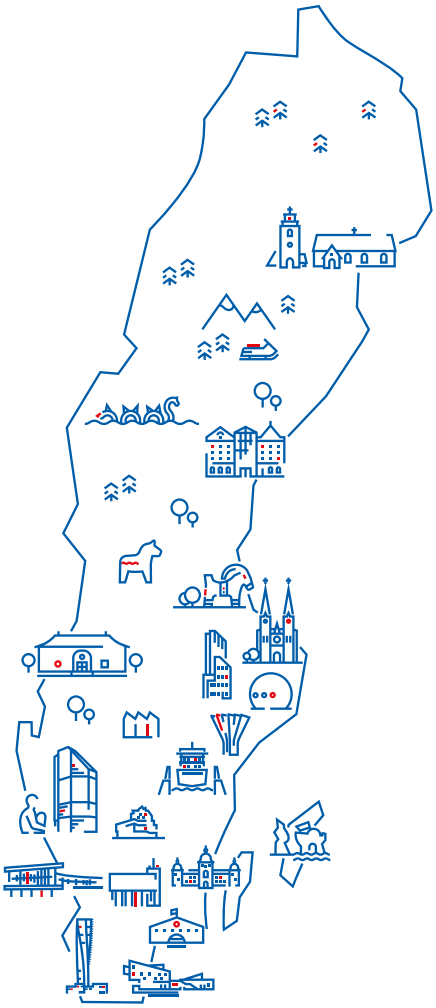

med skadeanmälan på hemsidan. Hemsidan har också kompletterats med ytterligare skadeguider för att generellt underlätta kundernas skadehantering. Guiderna beskriver hur kunden kan agera då självbetjäningstjänster används och också hur en skada normalt hanteras.

De digitala kanalerna, Länsförsäkringars hemsida, Mina sidor samt appen, utvecklats ständigt för att förenkla och förbättra kundupplevelsen. Bland förbättringarna på Mina sidor märks den personliga menyn med egna inställningsmöjligheter, snyggare och enklare startsida, bättre möjlighet att sortera och hantera transaktioner och enklare hantering av Swish. I appen har det till exempel blivit möjligt att bli bankkund digitalt eller att beställa vädervarningar från SMHI i form av "push-notiser". Säkerheten har också höjts genom att inloggning via PIN-kod ersatts med BankID, det gäller såväl Mina sidor som appen.

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Dalarnas Försäkringsbolag får härmed avge årsredovisning och koncernredovisning för 2018 bolagets 172:a verksamhetsår.

FÖRETAGSBESKRIVNING

Dalarnas Försäkringsbolag (583201-4905) bildades den 24 mars år 1846 och har idag 155 690 st (154 410) försäkringstagare som tillsammans äger bolaget. Ett mål som bolaget har är att stå för ekonomisk trygghet och säkerhet genom att tillhandahålla försäkringar samt finansiella tjänster.

Dalarnas Försäkringsbolag är en del av "Länsförsäkringsgruppen". Det är en samverkan mellan 23 stycken självständiga länsförsäkringsbolag i Sverige. Bolagen arbetar inom länen nära kunderna och har lokal närvaro. Bolagen äger tillsammans Länsförsäkringar AB (LFAB) som har uppdraget att bedriva gemensamma affärer inom bank och försäkring. LFAB står också för strategiskt utvecklingsarbete och service inom områden som skapar effektivitet samt skalfördelar för länsförsäkringsbolagen för att bli framgångsrika på sina respektive marknader.

I Dalarnas län är det Dalarnas Försäkringsbolag som i egen koncession tecknar försäkring avseende sakförsäkringar, motorfordon, trafik, fritidsbåtar, allmän ansvarighet, annan förmögenhetsskada samt rättsskydd, även personförsäkringar som sjuk och olycksfall. Dalarnas svarar också för försäljning, kundkontakt och kundservice av gemensam (förmedlad) verksamhet inom bank och liv.

RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING

Försäkringsrörelsen

Premieinkomsten brutto uppgick till 1 418 Mkr (1 355). Premieinkomst i direkt försäkring ökade med 53,8 Mkr (71,4) medan mottagen återförsäkring ökade med 8,8 Mkr (5,2). Ökningen av premieinkomsten är fördelad över nästan alla försäkringsgrenar. Premiekostnaden för avgiven återförsäkring uppgick till 93,3 Mkr (94,1) och premieintäkt för egen räkning (f.e.r.) ökade med 5,1 % till 1 291 Mkr (1 229). Under verksamhetsåret inträffade 62 096 st skador vilket är 9 439 st fler än föregående år. Utbetalda försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring ökade med 69,4 Mkr till 960 Mkr (891) och de försäkringstekniska avsättningarna för oreglerade skador ökade med 67,5 Mkr till 2 480 Mkr (2 513). Återförsäkrares andel i den totala summan av försäkringsersättningar f.e.r. uppgick till 47,6 Mkr (38,4). Avvecklingsresultatet uppgick till -14,5 Mkr (-46,2), medan återförsäkrares andel uppgick till 14,2 Mkr (11,2). Försäkringsersättningar f.e.r. i direkt försäkring ökade med 72,3 Mkr och uppgick till 927 Mkr (854). Försäkringsrörelsens tekniska resultat före återbäring och rabatter uppgick till 126 Mkr (110). Tekniskt resultat efter återbäring och rabatter uppgick till -105 Mkr (-67,8), av detta avser 125 Mkr (70) avsättning till framtida återbäring.

Kapitalförvaltning

Placeringstillgångarna uppgick till 7 002 Mkr (6 766) vid verksamhetsårets slut. Marknadsvärdet på placeringstillgångarna inklusive likvida medel uppgick till 7 291 Mkr (7 275).

Premieintäkter (Mkr)

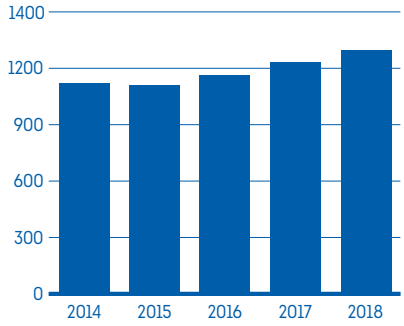

Skadekostnader (Mkr)

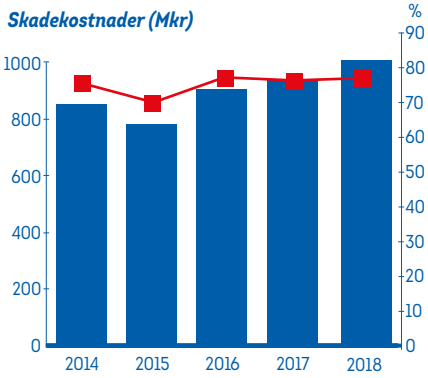

Tekniskt resultat före rabatter (Mkr)

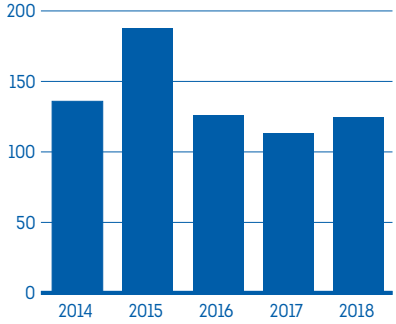

Den totala avkastningen på placeringstillgångar uppgick till 222 Mkr (661). Avkastningen på ränteplaceringar uppgick till -0,1 % (0,6). Aktieplaceringar har under året haft en totalavkastning på -5,0 % (15,6), Private Equity och övriga strategier hade en avkastning på 4,1 % (2,9) samt strategiska placeringar (fastighetsaktier och aktier i LFAB) 14,0 % (13,6). Den totala kapitalavkastningen på hela portföljen uppgick till 3,6 % (10,2) och direktavkastningen var 3,2 % (0,54).

Placeringstillgångar och avkastning (Mkr)

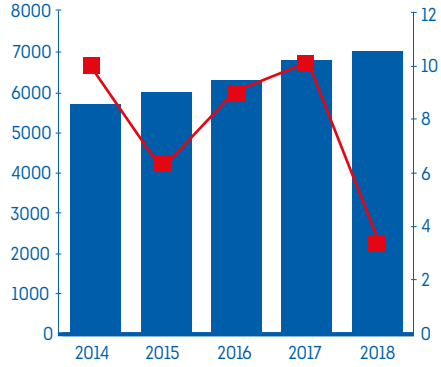

Liv och Bank

Bolagets förmedlade verksamheter liv och bank genererade följande resultat under verksamhetsåret: livförsäkringsverksamheten 0,2 Mkr (4,7) och bankverksamheten 15,4 Mkr (14,4). Liv hade verksamhetsmässigt ett bra år med ökade intäkter, resultatförsämringen är främst en följd av en satsning på nyrekryteringar för att på sikt skapa förbättrade förutsättningar för verksamheten att växa. Resultatförbättringen inom bankverksamheten beror fortsatt på växande affärsvolymer, att banken hållit sig inom budget för driftskostnaderna samt haft låga kreditförluster. Bankvolymerna ökade med 2 414 Mkr (2 195) till en total volym på 19 979 Mkr (18 010) medan det totala försäkringskapitalet på liv minskade med 169 Mkr till 7 362 Mkr (7 531).

Liv och bankverksamheterna redovisas som övriga intäkter och kostnader i resultaträkningen under rubriken Resultat förmedlad affär.

Bankvolym (Mkr)

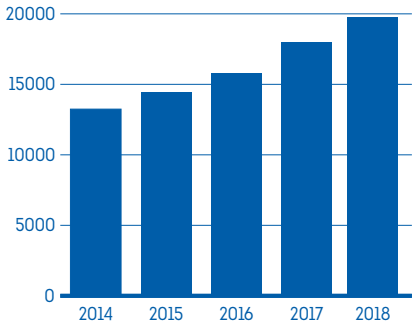

Livförsäkringskapital (Mkr)

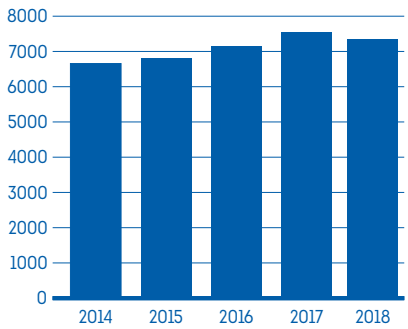

Resultat

Koncernens resultat före skatt uppgick till 119 Mkr (594) och efter skatt till 181 Mkr (507). Skatt på årets resultat uppgick till 61,7 Mkr (-86,3). Anledningen till den stora skillnaden i resultat mellan 2017 och 2018 beror på ett väldigt bra finansresultat under 2017. För 2018 är skatten positiv vilket beror på förändringen av uppskjuten skatt är positiv, se not 13. Resultatutvecklingen i övrigt samt ekonomisk ställning framgår av femårsöversikten längre fram i årsredovisningen.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Försäkringsrisker

Bolagets riskportfölj i direkt affär bedöms av bolaget som väl balanserad. Den genomsnittliga skadeprocenten f.e.r på 75,2 % (74,6) under senaste 5-årsperioden återspeglar försäkringsrisken.

För att begränsa riskerna i försäkringsrörelsen tecknar bolaget återförsäkring. Återförsäkringsskyddet beskrivs mer ingående i not 2.

Den mottagna återförsäkringsaffären innehåller huvudsakligen svensk affär. Premieinkomsten för mottagen återförsäkring uppgick under verksamhetsåret till 87,1 Mkr (78,3) vilket är 6,1 % (5,8) av premieinkomsten i direkt försäkring. Största risken i mottagen affär bedöms vara andelen i Nordiska Kärnförsäkringspoolen. Maximal ansvarighet per skadehändelse i Nordiska Kärnförsäkringspoolen uppgår för bolagets del till 3,0 MEUR.

Marknadsrisker

Inom området för kapitalförvaltning har bolaget identifierat placeringsrisker bestående av kursrisk, valutarisk, koncentrationsrisk, fastighetsrisk samt ränterisk. I not 2 lämnas en mer ingående redogörelse över bolagets risker och riskhantering.

Dotterbolag

Dalarnas Försäkringsbolag har ett dotterföretag i Dalarnas Försäkringsbolags Förvaltnings AB (DFF) som i sin tur är delägare i Humlegården Fastigheter AB samt i Lansa Fastigheter AB. DFFs ägarandel i Humlegårdsbolaget uppgår till 6,8 % (9,9) och i Lansa 22,8 % (22,8). Se vidare not 17.

Intressebolag

Dalarnas Försäkringsbolag har ett intressebolag, Länsförsäkringar Secondary PE Investments S.A som ägs tillsammans med 9 länsförsäkringsbolag. Dalarnas Försäkringsbolag ägarandel uppgår till 35,1 % (35,1). I Dalarnas Försäkringsbolags Förvaltnings AB är Lansa Fastigheter AB ett intressebolag med ägarandel 22,8 % (22,8). Se vidare not 18.

VÄSENTLIGA HÄNDELSER UNDER ÅRET

Försäkringsverksamhet

Inom området privat sak har tillväxt uppnåtts under 2018 i samtliga delar förutom båtförsäkring. Den totala premievolymen inom området privat sak ökade med totalt 4,9 % till 829 Mkr och antalet försäkringar ökade med 2 % till 347 124 st. Trots rådande konkurrenssituation har villahemförsäkring ökat premievolymen med 8,7 Mkr och antalet försäkringar med 1 010 st. Marknadstäckning för enbart villahemförsäkring är 77 % och hemförsäkring är 54,4 %. Inom motor har trafik och kasko ökat premievolymen med 25,9 Mkr och 3 937 st försäkringar. Marknadstäckningen för personbil är 65,4 %.

Inom området företag sak noterades under 2018 förhållandevis låga annullationsnivåer och en god försäljningstillväxt. Det totala premiebeståndet ökade med 4,4 % till 503 Mkr och antalet försäkringar med 1,9 % till 74 321 st. Av ökningen avser 8,5 Mkr motorförsäkring och 9 Mkr företagsförsäkring.

Antalet företagsförsäkringar ökade med 415 st och motorförsäkring med 705 st. Marknadstäckning gällande trafikförsäkringspliktiga fordon för juridisk person ökade med 1,1 % till 63,9 % under 2018.

Bolaget klarade sig under året från skador som ligger över självbehållet. För det innevarande året var skadekostnadsprocenten 76,7 % och total skadekostnad 991 Mkr.

Bankverksamhet

Inom bankverksamheten har ett fortsatt fokus under 2018 varit kundmötet och att kvalitetssäkra detta både digitalt och fysiskt. Affärsvolymen inom bank har vuxit med 10,9 % och antalet kunder har ökat med 2 917 st till 50 418 st.

Omvärlden

2018 var ett volatilt år på finansmarknaderna. Året började med snabba och stora uppgångar i riskfyllda tillgångslag, som sedan följdes av en korrektion under februari/mars. Marknaden var sedan stabil fram till Q3 därefter vände den neråt. Särskilt under Q4 backade finansmarknaderna avsevärt, speciellt inom riskfyllda tillgångslag som aktier och företagskrediter. För helåret 2018 avkastade de flesta tillgångslag negativt. Riskerna som i slutändan blev drivande för denna negativa utveckling var flera. Politiska risker som utfallet av BREXIT, handelskriget mellan USA/Kina och Donald Trumps omdebatterade ledarskap av USA, blandat med fruktan för sämre global ekonomisk tillväxt och sämre vinsttillväxt i bolagen, gjorde att det som helhet blev ett negativt år. Mot slutet av 2018 blev marknaden nervös för eventuella effekter av att centralbankerna minskar sina balansräkningar, där särskilt sämre likviditet i marknaden oroade.

Totalt uppgick avkastningen i förvaltningen till 3,6 % (10,2). Under året har Dalarnas Försäkringsbolags Förvaltnings AB avyttrat delar av innehavet i Humlegården.

Återbäring
Under året har bolaget gjort en avsättning till återbäring på 125 Mkr (70).

Rabatter och återbäring (Mkr)

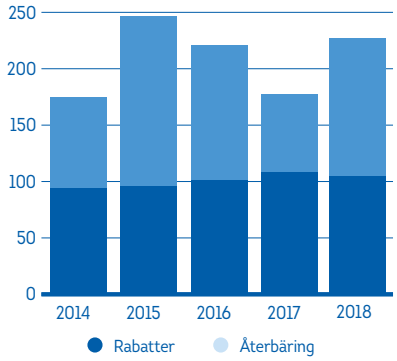

Efter verksamhetsårets utgång
Inga större skadehändelser har inträffat efter verksamhetsårets slut utan skadeutfallet är normalt för årstiden.

FÖRVÄNTAD UTVECKLING
Omvärlden
För 2019 förväntas det att den globala ekonomiska tillväxten mattas av. Under 2018 var den globala tillväxten 3,7 %, medan det för 2019 förväntas en tillväxt om 3,5 %. Dessa estimat levereras av IMF, som succesivt under fjolåret nedjusterat estimaten för 2019/2020 till följd av negativ utveckling inom ledande ekonomiska indikatorer som till exempel inköpschefsindex PMI.

Världsekonomin har under en längre period haft högkonjunktur, perioden framöver kommer sannolikt präglas av avtagande ekonomisk tillväxt, (måttligt) stigande räntor och sämre likviditet på finansmarknaden.

Efter korrektionen under november/december 2018 har värderingarna på aktier (på vissa håll) kommit ner en del från toppen. Detta ger visst stöd för att riskfyllda placeringar (främst aktier) ska utvecklas positivt under 2019. Speciellt tillväxtmarknadsaktier är lågt värderade vid ingången av 2019. Dock förväntas volatiliteten ligga kvar på 2018 års nivå, vilket kommer ge stora kortsiktiga kursrörelser.

Ränteplaceringar förväntas efter ett svårt 2018 åter lämna positiv avkastning, dock inte i någon större utsträckning. Ränteplaceringarna får kämpa emot (försiktigt) stigande räntor, dock finns det räntepapper (till exempel tillväxtmarknadsobligationer) som i dagsläget är lågt värderade.

I vilken takt centralbankerna fortsätter (USA/Sverige) eller börjar (ECB) höja räntan kommer bli mycket betydelsefullt för 2019 års utveckling på finansmarknaden. Om centralbankerna höjer räntan i ett för högt tempo kan det resultera i farhågor om recession – vilket i så fall kan ge ett mycket stökigt placeringsår 2019.

Utsikterna för 2019 är med andra ord osäkra – där de viktigaste riskerna att hålla koll på är:
Handelskrig USA/Kina: Tullbarriärerna börjar få negativ effekt på ekonomisk utveckling, det vore bra för världsekonomin om de två största aktörerna kunde enas om ett avtal.
Global ekonomisk tillväxt: Speciellt aktiemarknaden kommer vara känslig för negativa överraskningar i termer av ekonomisk tillväxt. Skulle tillväxten bli lägre än IMFs estimat om 3,5 % kommer detta öka sannolikheten för sämre vinsttillväxt för bolagen och därigenom negativt påverka börsen.
Kina: Kina har i många år varit dragloket i världsekonomin. Nu förväntas tillväxttakten avta och det återstår att se hur detta kommer påverka värderingen av kinesiska aktier.
Global penningpolitik kommer också att bli utslagsgivande för 2019 års utveckling. Det blir spännande att se marknadens reaktion på eventuella höjningar från FED/Riksbanken/ECB (samtidigt som de avslutar sina kvantitativa lättnader). Överraskningar i tempot/storleken på höjningarna kommer ge eko i marknaden.
Sammanfattningsvis – det är mycket som talar för ett stökigt placeringsår 2019 där det enda som verkar säkert är att risknivån/volatiliteten definitivt kommer vara närvarande. Viss försiktighet rekommenderas – dock kan en eventuell större korrektion användas som ett taktiskt köpläge.

Lokalt
Dalarnas Försäkringsbolag verkar på en konkurrensutsatt marknad ihop med andra försäkringsbolag och banker. Bolagets inställning till vad som är avgörande för att lyckas är att ligga i framkant med digitala lösningar i kombination med att aktivt satsa på den lokala närvaron, där bolaget har möjlighet att träffa kunden i det fysiska kundmötet.

Bolaget ska leverera med kvalité utifrån kundens behov enligt beslutade arbetssätt, instruktioner samt gällande lagar. Hög service ska hållas i alla kanaler genom att behålla samt utveckla hög kompetens inom alla verksamhetsområden. Bolaget marknadsför ett heltäckande erbjudande inom bank och försäkring till befintliga samt potentiellt nya kunder.

Inom den skadeförebyggande verksamheten är fokus brand-, vatten-, inbrott- och trafikskador. En utebliven skada är en vinst för miljön och bidrar till en mindre miljöpåverkan. Bolaget arbetar därför aktivt inom detta område med förebyggande insatser hos kunderna. Arbetet sker inom Dalarnas Försäkringsbolag men även via Länsförsäkringsgruppens gemensamma skadeförebyggande arbete där Dalarnas är ett av de drivande länsförsäkringsbolagen.

Koncernen
Koncernen – Dalarnas Försäkringsbolag – består av moderbolaget Dalarnas Försäkringsbolag (583201-4905) och dotterföretaget Dalarnas Försäkringsbolags Förvaltningsaktiebolag (556683-6044).
Koncernens fria egna kapital inklusive årets resultat uppgår till 4 304 Mkr (4 122).

Vinstdisposition
Moderbolaget
Till bolagsstämmans förfogande står:

- balanserad vinst	2 859 683 706 kr
- årets resultat	182 751 488 kr
	3 042 435 194 kr

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att 3 042 435 194 kr överförs i ny räkning.

Hållbarhetsrapport 2018

Inledning

Dalarnas Försäkringsbolags affärsidé utgår från kunden med målsättning att skapa trygghet och möjligheter. Strävan efter långsiktig hållbarhet är en naturlig del av vår verksamhet. Både för bolagets räkning, kundernas (våra ägares) och för länets befolkning i övrigt. Det gäller såväl vid rådgivningen på bankområdet som vid försäkring av personer och egendom, likaså de övriga insatser vi gör för att bidra till ett mer hållbart län och en mer hållbar verksamhet.

Vår omfattande skadeförebyggande verksamhet är en viktig pusselbit, där vi kommunicerar offensivt kring de lärdomar som dras vid skador inom framför allt områdena vatten, brand och trafik. Motiven till vårt skadeförebyggande arbete finns inom både ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. En skada drabbar ofta den enskildes ekonomi, sociala situation samt den omgivande miljön. En skada kostar också pengar för bolaget och därmed för våra kunder. En ökad miljöbelastning som driver på klimatförändringen kan på lite längre sikt drabba även kunderna och länet som helhet i form av fler och värre naturskador. Fler naturskador drabbar också Dalarnas Försäkringsbolags ekonomi.

Som kundägt bolag är det också angeläget för oss att engagera oss för länets utveckling och trygghet genom stöd till föreningar och organisationer som bidrar positivt till samhället. Ett tryggare län bidrar i sin tur till färre skador.

Väsentliga hållbarhetsrisker och frågor identifieras, prioriteras och hanteras i samverkan med prioriterade intressenter. Ett arbete gjordes kring delar av våra hållbarhetsaspekter (vårt samhällsengagemang och lokal sponsring) under 2016, då vi dels genomförde en undersökning riktad till våra kunder kring hur de såg på den sponsring/stöd till föreningsliv och ideella organisationer som görs från Dalarnas Försäkringsbolag, dels vad man önskar ytterligare insatser kring. Vi genomförde också en workshop med våra fullmäktigeledamöter samt styrelse det året på tema hållbarhet och önskade prioriteringar. Den undersökning som görs regelbundet riktad till alla medarbetare bidrar med viktigt underlag vad gäller den sociala hållbarheten ur ett internt perspektiv. Under december 2018 - februari 2019 pågår en breddad insats vad gäller väsentlighetsanalys riktad till våra prioriterade intressenter; representanter för kunder, fullmäktige, styrelse, medarbetare, leverantörer/samarbetspartners samt relevanta intresseorganisationer och myndigheter.

Styrande riktlinjer

Ett antal av Dalarnas Försäkringsbolags policydokument och riktlinjer ligger till grund för arbetet med hållbarhet och dess relaterade risker. Nedanstående sju interna styrande dokument är de vi anser viktigast för alla i bolaget att känna till och som vi trycker mest på i kommunikationen med våra medarbetare:

- Uppförandekod för Dalarnas Försäkringsbolag
- Riktlinje för hantering av intressekonflikter
- Riktlinje för hantering av kunduppgifter
- Riktlinje för incidentrapportering
- Riktlinje för klagomålshantering
- Miljöpolicy (även ett antal riktlinjer reglerar vår verksamhet inom detta område)
- Säkerhetsinformation för medarbetare

Därtill kommer exempelvis:

- Policy för kapitalförvaltning
- Riktlinje för ansvarsfulla investeringar
- Riktlinje för resor och trafiksäkerhet
- Riktlinje för inköp, upphandling och avtal
- Riktlinje för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism
- Riktlinje för sponsring
- Riskpolicy

Varje nyanställd får en genomgång av Uppförandekoden samt signerar att man tagit del av och ansluter sig till vad som står där. Alla chefer ska varje år gå igenom vår Uppförandekod samt de övriga sex styrande dokumenten nämnda ovan med sina medarbetare. Dessa och övriga policys och riktlinjer som påverkar hur vi hanterar vår verksamhet finns tillgängliga via intranätet. En årlig översyn av dessa dokument görs av ansvarig för respektive dokument, tillika ansvarig för det verksamhetsområde policyn/riktlinjen avser. Löpande uppföljning av att policyer och riktlinjer följs görs genom egenkontroller och andra rutiner i verksamheten. Funktionen för regelefterlevnad (compliance) rapporterar kvartalsvis till ledning och styrelse. Riskhanteringsfunktionen skall minst kvartalsvis tillhandahålla en skriftlig riskrapport till bolagets vd och styrelse. Hållbarhetsfrågor av betydande art diskuteras och beslutas i bolagets ledningsgrupp.

Hållbara investeringar

Länsförsäkringar AB (LFAB) investerar i bolag över hela världen via egen förvaltning och via externt förvaltade fonder och mandat. Ägarpolicyn är grunden för arbetet med ansvarsfulla investeringar. LFAB verkar för att de bolag man investerar i ska följa de internationella konventioner och överenskommelser som Sverige har skrivit under.

Arbetet med ansvarsfulla investeringar bygger på samma värdegrund som svenska staten ger uttryck för genom de internationella konventioner som Sverige har undertecknat inom områdena miljö, mänskliga rättigheter, barnarbete, arbetsrätt, korruption och kontroversiella vapen, och genom det stöd som Sverige ger till initiativ såsom FNs Global Compact och OECDs riktlinjer för multinationella bolag. Målsättningen är att genom dialog påverka bolag som bryter mot internationellt accepterade konventioner och riktlinjer.

Det finns en finansiell och en varumärkesrisk i att dessa bolag kan kopplas till kränkning av såväl mänskliga rättigheter som korruption och miljökonventioner. För att minska risken använder koncernen en extern etikkonsultfirma som genomlyser alla investeringar utifrån internationella konventioner för att identifiera om något bolag som koncernen har investerat i kan kopplas till kränkning av internationella konventioner, inklusive mänskliga rättigheter.

I sådant fall inleds en dialog med bolaget i syfte att få bolaget att upphöra med kränkning, ta

ansvar och vidta förebyggande åtgärder så att det inte sker igen. Om dialogen inte når avsett resultat kan LFAB som en sista utväg välja att avyttra sitt innehav i bolaget. LFAB ställer även krav och följer upp de förvaltare som ansvarar för våra externt förvaltade fonder, vad gäller att integrera hållbarhetsaspekter, inklusive mänskliga rättigheter, i sina investeringsanalyser. LFAB uppmuntrar förvaltarna att även de ska engagera sig i påverkansdialoger med bolag. LFAB tar ansvar i vårt val och uppföljning av våra fondförvaltare, når inte fonderna upp till våra krav så tas de bort. LFAB gör inga direktinvesteringar i aktier och företagsobligationer i bolag som kopplas till konventionsbrott och där dialogen inte gett önskvärt resultat samt i bolag som kopplas till kontroversiella vapen. Med kontroversiella vapen avses antipersonella landminor, klustervapen, biologiska och kemiska vapen samt kärnvapen. Direktinvesteringar görs inte heller i gruvbolag och energibolag vars omsättning från kol överstiger 20 %.

LFAB har skrivit under FNs principer för ansvarsfulla investeringar (PRI) och ett arbete pågår fortlöpande för att implementera PRIs sex principer i förvaltningen.

Klimatrisker innebär även en finansiell risk för våra investeringar. Bolag som baserar sin verksamhet på fossila bränslen riskerar att bli så kallade strandade tillgångar i takt med ökad reglering för att nå 2-gradersmålet. Även verksamheten i andra bolag som koncernen investerar i kan påverkas av klimatförändringar. LFAB har sedan 2016 minskat risken i sina investeringar genom avyttring av ett stort antal kolbolag. Koncernens ägarpolicy ligger till grund för arbetet med ansvarsfulla investeringar. Dialog förs med ett antal bolag kring dess miljö- och klimatpåverkan. Vi mäter koldioxidavtrycket i våra egna aktiefonder och i våra traditionella försäkringsportföljer. För ytterligare information om hur LFAB säkerställer att bolagets investeringar följer ägarpolicyn samt internationella konventioner och överenskommelser hänvisas till LFABs Hållbarhetsredovisning.

Dalarnas Försäkringsbolag följer LFABs principer enligt ovan. Skillnaden för Dalarnas del, är att bolaget enbart investerar via externa förvaltare, och därmed ställer krav på de bolag där vi har aktieinnehav via dessa förvaltare. Vi följer upp att dessa krav efterlevs som ovan, via en extern etikkonsult som gör en så kallad screening årsvis. När/om en händelse signaleras som inte faller inom ramen för dessa riktlinjer, tas en kontakt från vårt bolags kapitalförvaltningsansvarige till den externa förvaltaren. Denne i sin tur redogör för sin syn på bolaget i fråga och om nödvändigt utövas påtryckningar på bolaget. Om en förvaltare återkommande har innehav i sin fond som ligger utanför våra riktlinjer, så kan samarbetet avslutas med vederbörande. De externa förvaltarna och vår anlitade konsult har bevisligen en påverkanskraft på bolagen, ett exempel är bolaget Kasikornbank som i 2017 års mätning var en "red flag", då det fanns synpunkter på deras process kring miljöaspekter vid kreditgivning. Efter dialog och påtryckningar från konsult/externa förvaltare har detta bolag nu bättrat sitt hållbarhetsarbete till acceptabel nivå och är inte längre en "red flag". Dalarnas Försäkringsbolag vill genom sina investeringar försöka att positivt påverka bolag i termer av hållbarhet snarare än att utesluta dessa, fallet Kasikornbank ger stöd till att vår process fungerar i praktiken.

MÄTPUNKTER HÅLLBARA INVESTERINGAR

	2018	2017
"Red flags" (en händelse som signaleras då den faller utanför riktlinjens ram).	10 (totalt har vi ett innehav i ca 1 000 bolag) Samtliga tio händelser har utretts och vi är nöjda med svaren vi fått, då de visar att vi lyckas påverka bolagen genom förvaltarna.	6 (totalt har vi ett innehav i ca 1 000 bolag) Samtliga sex händelser har utretts och vi är nöjda med svaren vi fått, då de visar att vi lyckas påverka bolagen genom förvaltarna.
Koldioxid-avtryck för aktieportföljen: ton CO^2/Mkr investerat.	11,62 (mättes 181231)	12,44 (mättes 171231)

Klimat och miljörisker

Den globala uppvärmningen med ökad risk för extrema väderhändelser som stormar, skyfall, översvämningar och torka som följd får stora samhällsekonomiska konsekvenser. För försäkringsverksamheten är den globala uppvärmningen en finansiell risk som över tid är svåröverblickbar och som på lång sikt kommer att innebära en risk för ökade utbetalningar för väderrelaterade försäkringsskador. Även för det lokala samhället och den enskilde individen är negativ miljöpåverkan ett viktigt område där vi kan göra skillnad.

Länsförsäkringsgruppen vägleder och påverkar sina kunder, sina leverantörer och bolag som ingår i investeringsportföljerna (se beskrivning under "Hållbara investeringar") att ta klimat- och miljöhänsyn. Ett aktivt arbete bedrivs för att påverka beslutsfattare rörande samhällsbyggande och klimatrisker. Länsförsäkringsgruppen finansierar även forskning kring hur klimatförändringarna påverkar försäkringsbranschen, kunder och övriga samhället.

Dalarnas Försäkringsbolag arbetar aktivt för att minska riskerna inom detta område. Miljöpolicyn utgör grunden för bolagets arbete med klimat- och miljöfrågor.

Skadeförebyggande arbete är vårt största och viktigaste område utifrån ett miljöperspektiv. Att undvika en skada är alltid en vinst både för miljön och för kunden. Störst miljöpåverkan har natur-, vatten-, brand- och motorskador. Vårt skadeförebyggande arbete bidrar till en minskad miljöpåverkan med mindre avfall, kemikalier, energiåtgång, material, transporter och andra resurser.

Vi gör hembesök hos försäkringskunder i villa, med genomgång av vatten-, brand- och inbrottssäkerhet. Vi föreläser också för grupper om hur man förebygger en skada. Vi besöker även lantbruk, industrier och andra företag för att stötta

med rekommendationer kring förebyggande åtgärder.

Vi bygger en villa strax utanför Falun tillsammans med Högskolan Dalarna, gymnasiala yrkesutbildningar, materialleverantörer, husleverantörer och entreprenörer med fokus på brand-, inbrotts- och vattenskadesäkerhet samt hållbarhet och framtida underhåll. Byggperioden är en lärandeprocess för primära målgrupper verksamma i byggbranschen, genom medverkan längs vägen och studiebesök under byggtiden. Projektet kommer sen att gå över i att visa och kommunicera slutresultatet.

Bolagets egna direkta miljöpåverkan är relativt begränsad och består främst av tjänsteresor, uppvärmning av kontorslokaler samt pappersutskrifter. Riktlinjer finns för tjänsteresor, för att minska koldioxidutsläppen rekommenderas digitala möten samt tåg istället för bil eller flyg där det är lämpligt. Vi använder grön el i verksamheten. Det innebär att den kommer ifrån förnybara källor; sol, vind, vatten och biobränsle. Bolaget har även påbörjat en solcellsinstallation på vår kontorsfastighet i Borlänge. Vi ställer också krav på våra samarbetspartners när det gäller att leva upp till miljölagkrav vid reparationer ersatta av oss.

Utvecklingen av digitala tjänster leder till färre pappersutskick till kunder, vilket minskar miljöpåverkan samtidigt som informationen blir mer tillgänglig för kunderna. Här har gjorts insatser under 2017 och 2018 för att inspirera våra kunder att gå över från pappers- till digital kommunikation från bolaget, en aktivitet som kommer fortsätta under 2019.

När det gäller miljöaspekten i arbetet med Hållbara investeringar, går arbetet även på detta område till så som beskrivs ovan under rubriken Hållbara investeringar/Dalarnas Försäkringsbolag.

MÄTPUNKTER MILJÖPERSPEKTIV

	2018	2017
Antal skadeförebyggande hembesök, i villor och lantbruk.	Ca 700*	900*
Koldioxidutsläpp totalt, genererat av bolagets tjänsteresor, elförbrukning och uppvärmning.	127 118 kg 2017**	146 210 kg 2016**
Mängd skrot som hämtats hos länets lantbruk ***	122 ton skrot, 50 ton plast och cirka 20 ton farligt avfall	184 ton skrot och cirka 20 ton farligt avfall
Antal bränder med en skadekostnad över 50 000 kr i villor försäkrade hos oss	48 bränder 2017 (63 200 försäkrade villor)**	25 bränder 2016 (62 300 försäkrade villor)**
Antal vattenskador i villor försäkrade hos oss	1 296 vattenskador 2017 (63 200 försäkrade villor)**	1 229 vattenskador 2016 (62 300 försäkrade villor)**

) Antalet bygger på en uppskattning baserad på berörda medarbetares kalenderanteckningar. Vi ser att antalet är lägre 2018 än året innan. En av de medarbetare som tidigare gjort hembesök övergick 2018 i en heltidsroll som projektledare för Dalarnas Villa. **) Dessa mätetal summeras årligen efter det att årsredovisningen tryckts, vilket innebär att de ligger ett år efter övriga utfall. *) En del i vårt försäkringserbjudande 2018 till lantbrukskunder.*

Sociala och personalrelaterade risker

Medarbetarna är bolagets viktigaste resurser. De besitter olika specialist- och yrkeskompetenser som är avgörande för att driva och utveckla verksamheten. Att vara en attraktiv arbetsgivare är ett fokusområde för Dalarnas Försäkringsbolag. Att inte kunna rekrytera och behålla personal utgör en risk för verksamheten.

Vi strävar efter att skapa en god och säker arbetsmiljö. Arbetsmiljö- och hälsoarbetet ska främja det friska samt förebygga sjukdom och olycksfall. Ingen form av diskriminering, mobbning eller annat nedsättande beteende är acceptabelt. Vår övertygelse är att medarbetare som mår bra ger den bästa leveransen till våra kunder.

Vår Uppförandekod, som innefattar bland annat våra värderingar, utgör grunden för vårt förhållningssätt gentemot kolleger internt, kunder och andra externa intressenter. För oss handlar det om en uppsättning affärsetiska regler och riktlinjer som förklarar hur vi som medarbetare förväntas agera professionellt och hållbart i vår yrkesroll för att upprätthålla vårt goda anseende och omvärldens förtroende för bolaget. Löpande kompetensutveckling är viktigt för att medarbetare och därmed även verksamheten ska utvecklas. Såväl ledare som personal erbjuds löpande utbildningsinsatser utifrån den enskildas uppdrag, kompetens och bedömda behov. En stor andel av våra utlysta tjänster tillsätts med interna kandidater, och utgör därmed en utvecklingsmöjlighet för många medarbetare.

Förebyggande hälsoarbete är en del av affärsmodellen och gäller såväl anställda som vårt kunderbjudande. Alla anställda har en sjukvårdsförsäkring där samtalsstöd och förebyggande hälsotjänster ingår. Mot förmånsbeskattning får de anställda även försäkring inom sjukvård

MÄTPUNKTER SOCIALT PERSPEKTIV

	2018	2017
Total sjukfrånvaro som andel av ord. arbetstid, %	4,16 (dec 2017 till nov 2018)	4,40 (dec 2016 till nov 2017)
Andel av total sjukfrånvaro som är långtidssjukfrånvaro, sammanhängande frånvaro på >90 dagar, %	1,28 (dec 2017 till nov 2018)	1,76 (dec 2016 till nov 2017)
eNPS*	N/A	61
Hälsoindex**	118 poäng	N/A
Antal sponsrade föreningar och organisationer.	217 st	Ca 200 st
Belopp till sponsrade föreningar och organisationer.	3,5 Mkr	3,8 Mkr
Totalt antal utdelade reflexvästar till förskolor sedan starten.***	44 000	35 000

) Rekommenderar Dalarnas Försäkringsbolag som arbetsgivare. **) Ett sammanvägt index som grundar sig på nio hälsonyckeltal, ju högre värde desto bättre. Medianen i vår bransch blev 108 för 2018. *) I genomsnitt 7 000 st utdelade västar per år.*

och rådgivning. Avtal finns med Företagshälsovården för arbetsrelaterade sjukdomar. Uppföljning av den organisatoriska och sociala arbetsmiljön görs regelbundet i syfte att motverka stress och arbetsbelastning i enlighet med Arbetsmiljöverkets föreskrift AFS 2015:4. Chefer och arbetsmiljöombud har utbildats i hur de ska stärka en hälsosam arbetsplats. I syfte att få en friskare arbetsplats får alla medarbetare årligen ett friskvårdsbidrag. I medarbetarundersökningar och i medarbetarsamtal följs de anställdas arbetssituation upp.

Medarbetarundersökningarna resulterar i handlingsplaner som följs upp på avdelningsnivå. Faktorer som mäts och följs upp är ledarskap, engagemang, effektivitet, psykosocial arbetsmiljö, attraktivitet som arbetsplats samt mobbing och kränkande särbehandling.

Externt stödjer vi en mängd organisationer och föreningar i Dalarna, som är med och bidrar till ett tryggare och mer aktivt län. Vår riktlinje för sponsring reglerar detta område. Vi strävar efter en bredd i vårt stöd, och riktar oss till såväl kultur, idrott, friluftsliv som social verksamhet. En kommitté bestående av representanter från olika delar av Dalarnas Försäkringsbolag, ledd av sponsringsansvarig, beslutar vid fyra tillfällen per år vilka föreningar och organisationer bolaget ska stötta samt i vilken omfattning.

Respekt för mänskliga rättigheter

I grunden ligger vår Uppförandekod när det gäller hur vi förhåller oss till både omvärld, kunder och medarbetare, därtill kommer vår personalpolicy för de interna aspekterna. Se ovanstående beskrivning kring hur vi ser på frågor inom området mänskliga rättigheter vad gäller våra medarbetare.

Vid större inköp gemensamma för Länsförsäkringsgruppen gäller följande: Uppförandekod för leverantörer är baserad på Global Compact och är en del av inköpsavtalet för nya leverantörer. Tidigare år har leverantörerna gjort en självutvärdering där enkätsvar följts upp. Under 2017 följdes de största IT-leverantörernas hållbarhetsarbete upp genom dialogmöten. Ett mer systematiskt arbete kommer att inledas för att ta fram verktyg, rutiner och kontroller för att följa upp policyn. När det gäller bolagets lokala inköp är Riktlinje för inköp, upphandling och avtal styrande dokument, där står bland annat följande att läsa:" ...endast välja företag, som följer gällande lagstiftning och regelverk på arbetsmarknaden".

Affärsetik och korruption

Penningtvätt, finansiering av brottslig verksamhet, intressekonflikter, användande av kurspåverkande information och korruption är risker för alla bolag i finans- och försäkringsbranschen. Finans- och försäkringsbranschen lyder under strikta regler och lagkrav som syftar till att förhindra dessa risker.

Länsförsäkringsgruppen lägger stor vikt vid att ha en god regelefterlevnad och på bästa möjliga sätt förhindra att verksamheten utnyttjas för korruption, bedrägerier, penningtvätt och finansiering av terrorism.

Inom Länsförsäkringsgruppen bedrivs ett omfattande arbete för att begränsa dessa risker.

Dalarnas Försäkringsbolags vägledande styrdokument på detta område är vår Uppförandekod, Riktlinje för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt Riktlinjer för hantering av intressekonflikter.

Genom att för våra bank- och livförsäkringskunder bland annat upprättahålla en god kundkännedom och genom aktiv övervakning och rapportering av transaktioner sker ett systematiskt arbete för att minska risk för penningtvätt, finansiering av terrorism och bedrägerier, t ex kortbedrägerier. Verksamhetsrisker utvärderas löpande. Ett gemensamt system för avvikelserapportering finns inom länsförsäkringsgruppen.

Dalarnas Försäkringsbolag tar avstånd från all form av korruption och otillåtna förmåner, vilket tydliggörs i vår Uppförandekod samt Riktlinje om otillåtna förmåner. Bolaget har valt att följa Kod om gåvor, belöningar och andra förmåner i näringslivet, som är en del av näringslivets självreglering och förvaltas av Institutet Mot Mutor. Det övergripande syftet med vårt anti-korruptionsarbete är att vägleda medarbetarna i hur de undviker att ge och ta emot gåvor och representation som kan väcka misstanke om att syftet är för privat vinning eller för att främja tredje mans intresse.

Företagsledningen genomför årligen en aktivitet i form av en workshop eller annan aktivitet av typen intressekonfliktsanalys, med syfte att identifiera och hantera intressekonflikter. Aktiviteten/analysen ska behandlas av styrelsens Revisionsutskott. Den genomfördes senast i november 2018.

I syfte att motverka, stoppa brott eller misstanke om brott i verksamheten eller nära verksamheten, finns en visselblåsningsrutin för anställda. Den som anmäler har rätt att vara anonym och inte utsättas för repressalier på grund av sin anmälan. Visselblåsningsrutinen ska ses som ett alternativ till övriga rapporteringsvägar.

Femårsöversikt

Koncernen	2018	2017	2016	2015	2014
RESULTAT (tkr)					
Premieintäkter f.e.r.	1 291 102	1 229 001	1 160 699	1 110 029	1 122 052
Kapitalavkastning i försäkringsrörelsen, netto	18 542	21 411	39 719	24 726	33 210
Försäkringsersättningar f.e.r.	-979 027	-939 153	-901 628	-776 429	-850 113
Driftskostnader f.e.r.	-199 076	-193 819	-162 998	-166 019	-162 379
Övriga tekniska kostnader	-5 988	-7 281	-9 766	-4 661	-6 885
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen före återbäring och rabatter	**125 553**	110 159	126 026	187 646	135 886
Återbäring	-125 000	-70 000	-120 000	-150 000	-80 000
Helkundsrabatt	-70 360	-65 363	-60 982	-57 489	-57 097
Delägarrabatt	-35 312	-42 631	-39 886	-38 735	-37 428
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen efter återbäring och rabatter	**-105 119**	-67 834	-94 842	-58 579	-38 639
Finansrörelsens resultat	203 514	639 150	501 722	310 656	424 197
Övriga intäkter och kostnader	20 721	22 337	12 380	6 959	2 644
Resultat före dispositioner och skatt	**119 115**	593 652	419 260	259 037	388 202
Årets resultat	**180 789**	507 326	366 665	242 041	333 814
EKONOMISK STÄLLNING (tkr)					
Placeringstillgångar, verkligt värde	7 001 198	6 765 674	6 286 416	5 842 105	5 426 793
Premieinkomst f.e.r.	1 324 613	1 261 100	1 182 697	1 131 956	1 138 446
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring	3 245 410	3 270 317	3 097 350	3 139 303	3 197 205
Konsolideringskapital					
Beskattat eget kapital	4 304 119	4 121 620	3 592 420	3 225 755	2 984 991
Uppskjuten skatt	545 394	606 624	535 181	482 586	479 958
Konsolideringskapital	**4 849 512**	4 728 243	4 127 601	3 708 341	3 464 950
Kapitalbas*	**-**	-	-	3 599 361	3 359 024
Erforderlig solvensmarginal*	**-**	-	-	221 206	220 830
Kapitalbas SII*	**4 878 726**	4 698 777	4 129 311	3 795 267	-
SCR - Solvency Capital Requirement*	**2 051 703**	2 440 837	1 939 779	1 730 256	-
MCR - Minimum Capital Requirement*	**512 926**	610 209	484 944	432 564	-
NYCKELTAL					
Försäkringsrörelsen					
Skadekostnadsprocent f.e.r.	75,8%	76,4%	69,9%	75,8%	72,9%
Driftskostnadsprocent f.e.r.	15,4%	15,4%	14,3%	13,8%	15,3%
Totalkostnadsprocent f.e.r.	**91,2%**	91,8%	84,2%	89,5%	88,1%
Kapitalförvaltningen					
Direktavkastning	3,2%	0,5%	1,4%	0,9%	1,0%
Totalavkastning	3,6%	10,2%	6,2%	9,9%	7,4%
Konsolideringsgrad (%)	**366**	375	328	304	296

**Auser moderbolaget. Hela kapitalbasen består av primärkapital.*

Resultaträkning för koncernen

Tkr	Not	2018	2017
FÖRSÄKRINGSRÖRELSEN			
Premieintäkter före avgiven återförsäkring		1 384 405	1 323 146
Premier för avgiven återförsäkring		-93 302	-94 145
Premieintäkter efter avgiven återförsäkring		**1 291 102**	1 229 001
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	18 542	21 411
Försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring		-1 026 616	-977 547
Återförsäkrares andel av försäkringsersättningar		47 588	38 394
Försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring		**-979 027**	-939 153
Driftskostnader	6	-199 076	-193 819
Övriga tekniska kostnader	7	-5 988	-7 281
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat före återbäring och rabatter		**125 553**	110 159
Återbäring och rabatter		-230 672	-177 994
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat efter återbäring och rabatter		**-105 119**	-67 834
Kapitalavkastning	8-11	189 915	655 107
Andelar av resultat i intresseföretag	18	32 141	5 454
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen	4	-18 542	-21 411
Resultat kapitalavkastning		**203 514**	639 150
Övriga intäkter	12	165 448	147 903
Övriga kostnader	12	-144 727	-125 566
Resultat förmedlad affär		**20 721**	22 337
Resultat före skatt		**119 115**	593 652
Skatt på årets resultat	13	61 674	-86 327
Årets resultat		**180 789**	507 326

Rapport över totalresultat för koncernen

Tkr		2018	2017
ÅRETS RESULTAT		**180 789**	507 326
Övrigt totalresultat	13		
Omvärdering rörelsefastigheter		2 153	2 239
Skatt		-443	-493
Summa övrigt totalresultat för året, netto efter skatt		**1 709**	1 746
Årets totalresultat		**182 498**	509 072

Resultaträkning för moderbolaget

Tkr	Not	2018	2017
TEKNISK REDOVISNING			
Premieinkomst	3	1 417 915	1 355 245
Premier för avgiven återförsäkring		-93 302	-94 145
Förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-33 511	-32 099
Premieintäkter efter avgiven återförsäkring		**1 291 102**	1 229 001
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	18 542	21 411
Utbetalda försäkringsersättningar			
Före avgiven återförsäkring	5	-960 162	-890 820
Återförsäkrares andel	5	21 024	49 808
Förändring i avsättning för oreglerade skador			
Före avgiven återförsäkring		-66 454	-86 727
Återförsäkrares andel		26 564	-11 414
Försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring		**-979 027**	-939 153
Driftskostnader	6	-194 978	-189 738
Övriga tekniska kostnader	7	-5 988	-7 281
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat före återbäring och rabatter		**129 650**	114 240
Återbäring och rabatter		-230 672	-177 994
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat efter återbäring och rabatter		**-101 022**	-63 753
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Kapitalavkastning intäkter	8,11	740 230	318 902
Kapitalavkastning kostnader	9,11	-180 474	-75 642
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	10,11	8 633	450 828
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	10,11	-348 279	-35 369
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen	4	-18 542	-21 411
Kapitalavkastning		**201 569**	637 308
Övriga intäkter	12	165 448	147 903
Övriga kostnader	12	-144 727	-125 566
Resultat förmedlad affär		**20 721**	22 337
Icke-tekniskt resultat		**222 290**	659 645
Resultat före bokslutsdispoitioner och skatt		**121 268**	595 891
Bokslutsdispositioner			
Förändring säkerhetsreserv		0	-97 731
Förändring periodiseringsfond		24 004	-23 298
Förändring övriga bokslutsdispositioner		-782	-535
Resultat före skatt		**144 491**	474 327
Skatt på årets resultat	13	38 261	-60 075
Årets resultat		**182 751**	414 252

Rapport över totalresultat för moderbolaget

Tkr	2018	2017
ÅRETS RESULTAT	**182 751**	414 252
Övrigt totalresultat	-	-
Årets totalresultat	**182 751**	414 252

Rapport över finansiell ställning för koncernen

Tkr	Not	2018-12-31	2017-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar	14	9 533	12 710
Materiella tillgångar			
Rörelsefastigheter	15	168 320	149 195
Inventarier	16	16 810	12 555
S:a materiella tillgångar		*185 130*	*161 750*
Aktier och andelar i intresseföretag	18,22	297 177	443 577
Aktier och andelar	19,22	4 457 292	4 452 521
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	20,22	2 069 229	1 716 907
Derivat	21,22	8 309	2 676
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	22	871	799
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar	23	414 897	388 332
Aktuell skattefordran		6 110	-
Övriga fordringar		533 847	515 804
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		132 102	127 074
Likvida medel	22,25	290 259	509 662
S:A TILLGÅNGAR		**8 404 756**	8 331 812
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Balanserade vinstmedel inkl. periodens resultat	26	4 304 119	4 121 620
S:a eget kapital		**4 304 119**	4 121 620
Försäkringstekniska avsättningar	27-29	3 245 410	3 270 317
Uppskjuten skatteskuld	13	545 394	606 624
Övriga avsättningar	30	4 175	5 461
Derivat	21,22	-	-
Aktuell skatteskuld		-	8 426
Övriga skulder	22,31	164 473	179 548
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	32	141 186	139 816
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		**8 404 756**	8 331 812

Balansräkning för moderbolaget

Tkr	Not	2018	2017
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar		9 533	12 710
Placeringstillgångar			
Byggnader och mark	15	168 320	149 195
Aktier och andelar i koncernföretag	17,22	1 161 471	1 355 013
Aktier och andelar i intresseföretag	18,22	76 651	234 652
Aktier och andelar	19,22	3 516 347	3 306 433
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	20,22	2 069 229	1 716 907
Derivat	21,22	8 309	2 676
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	22	871	799
S:a placeringstillgångar		*7 001 198*	*6 765 674*
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar			
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar	23	414 897	388 332
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring		369 511	350 802
Fordringar avseende återförsäkring		35 147	34 647
Aktuell skattefordran		6 110	-
Övriga fordringar		122 796	126 812
S:a fordringar		*533 564*	*512 261*
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	16	16 810	12 555
Kassa och bank	25	289 780	509 183
Övriga tillgångar		6 393	3 543
S:a andra tillgångar		*312 983*	525 281
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränte- och hyresintäkter		21	-
Förutbetalda anskaffningskostnader	24	43 653	41 764
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		88 428	85 310
S:a förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		*132 102*	127 074
S:A TILLGÅNGAR		**8 404 278**	8 331 334

Tkr	Not	2018	2017
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital	26		
Bundet eget kapital			
Reservfond		107 907	107 907
Uppskrivningsfond		140 345	140 345
Fritt eget kapital			
Balanserad vinst		2 859 684	2 445 431
Årets resultat		182 751	414 252
S:a eget kapital		*3 290 688*	*3 107 936*
Obeskattade reserver			
Säkerhetsreserv		1 249 044	1 249 044
Utjämningfond		24 864	24 864
Periodiseringsfond		-	24 004
Ackumulerade avskrivningar utöver plan		1 822	1 040
S:a obeskattade reserver		*1 275 730*	*1 298 952*
Försäkringstekniska avsättningar			
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	27	619 422	585 976
Avsättning för oreglerade skador	28	2 479 987	2 412 502
Avsättning för återbäring och rabatter	29	146 000	271 839
S:a försäkringstekniska avsättningar		*3 245 410*	*3 270 317*
Andra avsättningar			
Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	30	4 175	5 461
Avsättning för skatter	13	282 617	320 878
S:a avsättningar för andra risker och kostnader		*286 792*	*326 338*
Skulder			
Skulder avseende återförsäkring		26 619	26 239
Aktuell skatteskuld		-	8 426
Derivat	21,22	-	-
Övriga skulder	22,31	137 854	153 309
S:a skulder		*164 473*	*187 974*
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	32	141 186	139 816
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		**8 404 278**	8 331 334

Rapport över förändring i eget kapital

Koncernen (Tkr)	Balanserade vinstmedel	Omvärderings-reserv	Årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående eget kapital 2017-01-01	**3 225 755**	**-**	**366 665**	**3 592 420**
Justering ändrad redovisningsprincip*	20 128	-	0	20 128
Justesterat eget kapital 2017-01-01	**3 245 883**	**-**	**366 665**	**3 612 548**
Omföring av föregående års resultat	366 665	-	-366 665	-
Årets totalresultat				
Årets resultat	-		507 326	507 326
Årets övriga totalresultat	-	1 746	-	1 746
S:a årets totalresultat	*0*	*1 746*	*507 326*	*509 072*
Utgående eget kapital 2017-12-31	**3 612 549**	**1 746**	**507 326**	**4 121 620**
Ingående eget kapital 2018-01-01	**3 612 549**	**1 746**	**507 326**	**4 121 620**
Omföring av föregående års resultat	507 326		-507 326	-
Årets totalresultat				
Årets resultat	-		180 789	**180 789**
Årets övriga totalresultat	-	1 709	-	**1 709**
S:a årets totalresultat	*0*	*1 709*	*180 789*	*182 498*
Utgående eget kapital 2018-12-31	**4 119 875**	**3 455**	**180 789**	**4 304 119**

	Bundet eget kapital			Fritt eget kapital		
Moderbolaget (Tkr)	**Reservfond**	**Uppskrivnings-fond**	**Balanserat resultat**	**Omvärderings-reserv**	**Årets resultat**	**Totalt eget kapital**
Ingående eget kapital 2017-01-01	**107 907**	**140 345**	**2 067 158**	**-**	**358 145**	**2 673 556**
Justering ändrad redovisningsprincip*			20 128			20 128
Justerat eget kapital 2017-01-01	**107 907**	**140 345**	**2 087 286**	**-**	**358 145**	**2 693 684**
Omföring av föregående års resultat	-	-	358 145		-358 145	-
Årets totalresultat						
Årets resultat	-	-	-		414 252	**414 252**
Årets övriga totalresultat	-	-	-		-	**-**
S:a årets totalresultat	*0*	*0*	*0*		*414 252*	***414 252***
Utgående eget kapital 2017-12-31	**107 907**	**140 345**	**2 445 431**		**414 252**	**3 107 936**
Ingående eget kapital 2018-01-01	**107 907**	**140 345**	**2 445 431**	**-**	**414 252**	**3 107 936**
Omföring av föregående års resultat	-	-	414 252		-414 252	-
Årets totalresultat						
Årets resultat	-	-	-		182 751	**182 751**
Årets övriga totalresultat	-	-	-		-	**-**
S:a årets totalresultat	-	-	-		*182 751*	***182 751***
Utgående eget kapital 2018-12-31	**107 907**	**140 345**	**2 859 683**	**-**	**182 751**	**3 290 688**

** Posten avser diskonteringseffekten av att bolaget har börjat diskontera olycksfallsaffären under 2017.*

Rapport över kassaflöden

		Koncernen		Moderbolaget	
Tkr	**Not**	**2018**	2017	**2018**	2017
Den löpande verksamheten					
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		119 115	593 652	121 268	595 891
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	37	238 787	-437 897	349 946	-447 828
Betald skatt		-14 536	-16 540	-14 536	-16 540
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar i tillgångar och skulder		**343 366**	139 215	**456 678**	131 523
Förändringar i finansiella placeringstillgångar		-519 395	154 075	-638 340	173 053
Förändringar i övriga rörelsefordringar		-18 404	-67 061	-18 404	-67 061
Förändringar i övriga rörelseskulder		-19 338	77 374	-13 705	66 088
Kassaflöde från den löpande verksamheten		**-213 770**	303 603	**-213 770**	303 603
Investeringsverksamheten					
Nettoinvestering i immateriella tillgångar		3 178	-12 710	3 178	-12 710
Nettoinvestering i materiella tillgångar		-8 810	-7 389	-8 810	-7 389
Kassaflöde från investeringsverksamheten		**-5 633**	-20 099	**-5 633**	-20 099
Finansieringsverksamheten		**-**	-	**-**	-
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		**-**	-	**-**	-
Årets kassaflöde		**-219 403**	283 503	**-219 403**	283 503
Likvida medel / Kassa och bank vid årets början		509 662	226 158	509 183	225 680
Likvida medel / Kassa och bank vid årets slut	25	290 259	509 662	289 780	509 183

Resultatanalys

Moderbolaget	Not							Direkt försäkring i Sverige	
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat (Tkr)		**Totalt 2018**	**Hem Villa Fritidshus**	**Företag Fastighet Lantbruk**	**Sjuk och olycksfall**	Motorfordon **Kasko**	**Trafik**	**Summa direkt försäkring i Sverige**	**Mottagen återförsäkring**
Premieintäkt f.e.r.	A	1 291 102	316 321	312 920	53 245	344 975	179 566	1 207 028	84 075
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen		18 542	0	0	1 898	0	9 041	10 939	7 603
Försäkringsersättningar f.e.r.	B	-979 027	-235 968	-254 820	-7 620	-283 951	-144 315	-926 673	-52 355
Driftskostnad f.e.r.		-194 978	-45 424	-65 660	-10 851	-42 608	-29 312	-193 854	-1 124
Övriga tekniska kostnader		-5 988	0	0	0	0	-5 988	-5 988	0
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat före återbäring och rabatter		**129 650**	**34 930**	**-7 560**	**36 672**	**18 417**	**8 992**	**91 452**	**38 198**
Återbäring		-125 000	-32 165	-33 641	-5 320	-33 399	-20 475	-125 000	-
Helkundsrabatt		-70 360	-28 780	-4 355	-5 674	-20 194	-11 357	-70 360	-
Delägarrabatt		-35 312	-	-35 312	-	-	-	-35 312	-
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat efter återbäring och rabatter		**-101 022**	**-26 015**	**-80 868**	**25 678**	**-35 176**	**-22 840**	**-139 220**	**38 198**
Avvecklingsresultat f.e.r.									
Avvecklingsresultat, brutto		-14 518	-15 884	-21 387	33 827	-9 708	-30 603	-43 754	29 236
Återförsäkrares andel		14 245	0	0	-816	-355	15 416	14 245	-
Avvecklingsresultat f.e.r.		**-273**	**-15 884**	**-21 387**	**33 011**	**-10 062**	**-15 187**	**-29 509**	**29 236**
Avvecklingsresultat f.e.r. exkl. skadeliviräntor		*13 350*	*-15 884*	*-21 387*	*33 011*	*-10 062*	*-5 743*	*-20 065*	*33 415*
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring									
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-619 422	-167 114	-145 717	-26 610	-173 544	-99 200	-612 185	-7 238
Avsättning för oreglerade skador		-2 479 987	-131 276	-226 882	-223 842	-55 844	-1 020 688	-1 658 533	-821 454
Avsättning för återbäring		-146 000	-37 568	-39 293	-6 214	-39 011	-23 915	-146 000	-
Summa försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring		**-3 245 410**	**-335 958**	**-411 892**	**-256 666**	**-268 399**	**-1 143 803**	**-2 416 718**	**-828 692**
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar									
Avsättning för oreglerade skador		414 897	-	3 048	9 660	-	402 188	414 897	-
NOTER TILL RESULTATANALYS									
NOT A									
Premieintäkt f.e.r.		**1 291 102**	**316 321**	**312 920**	**53 245**	**344 975**	**179 566**	**1 207 028**	**84 075**
Premieinkomst före avgiven återförsäkring		1 417 915	340 011	355 552	56 597	367 836	210 785	1 330 782	87 134
Premier för avgiven återförsäkring		-93 302	-18 275	-37 040	-2 097	-2 466	-33 425	-93 302	-
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-33 511	-5 415	-5 592	-1 255	-20 395	2 206	-30 452	-3 059
NOT B									
Försäkringsersättningar f.e.r.		**-979 027**	**-235 968**	**-254 820**	**-7 620**	**-283 951**	**-144 315**	**-926 673**	**-52 355**
Utbetalda försäkringsersättningar		*-939 138*	*-245 173*	*-212 616*	*-32 098*	*-284 521*	*-118 525*	*-892 933*	*-46 205*
Före avgiven återförsäkring		-862 332	-220 112	-195 204	-25 273	-263 475	-112 063	-816 127	-46 205
Återförsäkrares andel		21 024	0	3 442	0	2 025	15 556	21 024	-
Skaderegleringskostnader		-97 830	-25 061	-20 854	-6 825	-23 072	-22 018	-97 830	-
Förändring i Avsättning för oreglerade skador f.e.r.		*-39 890*	*9 206*	*-42 204*	*24 478*	*570*	*-25 790*	*-33 740*	*-6 150*
Före avgiven återförsäkring		-66 454	9 206	-38 762	23 752	1 316	-55 815	-60 304	-6 150
Återförsäkrares andel		26 564	-	-3 442	727	-745	30 025	26 564	-

Noter till finansiella rapporter

Om inget annat anges, auser uppgifterna i notförteckningen både koncernen och moderbolaget. Samtliga beloppsuppgifter anges i tkr, om inte annat anges.

Not 1	Redovisningsprinciper

Årsredovisningen avges per 31 december 2018 och avser Dalarnas Försäkringsbolag som är ett ömsesidigt försäkringsbolag med säte i Falun. Besöksadressen till huvudkontoret är Slaggatan 9, 791 71 Falun och organisationsnumret är 583201-4905.

I denna not beskrivs inledningsvis koncernens redovisningsprinciper. Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen, med de avvikelser som anges i avsnittet "Moderbolagets redovisningsprinciper".

ÖVERENSSTÄMMELSE MED NORMGIVNING OCH LAG

Dalarnas Försäkringsbolag upprättar från och med 2010 Koncernredovisning i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) samt tolkningar av dessa utgivna av International Financial Reporting Interpretations Committee (IFRIC), sådana som antagits av EU. Därutöver tillämpas Lag (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag, Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2015:12 inklusive ändringsföreskrifter i tillämpliga delar. Koncernen följer Rådet för finansiell rapporterings rekommendationer RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner.

BEDÖMNINGAR OCH UPPSKATTNINGAR I DE FINANSIELLA RAPPORTERNA

Upprättande av redovisning i enlighet med IFRS kräver att företagsledningen gör bedömningar och uppskattningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av intäkter, kostnader, tillgångar, skulder och eventualförpliktelser. Dessa uppskattningar och bedömningar, som görs av ledningen, är baserade på historiska erfarenheter och grundar sig på den bästa information som fanns tillgänglig på balansdagen. Det verkliga utfallet kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar.

Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet. Ändringar av uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om den endast påverkar denna period. Skulle en ändring av uppskattningar påverka aktuella och framtida perioder så redovisas ändringen både i den aktuella och i de framtida perioderna.

Bedömningar och uppskattningar som ligger till grund för redovisning och värdering av försäkringstekniska avsättningar har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna. Värderingen av avsättningarna behandlas i nedanstående avsnitt om redovisning av försäkringsavtal samt i not 2, där upplysningar om risker i verksamheten lämnas.

Årsredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen 2019-03-05. Resultaträkning och rapport över finansiell ställning blir föremål för fastställelse på årsstämman 2019-03-28.

Nya och ändrade redovisningsprinciper

IFRS 15 "Revenue from contracts with customers" reglerar hur redovisning av intäkter, från andra avtal än försäkringsavtal, ska ske. De principer som IFRS 15 bygger på ska ge användare av finansiella rapporter mer användbar information om företagets intäkter. Den utökade upplysningsskyldigheten innebär att information om intäktsslag, tidpunkt för reglering, osäkerheter kopplade till intäktsredovisning samt kassaflöde hänförligt till företagets kundkontrakt ska lämnas. En intäkt ska enligt IFRS 15 redovisas när kunden erhåller kontroll över den försålda varan eller tjänsten och har möjlighet att använda och erhåller nyttan från varan eller tjänsten. IFRS 15 ersätter IAS 18 Intäkter och IAS 11 Entreprenadavtal samt därtill hörande SIC och IFRIC. IFRS 15 trädde ikraft den 1 januari 2018 och är antagen av EU. En detaljerad utvärdering har gjorts och utvärderingen visar att de nya reglerna ej kommer att påverka de finansiella rapporterna framöver.

Inga av de standarder som trätt ikraft och som ska tillämpas för första gången för räkenskapsår som börjar 1 januari 2018 har haft någon väsentlig inverkan på koncernens redovisningsprinciper eller upplysningar för det aktuella räkenskapsåret eller föregående räkenskapsår och förväntas inte heller ha någon väsentlig inverkan på kommande perioder.

Beslutade men ännu inte tillämpade standarder

Ett antal nya standarder och tolkningar träder ikraft för räkenskapsår som börjar efter 1 januari 2019 och har inte tillämpats vid upprättandet av denna finansiella rapport. Inga av dessa förväntas ha någon väsentlig inverkan på koncernens finansiella rapporter med undantag av de som följer nedan.

IFRS 9 "Finansiella instrument" hanterar klassificering och värdering av finansiella tillgångar och skulder. Den fullständiga versionen av IFRS 9 gavs ut i juli 2014 och är antagen av EU. Den ersätter de delar av IAS 39 som hanterar klassificering och värdering av finansiella instrument. IFRS 9 behåller en blandad värderingsansats men förenklar denna ansats i vissa avseenden. Det kommer att finnas 3 värderingskategorier för finansiella tillgångar, upplupet anskaffningsvärde, verkligt värde över övrigt totalresultat och verkligt värde över resultaträkningen. Hur ett instrument ska klassificeras beror på företagets affärsmodell och instrumentets karaktäristika. Investeringar i eget kapitalinstrument ska redovisas till verkligt värde över resultaträkningen men det finns även en möjlighet att vid första redovisningstillfället redovisa instrumentet till verkligt värde över övrigt totalresultat. Ingen omklassificering till resultaträkningen kommer då ske vid avyttring av instrumentet. IFRS 9 inför också en ny modell för beräkning av kreditförlustreserv som utgår från förväntade kreditförluster. För finansiella skulder ändras inte klassificeringen och värderingen förutom i det fall då en skuld redovisas till verkligt värde över resultaträkningen baserat på verkligt värde alternativet.

Standarden ska tillämpas för räkenskapsår som påbörjas 1 januari 2018. Tidigare tillämpning är tillåten. Försäkringsföretag har möjlighet att uppskjuta tillämpningen av standarden till dess att IFRS 17, Insurance Contracts, börjar tillämpas, dock senast 2022. Koncernen har tillämpat möjligheten att skjuta på tillämpningen av IFRS 9 från och med 1 januari 2018 då IFRS 9 annars skulle ha trätt i kraft.

IFRS 16 Leases publicerades i januari 2016 och ersätter IAS 17 Leasingavtal och där till hörande tolkningar. Den största effekten från de nya reglerna är att en leasingtagare ska redovisa en leasingtillgång (rätten att använda en tillgång) och en finansiell skuld i balansräkningen. I resultaträkningen ersätts den linjära operationella leasingkostnaden av en kostnad för avskrivning av den leasade tillgången och en räntekostnad för den finansiella skulden. I nuläget redovisar inte leasingtagaren operationell leasing i balansräkningen. En detaljerad utvärdering har gjorts och de leasingavtal som bolaget har tecknat är av ringa värde, således visar utvärderingen att de nya reglerna ej kommer att påverka de finansiella rapporterna framöver. Standarden ska tillämpas från 1 januari 2019. Inga andra av de IFRS eller IFRIC-tolkningar som ännu inte har trätt i kraft, väntas ha någon väsentlig inverkan på koncernen.

Valuta

Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor som även utgör rapporteringsvalutan för moderbolaget och för koncernen. Funktionell valuta är valutan i de primära ekonomiska miljöer bolagen bedriver sin verksamhet. Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på balansdagen. Valutakursdifferenser som uppstår vid omräkningarna redovisas i resultaträkningen.

Resultatredovisning

Resultatet redovisas i två huvuddelar: Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat samt ett icke-tekniskt resultat, som omfattar den del av kapitalavkastningen som återstår efter överförd avkastning till försäkringsrörelsen. Kapitalavkastningen inkluderar orealiserade värdeförändringar.

I beräkningen av den överförda kapitalavkastningen gör bolaget skillnad på avsättningen för skadelivräntor och övriga affärer. För skadelivräntorna beräknas den överförda kapitalavkastningen som den marknadsmässiga riskfria avkastningen under året på tillgångar motsvarande durationerna och storleken på avsättningen. För övriga affärer beräknas den överförda kapitalavkastningen genom en fast räntesats på halva premieintäkten f.e.r. samt på medelvärdet av in- och utgående avsättningar för oreglerade skador f.e.r. under året. Använd räntesats, för 2018, utgörs av tre olika räntesatser där de första två används för de långsvansade affärerna. Dessa räntor har sin grund utifrån diskonteringsräntan, men det allmänna riskavdraget görs ej. Räntan är beräknad efter två olika fall som baseras på medelvärdet av räntan på 7-åriga, respektive 10-åriga svenska statsobligationer över åren 2014-2018, där värdet för 2018 beräknas som genomsnitt över perioden jan-aug. Från detta värde görs ett allmänt riskavdrag på 20 %. Detta ger ett resultat på 0,20 % (0,40) respektive 0,60 % (0,60) som har använts. Den lägre används till mottagen försäkring för trafikskador äldre än från 2005. Den tredje räntan används till den kortsvansade affären och räknas fram från genomsnittet av statsskuldväxelräntan under 2018 för ett 90-dagarsinstrument.

KONSOLIDERINGSPRINCIPER

Dotterföretag

Dotterföretag är företag som står under ett bestämmande inflytande från moderbolaget. Bestämmande inflytande innebär direkt eller indirekt en rätt att utforma ett företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Vid bedömningen om ett bestämmande inflytande föreligger, beaktas potentiella röstberättigande aktier som utan dröjsmål kan utnyttjas eller konverteras. Dotterföretag redovisas enligt förvärvsmetoden. Dotterföretags finansiella rapporter tas in i koncernredovisningen från och med förvärvstidpunkten till det datum då det bestämmande inflytandet upphör.

Intresseföretag

Intresseföretag är de företag för vilka koncernen har ett betydande, men inte bestämmande, inflytande över den driftsmässiga och finansiella styrningen, vanligtvis genom andelsinnehav mellan 20 och 50 % av röstetalet. Från och med den tidpunkt som det betydande inflytandet erhålls redovisas andelar i intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden i koncernredovisningen. Kapitalandelsmetoden innebär att det i koncernen redovisade värdet på aktierna i intresseföretagen motsvaras av koncernens andel i intresseföretagens egna kapital samt koncernmässig goodwill och andra eventuella kvarvarande värden på koncernmässiga över- och undervärden. I koncernens resultaträkning redovisas som "Andel i intresseföretags resultat" koncernens andel i intresseföretagens nettoresultat efter skatt och minoritet justerat för eventuella avskrivningar, nedskrivningar eller upplösningar av förvärvade över- respektive undervärden. Erhållna utdelningar från intresseföretaget minskar det redovisade värdet på innehavet i intresseföretaget.

När koncernens andel av redovisade förluster i intresseföretaget överstiger koncernens redovisade värde på andelarna reduceras andelarnas värde till noll. Avräkning för förluster sker även mot långfristiga finansiella mellanhavanden utan säkerhet, vilka till sin ekonomiska innebörd utgör del av ägarföretagets nettoinvestering i intresseföretaget. Fortsatta förluster redovisas inte såvida inte koncernen har lämnat garantier för att täcka förluster uppkomna i intresseföretaget.

Kapitalandelsmetoden tillämpas fram till den tidpunkt när det betydande inflytandet över intresseföretaget upphör.

Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter eller kostnader och orealiserade vinster eller förluster som uppkommer vid interna transaktioner mellan koncernföretag, elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen. Orealiserade vinster som uppkommer vid transaktioner med intresseföretag och gemensamt kontrollerade företag elimineras i den utsträckning som motsvarar koncernens ägarandel i företaget. Orealiserade förluster elimineras på samma sätt som orealiserade vinster, men endast i den utsträckning det inte finns något nedskrivningsbehov.

Intäkter

Intäkter hänförliga från försäkringsavtal behandlas under avsnittet Redovisning av försäkringsavtal.

Intäkter för förmedling av bank- och livtjänster

Bolaget erbjuder/förmedlar ett brett utbud av försäkring inom livområdet samt bank- och fondtjänster genom avtal med Länsförsäkringar AB och dess helägda dotterföretag. För de förmedlade affärerna har bolaget ansvaret för kundrelationerna och erhåller ersättning för detta. Intäkterna redovisas i det icke-tekniska resultatet under Övriga intäkter. Intäkterna redovisas i den takt de tjänas in, d.v.s. när tjänsten utförts.

Ränteintäkter

Alla räntebärande finansiella instrument (även de som värderats till verkligt värde) redovisas som ränteintäkter med tillämpning av effektivräntemetoden.

FINANSIELLA INSTRUMENT

Redovisning i balansräkningen

Finansiella tillgångar eller skulder tas upp i balansräkningen när bolaget blir part enligt instrumentets avtalsmässiga villkor (affärsdagsredovisning). Kundfordringar tas upp i balansräkningen när de faktureras. Leverantörsskulder tas upp när faktura mottagits. Andra skulder tas upp när motparten har presterat och en avtalsenlig skyldighet att betala föreligger (även om faktura ännu inte mottagits). Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rättigheterna i avtalet realiseras, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över dem. Detsamma gäller för delar av finansiella tillgångar. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för delar av finansiella skulder.

Upplupen ränta på räntebärande tillgångar och skulder redovisas på särskild rad i balansräkningen som upplupen ränteintäkt eller räntekostnad, separat från tillgången eller skulden som räntan belöper på.

Finansiella instrument redovisas initialt till anskaffningsvärde. Anskaffningsvärde för finansiella instrument som klassificerats som finansiella tillgångar redovisade till verkligt värde via resultaträkningen består av verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Transaktionskostnader (t.ex. courtage) för dessa instrument kostnadsförs således direkt som kapitalförvaltningskostnader. För övriga finansiella instrument motsvarar anskaffningsvärdet instrumentets verkliga värde inklusive transaktionskostnader.

Efter anskaffningstillfället beror redovisning och värdering av finansiella instrument av hur de har klassificerats enligt nedan. För redovisade värden med uppdelning på värderingskategori se not 21.

KLASSIFICERING AV FINANSIELLA INSTRUMENT

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultatet

Dalarnas Försäkringsbolag förvaltar och utvärderar alltid resultatet av samtliga placeringstillgångar (alla aktier, obligationer, derivat och fastigheter) på basis av verkligt värde förutom när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt. I uppföljningen av kapitalförvaltningens resultat är fokus främst riktat på nyckeltalet totalavkastning. I detta mått inkluderas såväl realiserat som orealiserade resultat (förutom i de fåtal fall

när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt). Detta innebär att även placeringar i onoterade aktier såsom t.ex. Länsförsäkringar AB ingår i denna utvärdering. Det är därför bolagets bedömning att en redovisning till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultatet ger mer relevant redovisningsinformation för läsarna av årsredovisningen. Av detta skäl väljer Dalarnas Försäkringsbolag alltid att kategorisera sina finansiella tillgångar såsom finansiella tillgångar som identifierats som Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultatet förutom (i) när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt och (ii) när redovisningslagstiftningen inte medger detta vid redovisning i juridisk person.

Alla derivat som inte ingår i säkringsredovisning klassificeras som innehav för handelsändamål oavsett syftet med innehavet (i enlighet med IAS 39). Finansiella tillgångar som innehas för handelsändamål ingår i kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultatet.

Lånefordringar och kundfordringar

Låne- och kundfordringar värderas i efterföljande perioder till upplupet anskaffningsvärde. Vid varje rapporttillfälle utvärderar företaget om det finns objektiva indikationer att låne- och kundfordringar är i behov av nedskrivning.

I kategorin Lånefordringar och kundfordringar ingår även likvida medel. Likvida medel består av kassamedel samt omedelbart tillgängliga tillgodohavanden hos banker och motsvarande institut samt kortfristiga likvida placeringar med en löptid från anskaffningstidpunkten understigande tre månader, och som är utsatta för endast en obetydlig risk för värdefluktuationer.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultatet

Denna kategori instrument utgörs av derivat med negativa marknadsvärden och som inte används för säkringsredovisning. Alla derivat med negativa marknadsvärden som inte ingår i säkringsredovisning klassificeras (i enlighet med IAS 39) som innehav för handelsändamål oavsett syftet med innehavet. Finansiella skulder som innehas för handelsändamål ingår i kategorin Finansiella skulder värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultatet.

Andra finansiella skulder

Andra finansiella skulder utgörs i balansräkningen av skulder till kreditinstitut och övriga skulder. Finansiella skulder värderas i efterföljande perioder till upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektivränta som beräknades när skulden togs upp.

Värderingsprinciper

Verkligt värde är det belopp till vilket en tillgång skulle kunna överlåtas eller en skuld regleras, mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs. Verkligt värde på finansiella tillgångar, som är noterade på en aktiv marknad, motsvaras av tillgångens noterade köpkurs på balansdagen utan avdrag för framtida transaktionskostnader. Sådana instrument återfinns på balansposterna Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper samt Derivat. Verkligt värde på onoterade finansiella tillgångar fastställs genom att använda värderingstekniker, till exempel nyligen genomförda transaktioner, pris på liknande instrument och diskonterade kassaflöden. Onoterade tillgångar utgörs i balansräkningen av derivat, onoterade aktieinnehav och vissa hybridkontrakt.

Bolagets aktieinnehav i Länsförsäkringar AB har värderats till verkligt värde på basis av aktiernas substansvärde. Eftersom aktierna innehas med hembudsförbehåll, enligt vilket aktierna i första hand måste erbjudas de övriga ägarna till ett pris som motsvarar substansvärdet, så utgör substansvärdet i de flesta fall aktiernas verkliga värde. I det fall aktiernas verkliga värde, beräknat enligt en kassaflödesmetod, uppgår till ett lägre belopp än substansvärdet, så redovisas aktierna till detta lägre värde.

Verkligt värde på derivat som inte är noterade på en aktiv marknad fastställs genom en användning av värderingsmodeller som är etablerade på marknaden.

Redovisning i resultaträkningen av realiserade och orealiserade värdeförändringar

För finansiella instrument som värderas till verkligt värde över resultaträkningen redovisas såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar. Värdeförändringarna nettoredovisas i den icke-tekniska redovisningen som kapitalavkastning intäkter eller som kapitalavkastning kostnader. Detta beroende på om värdeförändringen är positiv eller negativ. Nettoredovisningen sker per tillgångsslag.

ÖVRIGA TILLGÅNGAR

Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar som förvärvats av koncernen redovisas till anskaffningsvärde minus ackumulerade av- och nedskrivningar. Tillkommande utgifter för aktiverade immateriella tillgångar redovisas som en tillgång i balansräkningen endast då de ökar de framtida ekonomiska fördelarna för den specifika tillgången till vilka de hänför sig. Alla andra utgifter kostnads förs när de uppkommer.

Beståndsöverlåtelsen av Olycksfalls- och sjukförsäkring för vuxna ”OSV” som slutfördes under 2017 redovisas som en immateriell tillgång. OSV skrivs av på 5 år. Avskrivningen redovisas linjärt i resultaträkningens driftskostnader.

Rörelsefastigheter

Rörelsefastigheter redovisas enligt omvärderingsmetoden.

Byggnader och mark som ägs av Dalarnas Försäkringsbolagskoncernen och som används för administrativa syften redovisas till sina omvärderade belopp, vilket är det verkliga värdet efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och justering på grund av omvärdering på omvärderingsdagen. Verkligt värde baseras på rådande priser på en aktiv marknad för liknande fastigheter på samma plats och i samma skick. Värderingen utförs årligen av en extern oberoende värderingsman. Värdeökningar till följd av omvärdering redovisas normalt mot omvärderingsreserv vilket redovisas som en ökning i övrigt totalresultat och ackumuleras i omvärderingsreserven i eget kapital. Om ökningen utgör återföring av tidigare redovisad värdenedgång avseende samma tillgång redovisas ökningen som en minskad kostnad i resultaträkningen. Minskningar som utjämnar tidigare ökningar av samma tillgång förs från reserver till Övrigt totalresultat. Alla övriga minskningar resultatförs.

Skillnaden mellan avskrivning baserat på det omvärderade värdet och avskrivningar enligt ursprungligt anskaffningsvärde överförs från omvärderingsreserven till balanserade vinstmedel.

Rörelsefastigheter består av ett antal komponenter med olika nyttjandeperioder. Huvudindelningen är byggnader och mark. Ingen avskrivning sker på komponenten mark, vars nyttjandeperiod bedöms vara obegränsad. Byggnaderna består emellertid av flera komponenter. Följande huvudgrupper av komponenter har identifierats och ligger till grund för avskrivningen på byggnader.

– Byggnadens stomme	80 år
– Installationsstammar och elnät, yttertak, fasad och fönster, stomkompletteringar	40 år
– Inre ytskikt och maskinell utrustning	20 år

Använda avskrivningsmetoder och tillgångarnas restvärde samt nyttjandeperioder omprövas vid varje års slut. Tillkommande utgifter läggs till anskaffningsvärdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med tillgången kommer att komma företaget till del och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de upp-

kommer.

Avgörande för bedömningen när en tillkommande utgift läggs till anskaffningsvärdet är om utgiften avser utbyten av identifierade komponenter, eller delar därav, varvid sådana utgifter aktiveras. Även i de fall ny komponent tillskapats läggs utgiften till anskaffningsvärdet.

Eventuella oavskrivna redovisade värden på utbytta komponenter, eller delar av komponenter, utrangeras och kostnadsförs i samband med utbyte. Reparationer kostnadsförs löpande.

Materiella tillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma bolaget till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Materiella anläggningstillgångar redovisas i koncernen till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt kostnader direkt hänförbara till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen. Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort ur balansräkningen vid utrangering eller avyttring eller när inga framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader. Vinst och förlust redovisas som övrig rörelseintäkt/kostnad.

Avskrivningsprinciper för materiella tillgångar

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod.

Beräknade nyttjandeperioder:

– inventarier, verktyg och installationer	5 år

Tillämpade avskrivningsmetoder samt tillgångarnas restvärden och nyttjandeperioder omprövas vid slutet av varje räkenskapsår.

Nedskrivning av materiella och immateriella tillgångar

Materiella och immateriella tillgångar prövas för nedskrivning enligt IAS 36. En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenererande enhets (grupp av enheters) redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde (med avdrag för försäljningskostnader) och tillgångens nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som beaktar riskfri ränta och den risk som är förknippad med den specifika tillgången. Om det inte går att fastställa väsentligen oberoende kassaflöden till en enskild tillgång ska tillgångarna vid prövning av nedskrivningsbehov grupperas till den lägsta nivå där det går att identifiera väsentligen oberoende kassaflöden (en kassagenererande enhet).

En beräkning görs om det finns en indikation på att nedskrivningsbehov föreligger. En nedskrivning belastar resultaträkningen. Nedskrivning av tillgångar hänförliga till en kassagenererande enhet (grupp av enheter) fördelas i första hand till goodwill. Därefter görs en proportionell nedskrivning av övriga tillgångar som ingår i enheten (gruppen av enheter).

En nedskrivning reverseras om det både finns indikation på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet. En reversering görs endast i den utsträckning som tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värde som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning där så är aktuellt, om ingen nedskrivning gjorts.

Leasing

Leasingavtal klassificeras i koncernredovisningen antingen som finansiella eller operationella. Bolaget klassificerar samtliga leasingavtal som operationella. Finansiell leasing föreligger då de ekonomiska riskerna och förmånerna som är förknippade med ägandet i allt väsentligt är överförda till leasetagaren. Om ekonomiska risker och förmåner förknippade med tillgången kvarstår hos leasegivaren klassificeras avtalet som operationell leasing.

Vid operationell leasing kostnadsförs leasingavgiften över löptiden med utgångspunkt från nyttjandet, vilket kan skilja sig åt från vad som de facto erlagts som leasingavgift under året.

Kostnader avseende operationella leasingavtal redovisas i resultaträkningen linjärt över leasingperioden. Förmåner erhållna i samband med tecknandet av ett avtal redovisas i resultaträkningen som en minskning av leasingavgifterna linjärt över leasingavtalets löptid. Variabla avgifter kostnadsförs i de perioder de uppkommer. Leasingavtalen avser bland annat hyra av lokaler och hyra av inventarier.

Redovisning av försäkringsavtal

Försäkringsavtal redovisas i enlighet med IFRS 4. Enligt IFRS 4 ska endast sådana kontrakt som överför betydande försäkringsrisk mellan försäkringsgivare och försäkringstagare redovisas som försäkring. Kontrakt som inte överför tillräcklig risk redovisas som antigen finansiella instrument (lån) eller serviceavtal. Enligt de kontrakt som Dalarnas Försäkringsbolag tecknat utgår olika belopp vid försäkringsfall, beroende på skadans omfattning och kontraktstyp. Samtliga Dalarnas Försäkringsbolags försäkringskontrakt har därför bedömts överföra tillräckligt mycket risk för att de ska klassas som försäkring enligt definitionen i IFRS 4.

Premieinkomst

Som premieinkomst redovisas samtliga premier för vilka ansvarighet inträtt, det vill säga när försäkringsperioden börjat löpa eller premien förfallit till betalning.

Premieintäkt

Som premieintäkt redovisas den del av premieinkomsten som är hänförlig till redovisningsperioden. Den del av premieinkomsten från försäkringskontrakt som avser tidsperioder efter balansdagen avsätts till premiereserv i balansräkningen. Beräkning av avsättning till premiereserv sker i normalfallet genom att premieinkomsten periodiseras strikt utifrån det underliggande försäkringskontraktets löptid.

Försäkringsersättningar

Försäkringsersättningar utgörs av redovisningsperiodens kostnader för inträffande skador vare sig de är anmälda till bolaget eller ej. I de totala försäkringsersättningarna ingår under perioden utbetalda försäkringsersättningar och förändringar i avsättningar för oreglerade skador. Återvinning avseende redan kostnadsförda skador redovisas som en reducering av skadekostnaden.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker samt avsättning för oreglerade skador och motsvarar förpliktelser enligt ingångna försäkringsavtal. Alla förändringar i försäkringstekniska avsättningar redovisas över resultaträkningen.

Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risk

Avsättningen för ej intjänade premier och kvardröjande risker avser att täcka den förväntade skade- och driftskostnaden under den återstående löptiden på ingångna försäkringskontrakt. Avsättningen beräknas normalt strikt tidsproportionellt, så kallad pro rata temporis-beräkning. Om premienivån bedöms vara otillräcklig för att täcka de förväntade skade- och driftskostnaderna för skadereglering, förstärks de med ett tillägg för kvardröjande risker (nivåtillägg). Denna bedömning innefattar bl.a. upp-

skattningar av framtida skadefrekvenser och andra faktorer som påverkar behovet av nivåtillägg.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador ska täcka de förväntade framtida utbetalningarna för samtliga inträffade skador, inklusive de skador som ännu inte rapporterats till bolaget, så kallad IBNR – avsättning. Avsättningen inkluderar även kostnader för skadereglering samt förväntad kostnadsökning och beräknas med vedertagna aktuariella metoder. För de större skadorna och för skador med komplicerade ansvarsförhållanden görs en individuell bedömning. Avsättningarna för oreglerade skador är väsentliga för en bedömning av bolagets redovisade resultat och ställning, eftersom en avvikelse mot faktiska framtida utbetalningar resulterar i ett avvecklingsresultat som redovisas kommande år. En redogörelse för bolagets avvecklingsresultat återfinns i resultatanalysen. Risken för en felaktig avsättning kommenteras vidare i not 2. Där åskådliggörs också nuvarande avsättning för oreglerade skador genom en beskrivning av skadekostnadernas utveckling över tiden.

Avsättningen för oreglerade skador i sjuk- och olycksfallsförsäkring samt trafikförsäkring, vars medelduration uppfyller kraven för diskontering enligt Finansinspektionens föreskrifter, har diskonterats. Diskonteringsräntan är beräknad efter två olika fall som baseras på medelvärdet av räntan på 7-åriga, respektive 10-åriga svenska statsobligationer över åren 2014-2018, där värdet för 2018 beräknas som genomsnitt över perioden jan-aug. Från detta värde görs ett allmänt riskavdrag på 20 % av räntesatsen, se vidare not 28.

Avsättningen för skadelivräntor beräknas enligt vedertagna livförsäkringstekniska metoder, och diskonteras med samma räntekurva från EIOPA som används i solvensbalansräkningen.

Driftskostnader

Driftkostnader i försäkringsrörelsen redovisas funktionsuppdelade som anskaffningskostnader, administrationskostnader samt skaderegleringskostnader. Driftkostnader för skadereglering redovisas som en del av resultaträkningens försäkringsersättningar. Driftkostnader för kapitalavkastning redovisas under icke tekniskt resultat som kapitalavkastning kostnader. Under icke tekniskt resultat redovisas även driftskostnader för förmedlad affär som övriga kostnader.

Förlustprövning

Tillräckligheten i de försäkringstekniska avsättningarna prövas löpande och per varje balansdag. De avsättningar som gjorts för oreglerade skador och ej intjänade premier undersöks då var för sig. Avsättningen för oreglerade skador grundar sig på beräknade framtida ersättningsutflöden. Prognoserna över avsättningsbehovet görs med vedertagna aktuariella metoder. Metoderna beaktar nulägesbedömningar av alla avtalsenliga kassaflöden och av andra hänförliga kassaflöden, exempelvis skaderegleringskostnader. De framtida kassaflödena har beräknats utan diskontering. Om prövningen visar att de redovisade avsättningarna minskat med det redovisade värdet på förutbetalda anskaffningskostnader inte är adekvat redovisas förändringen i resultaträkningen.

Tillräckligheten i avsättningen för ej intjänade premier testas per verksamhetsgren och försäkringsklass. Eventuell otillräcklighet som iakttas i premieansvaret, korrigeras genom att bokföra en avsättning för kvardröjande risker. Förändringen i avsättningen för kvardröjande risk redovisas över resultaträkningen.

Återförsäkring

Kostnader för återförsäkring redovisas i resultaträkningen under kostnadsposten Premier för avgiven återförsäkring. Premier för mottagen återförsäkring redovisas under intäktsposten Premieinkomst. Den del av risken för vilken återförsäkring tecknats redovisas i balansräkningen som Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar. Kontroller för att fastställa eventuella nedskrivningsbehov avseende denna post genomförs löpande och per balansdagen. Nedskrivningsbehov föreligger när det bedöms som sannolikt att återförsäkraren inte kommer att infria sina åtaganden enligt återförsäkringsavtalen.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Försäljningskostnader som har ett klart samband med tecknande av försäkringsavtal och som bedöms generera en marginal som minst täcker anskaffningskostnaderna har aktiverats. Anskaffningskostnader innefattar driftskostnader som direkt eller indirekt kan hänföras till tecknandet eller förnyandet av försäkringsavtal såsom provisioner, marknadsföringskostnader samt löner och omkostnader för säljpersonalen. Anskaffningskostnader avskrivs på 12 månader.

Återbäring och rabatter

Dalarnas Försäkringsbolag har tre olika typer av återbäring och rabatter: delägarrabatt, helkundsrabatt, och återbäring. Dessa poster redovisas nederst i det tekniska resultatet. För den del av återbäring och rabatter som ej är utbetalda görs en avsättning i balansräkningen, avsättningen ingår i de försäkringstekniska avsättningarna.

ANDRA REDOVISNINGSPRINCIPER AV BETYDELSE

Avsättningar och eventualförpliktelser

En avsättning redovisas i balansräkningen när en befintlig legal eller informell förpliktelse föreligger som en följd av en inträffad händelse och det också är troligt att regleringen av denna förpliktelse kommer att kräva ett utflöde av ekonomiska resurser vars storlek kan uppskattas tillförlitligt. Om effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig, diskonteras det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar, och om det är lämpligt, de risker som är förknippade med förpliktelsen.

En eventualförpliktelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser, eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas. Redovisas i Not 39.

Den ersättning som bolaget erhåller från Länsförsäkringar Liv är till viss del förenad med ett annullationsansvar, vilket innebär att bolaget kan bli återbetalningsskyldig om en kund slutar att betala in sina premier. Denna risk är relativt begränsad för att annullationsansvaret är treårigt. Uppkomna annullationer tas direkt över resultatet.

Skatter

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i resultaträkningen, såvida inte den underliggande transaktionen redovisas direkt mot eget kapital då även den tillhörande skatteeffekten redovisas direkt mot eget kapital, eller mot Övrigt totalresultat.

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Temporära skillnader som inte beaktas är skillnader som uppkommit vid första redovisningen av goodwill samt första redovisningen av tillgångar och skulder som inte är rörelseförvärv och som vid tidpunkten för transaktionen inte påverkar vare sig redovisat eller skattepliktig resultat, vidare beaktas inte heller skillnader hänförliga till andelar i dotter- och intresseföretag som inte förväntas bli återförda inom överskådlig framtid. Värderingen av uppskjuten skatt baserar sig på hur redovisade värden på tillgångar eller skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen.

Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

ERSÄTTNINGAR TILL ANSTÄLLDA

Pensioner genom försäkring

Företagets pensionsplaner för kollektivavtalade tjänstepensioner är tryggade genom försäkringsavtal. Pensionsplanen för företagets anställda har bedömts vara en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. Företaget har dock gjort bedömningen att UFR 6 Pensionsplaner som omfattar flera arbetsgivare är tillämplig för företagets pensionsplan. Företaget saknar tillräcklig information för att möjliggöra en redovisning i enlighet med IAS 19, och redovisar därför i enlighet med UFR 6 dessa pensionsplaner som avgiftsbestämda. Företagets förpliktelser avseende avgifter till avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad i resultaträkningen i den takt de intjänas genom att de anställda utfört tjänster åt företaget under en period.

Pensioner – övrigt

Företaget har genom det centrala kollektivavtalet avseende tjänstepensioner som tryggats genom försäkring, en särskild rätt för vissa anställda, att den anställde kan avsluta sin tjänstgöring tidigast från och med 62 års ålder. Dalarnas Försäkringsbolag har reserverat pensionsbeloppet för den anställde i bolagets balansräkning och betalar vid pensionstillfället in en engångssumma till FPK - Försäkringsbranschens Pensionskassa, vilken administrerar utbetalningarna av pensionerna. Den skuld som redovisas i balansräkningen avseende förmånsbestämda pensionsplaner är nuvärdet av den förmånsbestämda förpliktelsen vid rapportperioden slut med justeringar för diskonteringsräntan. Den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen beräknas årligen.

Kostnader för ersättningar i samband med uppsägningar av personal redovisas endast om företaget är bevisligen förpliktigat, utan realistisk möjlighet till tillbakadragande, av en formell detaljerad plan att avsluta en anställning före den normala tidpunkten. När ersättningar erbjuds för att uppmuntra frivillig avgång, redovisas en kostnad om det är sannolikt att erbjudandet kommer att accepteras och antalet anställda som kommer att acceptera erbjudandet tillförlitligt kan uppskattas.
Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnad när de relaterade tjänsterna erhålls.

En avsättning för förväntade kostnader för vinstandels- och bonusbetalningar redovisas när en rättslig eller informell förpliktelse att göra sådana betalningar till följd av att tjänster erhållits från anställda föreligger och denna förpliktelse kan beräknas tillförlitligt.

Moderbolagets redovisningsprinciper

Av detta avsnitt framgår på vilka punkter moderbolagets redovisningsprinciper avviker från koncernens. De nedan angivna redovisningsprinciperna för moderbolaget har tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i moderbolagets finansiella rapporter.

Moderbolaget tillämpar Lag (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag, Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2015:12 inklusive ändringsföreskrifter i tillämpliga delar samt RFR 2: Redovisning för juridiska personer. I övrigt följer moderbolaget samma principer som för koncernen utom det som framgår i "Moderbolagets redovisningsprinciper". De avvikelser som förekommer mellan moderbolaget och koncernens principer föranleds av begränsningar i möjligheterna att tillämpa IFRS i moderbolaget till följd av årsredovisningslagen och tryggandelagen samt i vissa fall av skatteskäl.

Moderbolaget upprättar årsredovisning enligt s.k. lagbegränsad IFRS.

Leasing

Alla leasingavtal klassificeras i moderbolagets årsredovisning som operationella.

Dotterföretag, intresseföretag och joint ventures

Som intäkt redovisas endast erhållna utdelningar under förutsättning att dessa härrör från vinstmedel som intjänats efter förvärvet. Utdelningar som överstiger dessa intjänade vinstmedel betraktas som en återbetalning av investeringen och reducerar andelens redovisade värde. Nedskrivningsbehov testas löpande.

Anteciperade utdelningar

Anteciperad utdelning från dotterföretag redovisas i de fall moderföretaget ensamt har rätt att besluta om utdelningens storlek och moderföretaget har fattat beslut om utdelningens storlek innan moderföretaget publicerat sina finansiella rapporter.

Skatter

I moderbolaget redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatteskuld. I koncernredovisningen delas däremot obeskattade reserver upp på uppskjuten skatteskuld och eget kapital..

Koncernbidrag och aktieägartillskott

Aktieägartillskott förs direkt mot eget kapital hos mottagaren och aktiveras i aktier och andelar hos givaren, i den mån nedskrivning ej erfordras. Koncernbidrag redovisas som en bokslutsdisposition i resultaträkningen hos både givare och mottagare.

Not 2	Risker och riskhantering

Försäkringsföretagets resultat beror dels av försäkringsverksamheten och de försäkringsrisker som hanteras där, dels av placeringsverksamheten och finansiella risker. Risk och riskhantering är därför en central del av verksamheten i Dalarnas Försäkringsbolag. Nedanstående not omfattar en beskrivning av bolagets riskhanteringsorganisation samt kvantitativa och kvalitativa upplysningar om försäkringsrisker och finansiella risker.

SYFTE, PRINCIPER OCH METODER FÖR BOLAGETS RISKHANTERING

Syftet med riskhanteringssystemet är att säkerställa solvens på lång sikt, minimera risken för oväntade förluster samt ge beslutsunderlag till styrelse, företagsledning och verksamhet genom att effekter på risk och kapital löpande beaktas.

För att uppfylla dessa mål gäller att:

- Identifiera och, i enlighet med interna och externa krav, sammanställa de kvantifierbara riskerna.
- Implementera effektiva processer för hantering av både kvantifierade och icke kvantifierade risker som påverkar bolaget.
- Formalisera och upprätta rapporteringsrutiner för att möta såväl regulatoriska som interna krav för riskrapportering.

Det yttersta ansvaret för riskarbetet ligger hos styrelsen som årligen fastställer risktolerans och övergripande styrdokument, som exempelvis affärsplan, riskpolicy och försäkringstekniska riktlinjer. Styrelsen får från riskhanteringsansvarig löpande rapportering om hur bolagets risker och solvens utvecklas.

Operativt följer riskhanteringen roll- och ansvarsfördelning utifrån tre försvarslinjer:
Första försvarslinjen avser alla riskhanteringsaktiviteter som utförs av linjeledning och anställda. Verksamheten som tar risken äger också risken, vilket innebär att den dagliga hanteringen av risker sker i verksamheten. Alla anställda har ett eget ansvar att bidra till en god riskkultur genom att efterleva interna regler avseende bolagets system för att hantera risk.

Andra försvarslinjen avser funktionerna Riskhantering och Regelefterlevnad, som sätter principer och ramverk för riskhantering. Riskhanteringsfunktionen kontrollerar att det finns en adekvat riskmedvetenhet och acceptans för att hantera risker på daglig basis. Funktionen är även stödjande och arbetar för att verksamheten har de rutiner, system och verktyg som krävs för att upprätthålla den löpande hanteringen av risker. Funktionen för Regelefterlevnad bistår organisationen vid utformning av interna regelverk och bevakar förändringar i externa regelverk. Båda funktionerna rapporterar kontinuerligt till styrelse och verkställande direktör.

Tredje försvarslinjen avser Internrevision som genomför oberoende regelbunden granskning av förvaltning, system och interna kontroller. Bolaget har vidare två riskbedömningskommittéer, UW/RI-gruppen och Kreditdelegationen.

UW/RI-gruppen bedömer nya och befintliga risker inom sakförsäkringsverksamheten avseende företagsförsäkring. Kommittéen har rätt att fatta egna beslut om bolaget skall acceptera en risk eller inte. Detta får dock bara ske inom de olika kommittémedlemmarnas mandat. Gruppen är sammansatt av riskingenjörer, försäljningschef mäklad affär och försäljningschef företag sak. Dessutom deltar alltid någon från företagsskador. Gruppen har till uppgift att granska och besluta om sådana risker som inte är normalrisk och därför faller utanför den enskilde säljarens mandat.

Kreditdelegationen har till uppgift att bedöma och ta beslut om nya och befintliga risker inom den förmedlade bankverksamheten. Kommittéen, som har rätt att fatta egna beslut inom fastställda kreditmandat, består av utsedda delegater med kreditbeviljningsmandat. För att fatta beslut krävs att minst tre delegater deltar.

Bolaget har ett miljöledningssystem vars syfte till stor del är att hantera och begränsa bolagets risktagande på detta område. Bolaget är sedan flera år tillbaka miljöcertifierat enligt ISO 14001:2004.

Riskmått

Bolaget kvantifierar risken enligt solvensregelverkets standardformel. I beräkningen ingår att beräkna skadeförsäkringsrisk, livförsäkringsrisk, marknadsrisk, motpartsrisk och operativ risk. Det totala riskbeloppet ställs sedan i relation till bolagets kapitalbas. Riskrapporten upprättas kvartalsvis och visar hur de olika riskerna utvecklats över tid, samt hur relationen mellan totalrisk och kapitalbas har utvecklats..

SKADEFÖRSÄKRINGSRISK

Skadeförsäkringsrisken består av premierisker, reservrisker och katastrofrisker. Innebörden i dessa begrepp och försäkringsföretagets generella metoder för att hantera dessa båda typer av risker beskrivs nedan.

Känslighetsanalys av skadeförsäkringsrisk (tkr)	2018	2017
Inverkan på vinst före skatt		
1 % förändring i totalkostnadsprocent	+/- 12 911	+/- 12 290
1 % förändring i premienivån	+/- 13 844	+/- 13 231
1 % förändring i skadefrekvens	+/- 9 968	+/- 9 392
10 % förändring i premier för avgiven återförsäkring	+/- 9 330	+/- 9 415

Känslighetsanalys av skadeförsäkringsrisk (tkr)	2018	2017
Inverkan på eget kapital		
1 % förändring i totalkostnadsprocent	+/- 10 071	+/- 9 053
1 % förändring i premienivån	+/- 10 798	+/- 9 802
1 % förändring i skadefrekvens	+/- 7 775	+/- 7 033
10 % förändring i premier för avgiven återförsäkring	+/- 7 278	+/- 7 488

Tabellen visar skadeförsäkringsriskers påverkan på vinst och kapital för ett antal centrala parametrar

Premierisk

Premierisk är risken för oförutsedda förluster till följd av att det kommande årets skador blir större än förväntat. Det är alltså slumpmässigheten i kommande års skadeutfall som avses och inte underprissättning. För att reducera premierisken finns olika metoder. Återförsäkring är det viktigaste instrumentet för reducering av premierisk. Andra faktorer som påverkar premierisken, och som är en naturlig del av ett försäkringsbolags vardag, är portföljsammansättning inklusive diversifiering, villkorsutformning, riskurvalsregler och riskbesiktningar.

Länsförsäkringsbolagens lokalt baserade affärsidé innebär oundvikligen en regional koncentration avseende kundstocken. Nackdelen med koncentrationen motverkas av länsförsäkringsgruppens starka återförsäkringslösning, genom vilken större risker sprids över alla länsförsäkringsbolag.

Reservsättningsrisk

Reservsättningsrisk är risken för förluster till följd av negativt utfall vid avveckling av avsättningarna för oreglerade skador. Förutom den allmänna osäkerheten kring den slutliga skadekostnaden finns ett antal scenarion som riskerar att leda till en ogynnsam utveckling för bolaget på ett mer systematiskt sätt och därmed medföra risk för Dalarnas Försäkringsbolag, exempelvis:

- Förändringar i arbetsmarknadssituationen och/eller förskjutningar av ersättningar från socialförsäkringssystemet till privata försäkringen, som slår retroaktivt på redan reservsatta skador
- Ändrad domstolspraxis
- Ändrade livslängdsantaganden, vilket påverkar kostnaden för skadelivräntor
- Upptäckt av nya tidigare icke kända och reserverade skadetyper (ex. sjukdomar, asbest)

Skador som har en avvecklingstid längre än ett år
Skadekostnad före återförsäkring avseende olycksfall- och trafikskador, Mkr

Skadeår	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Uppskattad skadekostnad											
– i slutet av skadeåret	150	129	170	164	205	163	177	183	184	181	1705
– ett år senare	149	184	171	176	192	164	172	186			
– två år senare	162	189	164	167	179	166	171				
– tre år senare	159	183	161	163	161	161					
– fyra år senare	138	174	161	143	152						
– fem år senare	135	174	146	144							
– sex år senare	132	165	142								
– sju år senare	123	153									
– åtta år senare	122										
– nio år senare											
Nuvarande skattning av total skadekostnad	122	153	142	144	152	161	171	186	184	181	1575
Totalt utbetalt	83	106	93	93	95	107	85	85	50	54	901
Summa kvarstående skadekostnad	39	47	49	50	56	55	86	101	133	127	674
Avsättning upptagen i balansräkningen	37	43	46	46	56	68	82	97	128	123	655
Avsättning avseende skadeår 2008 och tidigare											270
Total avsättning, exkl skadebehandlingsreserv, upptagen i balansräkningen											925

Skadekostnad efter återförsäkring avseende olycksfall- och trafikskador, Mkr

Skadeår	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Uppskattad skadekostnad											
– i slutet av skadeåret	107	132	132	170	130	149	150	155	155	148	1430
– ett år senare	154	135	142	158	135	143	145	158			
– två år senare	162	124	137	153	145	133	141				
– tre år senare	158	115	138	138	140	128					
– fyra år senare	152	123	117	126	132						
– fem år senare	153	109	126	124							
– sex år senare	145	133	122								
– sju år senare	106	127									
– åtta år senare	106										
– nio år senare											
Nuvarande skattning av total skadekostnad	106	127	122	124	132	128	141	158	155	148	1323
Totalt utbetalt	95	86	102	89	82	100	71	76	46	54	883
Summa kvarstående skadekostnad	10	42	20	35	50	29	70	82	110	94	441
Avsättning upptagen i balansräkningen	22	27	28	29	37	42	54	71	102	92	428
Avsättning avseende skadeår 2008 och tidigare											86
Total avsättning, exkl skadebehandlingsreserv, upptagen i balansräkningen											513

Osäkerheten är störst i skadeportföljer med lång avvecklingstid. Detta är särskilt märkbart inom trafik- och olycksfallförsäkring, vilka tillsammans utgör 40,3 % (41,1) av bolagets avsättning för oreglerade skador efter återförsäkring.

Reservrisken påverkas av de valda återförsäkringsarrangemangen, portföljsammansättning inklusive diversifiering, villkorsutformning, riskurvalsregler och riskbesiktningar. Detta är riskhanteringsåtgärder som sätts in före riskexponering. Tydliga reservsättningsrutiner och en över tiden stabil skadehantering på individuell skadenivå är en förutsättning för god hantering av reservrisken. Värt att notera är även att riskmarginalerna, som tillsammans med den bästa skattningen utgör avsättningen, är ett sätt att från ett kundperspektiv hantera reservrisken, även om de på grund av sin utformning inte påverkar resultatet.

Bolaget redovisar diskonterade avsättningar för oreglerade skador i olycksfalls- och trafikförsäkring. Detta innebär att bolaget även har en ränterisk inbyggd i de försäkringstekniska avsättningarna.

Totalt uppgår de diskonterade avsättningarna för oreglerade skador efter återförsäkring till 1 062 Mkr (1 021). Skillnaden mellan diskonterade och odiskonterade reserver uppgår till 52 Mkr (54).

Katastrofrisk

Katastrofrisk avser risken för förluster till följd av naturkatastrofer, epidemier eller katastrofer orsakade av mänskliga aktiviteter som leder till mycket stora försäkringsersättningar. Dalarnas Försäkringsbolag begränsar denna risk i stor utsträckning genom återförsäkring.

LIVFÖRSÄKRINGSRISK

Livförsäkringsrisk avser risken för förluster vid försäkring av enskilda personers liv och hälsa. För Dalarnas Försäkringsbolag utgörs dessa risker av bolagets skadelivräntor, vilket medför att relevanta underkategorier i sin tur är livsfallsrisk, kostnadsrisk och omprövningsrisk. Livsfallsrisk är risken att vi använder felaktiga livslängdsantaganden. Kostnadsrisk är risken att administrationen av framtida utbetalningar blir större än förväntat. Omprövningsrisk är risken för att ny lagstiftning påverkar storleken på framtida utbetalningar. Dessa risker hanteras genom uppföljning av dödlighet inom skadelivräntebeståndet, kostnadsuppföljning, återförsäkring samt att som remissinstans ge lagstiftaren en korrekt bild av konsekvenser vid ny lagstiftning.

MARKNADSRISK

Marknadsrisk är risken för förluster till följd av förändringar i marknadsvärde på finansiella tillgångar och skulder. Inom marknadsrisk finns sex underkategorier: aktierisk, valutarisk, ränterisk, fastighetsrisk, spreadrisk samt koncentrationsrisk i placeringstillgångar.

Marknadsrisk uppstår genom beslut om hur bolagets placeringstillgångar förvaltas. Genom att fastställa policy för kapitalförvaltningen och placeringsriktlinjer fattar styrelsen beslut om vilka nivåer på marknadsriskerna som kan accepteras. Bolagets strategiska allokering sammanfattas i en normalportfölj, som ska säkerställa en väl diversifierad tillgångsportfölj där aktsamhet i kapitalförvaltningen uppnås och åtagandena mot försäkringstagarna alltid kan fullföljas. I regelverket tar bolaget även hänsyn till legala krav som kan påverka hur bolaget får placera kapitalet.

Målet för bolagets kapitalförvaltning är att långsiktigt generera så hög avkastning som möjligt med hänsyn tagen till risk och tillgänglighet. I syfte att skapa meravkastning utöver vad normalportföljen ger har bolaget valt en aktiv förvaltning av tillgångarna, vilket i sin tur medför att den faktiska fördelningen av tillgångar kan avvika från normalportföljen. För att begränsa den risk det innebär att den faktiska avkastningen skall avvika väsentligt från normalportföljens avkastning har styrelsen beslutat om hur mycket den faktiska portföljen får avvika från normalportföljen. Styrelsen tar därmed ställning, dels till vilken risknivå som skall gälla för förvaltningen och dels till vilken frihet som ges till den operativa förvaltningsorganisationen att söka höja avkastningen genom att avvika från normalportföljen. Bolagets Risk- och kapitalutskott tar löpande beslut om den löpande förvaltningen. Den operativa förvaltningsorganisationen effektuerar besluten. Information om hur förvaltningen går, hur tillgångarna är placerade, hur den aktuella allokeringen förhåller sig till normalportföljens samt eventuella avvikelser från det mandat risk- och kapitalutskottet erhållit rapporteras till styrelsen inför varje sammanträde.

Aktierisk

Aktierisk är bolagets enskilt största marknadsrisk och avser risken för förlust till följd av ändringar av aktiekurser och priser på alternativa tillgångar. Bolagets totala aktieexponering uppgår till 4 754 Mkr (4 896). I detta innehav ingår strategiska aktieinnehav såsom Länsförsäkringar AB. Aktieportföljen, utöver de strategiska aktieinnehaven, uppgår till 1 915 Mkr (1 820). För att begränsa effekten av kraftiga fall i aktiekurser används olika typer av skyddsstrategier för att uppnå en ekonomisk säkring av tillgångarna. Bolaget försöker även minska risken i aktieportföljen genom att sprida risken på flera olika geografiska regioner, samt på flera olika förvaltare för att på så sätt minska effekten av att en enskild förvaltare tar felaktiga beslut.

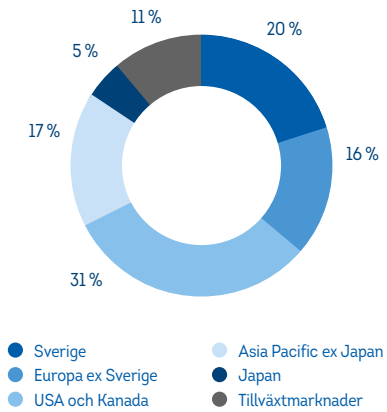

Diagrammet visar hur bolagets aktieplaceringar (exklusive strategiska placeringar) fördelar sig på olika geografiska regioner. Föregående år var fördelningen Sverige 8 %, Europa ex Sverige 32 %, USA och Kanada 31 %, Asia Pacific ex Japan 14 %, Japan 4 %, Tillväxtmarknader 11 %.

Känslighetsanalys aktierisk, koncernen (tkr)	**2018**	2017
Inverkan på vinst före skatt		
Kursnedgång på aktier med 10 %	-475 447	-488 852
Kursuppgång på aktier med 10 %	475 447	488 852

Känslighetsanalys aktierisk, koncernen (tkr)	**2018**	2017
Inverkan på eget kapital		
Kursnedgång på aktier med 10 %	-373 701	-381 305
Kursuppgång på aktier med 10 %	373 701	381 305

Spreadrisk

Med spreadrisk avses väsentligen risken för förluster till följd av att företag går i konkurs där vi har obligationer.

Bolaget hanterar risken genom att fastställa limiter avseende hur stor del av den totala portföljen som får utgöras av obligationer med kreditrisk samt vilken rating deras emittenter ska ha. Limiterna sätts mot bakgrund av rådande marknadsförutsättningar och önskad nivå på risktagandet.

Valutarisk

Bolaget har tillgångar i utländsk valuta och är därmed exponerade för valutarisk. Gäller enbart innehav av aktier, eftersom innehaven i utländska obligationer enbart finns i fonder som är hedgade till SEK. Bolaget har tidigare haft som strategi att minska valutaexponeringen genom köp av valutasäk-

ring genom terminskontrakt, men gör nu bedömningen att kostnaden för dessa blir för hög över tid varför en avveckling påbörjats under 2018. Valutarisken är symmetrisk. Vid en uppgång i kronkursen med 10 % mot annan valuta ökar respektive minskar bolagets vinst och eget kapital på motsvarande vis. För ytterligare information avseende valutaterminer se not 21.

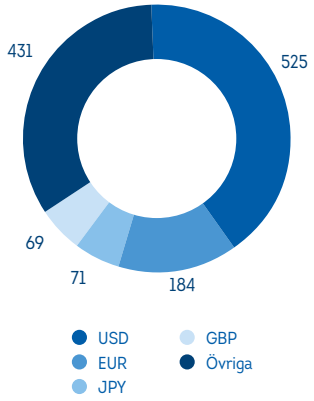

Diagrammet visar bolagets exponering i utländsk valuta före valutasäkring. Föregående år var fördelningen USD 661 Mkr, EUR 403 Mkr, JPY 76 Mkr, GBP 159 Mkr och Övriga valutor 493 Mkr.

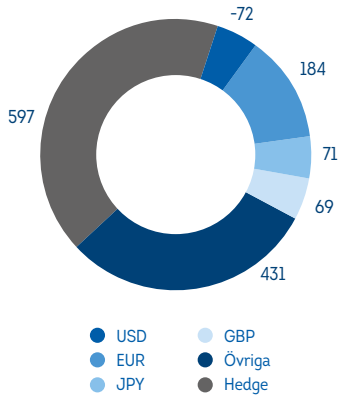

Diagrammet visar bolagets exponering i utländsk valuta justerad med effekten av valutaterminer. Föregående år var fördelningen USD 437 Mkr, EUR 188 Mkr, JPY 0 Mkr, GBP 70 Mkr och Övriga valutor 493 Mkr.

Känslighetsanalys för valutarisk (tkr)	**2018**	2017
Inverkan på vinst före skatt		
USD försvagas 10 % mot SEK	7 225	-43 667
EUR försvagas 10 % mot SEK	-18 406	-18 849
GBP försvagas 10 % mot SEK	-7 071	-206
JPY försvagas 10 % mot SEK	-6 879	-6 974
SEK stärks 10 % mot övriga valutor	-43 129	-49 305

Känslighetsanalys för valutarisk (tkr)	**2018**	2017
Inverkan på eget kapital		
USD försvagas 10 % mot SEK	5 679	-34 060
EUR försvagas 10 % mot SEK	-14 467	-14 702
GBP försvagas 10 % mot SEK	-5 557	-161
JPY försvagas 10 % mot SEK	-5 407	-5 440
SEK stärks 10 % mot övriga valutor	-33 899	-38 458

Känslighetsanalys ränterisk (tkr)	**2018**	2017
Inverkan på vinst före skatt		
Ränteuppgång med 1 %	-85 522	-72 480
Räntenedgång med 1 %	85 522	72 480

Känslighetsanalys ränterisk (tkr)	**2018**	2017
Inverkan på eget kapital		
Ränteuppgång med 1 %	-67 220	-56 534
Räntenedgång med 1 %	67 220	56 534

Tabellen visar effekten på vinst och kapital vid upp- eller nedgång i räntenivån.

Ränterisk

Ränterisk är risken för förluster till följd av ändring i marknadsräntornas nivå eller volatilitet. Bolagets placeringar i räntebärande värdepapper uppgår totalt till 1 929 Mkr (1 717), och utgörs av en blandning av statsobligationer, bostadsobligationer och övriga företagsobligationer. Risken hanteras främst genom diversifiering avseende duration och geografisk spridning.

Några räntebärande finansiella skulder finns inte. En del av bolagets försäkringstekniska avsättningar består dock av skadelivräntor som diskonteras med marknadsränta. Per den sista december 2017 uppgick bolagets åtagande avseende skadelivräntor till 336 Mkr (362).

Fastighetsrisk

Med fastighetsrisk avses risken för förluster till följd av ändring i priset på fastigheter. Bolagets exponering dels av direkt ägande i rörelsefastigheter, och dels indirekt genom att bolaget äger aktier i fastighetsbolagen Humlegården och Lansa. Sammanlagt utgör dessa tillgångar 1 330 Mkr (1 504), eller 18 % av bolagets placeringstillgångar.

Koncentrationsrisk

Koncentrationsrisk är risken för förluster till följd av att placeringstillgångar inte är väl diversifierade. Bolaget har i form av innehavet i LFAB en aktiepost som kan sägas utgöra en koncentrationsrisk, men LFAB i sin tur är en koncern med diversifierad verksamhet inom bank och försäkring. Bolaget äger vidare fastigheter via innehaven i fastighetsbolagen Humlegården och Lansa, vilka som enskilda innehav betraktat också kan sägas utgöra en koncentrationsrisk. Bolagets strävan avseende övriga innehav är att ha väldiversifierad placeringsportfölj och vilken fastställs genom limitnivåer för respektive tillgångsslag en god diversifiering mellan tillgångsslag, geografiska marknader och enskilda emittenter. Bolaget placerar inte heller direkt i aktier, utan alla innehav sker via fonder.

MOTPARTSRISK

Med motpartsrisk avses risk för förluster till följd av att motparter inte kan fullfölja sina åtaganden och att eventuella säkerheter inte täcker fordran. För att begränsa risken beslutar styrelsen vilken kreditvärdering (rating) en motpart minst skall ha. Dessutom finns begränsningar om hur mycket man kan placera hos olika emittenter. Dessa begränsningar styrs med utgångspunkt från placeringspolicyn och utifrån gällande skuldtäckningsregler.

Bolaget har inga finansiella tillgångar som är förfallna till betalning eller som är nedskrivna. Bolaget har inte någon pant, annan säkerhet eller garantier utställda av tredje part för de finansiella tillgångarna. Bolaget har inte några finansiella tillgångar som har ett nedskrivningsbehov eller är oreglerade.

De av bolagets tillgångar som är exponerade för motpartsrisk utgörs väsentligen av tillgodohavanden på bankkonton samt återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar. I det senare fallet utgörs motparterna i första ledet av de övriga länsförsäkringsbolagen.

För motparter avseende återförsäkring gäller dessutom följande: Dalarnas Försäkringsbolag köper all återförsäkring genom Länsförsäkringar Sak AB

och länsförsäkringsgruppen har ett antal interna återförsäkringspooler som ger länsförsäkringsbolagen återförsäkringsskydd. Varje återförsäkringspool köper externt återförsäkringsskydd för att täcka stora skador.

För att begränsa motpartsrisk avseende återförsäkring har länsförsäkringsgruppen ett särskilt regelverk för vilka externa återförsäkringsgivare som får användas. Minimikravet är att återförsäkringsgivare ska ha minst A-rating enligt Standard & Poor´s när det gäller affär med lång avvecklingstid och minst BBB-rating på övrig affär. I detta avseende är affär med lång avvecklingstid affär som beräknas ha en längre avvecklingstid än fem år. Dessutom eftersträvas en spridning på ett flertal olika återförsäkrare. Dalarnas Försäkringsbolag har på balansdagen en återförsäkringsfordran om 415 Mkr (388) avseende återförsäkrares andel av oreglerade skador.

Kreditbetyg	**Andel 2018**	Andel 2017
AA	36,7%	38,5%
A	61,8%	59,0%
BBB	0,0%	0,0%
Saknar rating (länsförsäkringsbolagen)	1,5%	2,5%

Tabellen ovan visar hur Länsförsäkringsgruppens återförsäkringsfordringar fördelas utifrån kreditvärdering, S&P eller motsvarande.

AFFÄRSRISK

Affärsrisk omfattar risk för förluster till följd av affärsstrategier och affärsbeslut som visar sig vara missriktade, konkurrenters åtgärder, omvärldsförändringar och negativa rykten om bolaget, liksom en oväntad nedgång i intäkter från exempelvis volymminskningar.

Affärsrisk hanteras på styrelse- och ledningsnivå genom analyser och beslut dels inför strategiska vägval om inriktningen av verksamheten, dels i den årliga egna risk och solvensanalysen samt affärsplaneringsprocessen och då utvecklingen på marknaden så kräver. De specifika affärsrisker som vid var tid bedöms som viktigast följs fortlöpande upp på ledningsnivå.

LIKVIDITETSRISK INKLUSIVE FINANSIERINGSRISK

Likviditetsrisk inklusive finansieringsrisk är risken för att egna åtaganden inte kan fullgöras på grund av brist på likvida medel eller för att de kan fullgöras endast genom upplåning till avsevärt högre kostnad än normalt eller genom avyttring av tillgångar till underpris.

För Dalarnas Försäkringsbolag är likviditet normalt inget problem, eftersom premierna i försäkringsrörelsen betalas in i förskott och stora skadeutbetalningar ofta är kända långt innan de förfaller. Bolaget har som riktlinje att alltid ha en likviditet (kassa och bankmedel) som uppgår till minst 7 % av totala ränteportföljen. Utöver detta finns alltid möjlighet att med några dagars varsel göra betydligt större belopp likvida genom försäljning av olika placeringstillgångar.

OPERATIV RISK

Operativ risk är risk för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade interna processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. I processen för hantering och kontroll av operativa risker ingår identifiering, mätning, övervakning, hantering och rapportering.

Analyser av operativ risk genomförs årligen i verksamheten. Operativa risker identifieras, potentiella konsekvenser värderas och sannolikheter att risker inträffar bedöms. För väsentliga risker utarbetas handlingsplaner som följs upp regelbundet. Bolagets kontinuitetsplan uppdateras och fastställs årligen. Inträffade incidenter registreras och rapporteras till styrelsen kvartalsvis. Incidentrapporteringen används också kontinuerligt som input i riskidentifieringsarbetet.

Uppföljning och kontroller genomförs i syfte att styra verksamheten i enlighet med god intern styrning och kontroll. De största riskerna och mest väsentliga kontrollerna i bolagets affärskritiska processer kategoriseras som nyckelkontroller, vilka dokumenteras och rapporteras till styrelsen kvartalsvis.

RISKER I ÖVRIG VERKSAMHET

Förutom sakförsäkringsverksamheten säljer bolaget livförsäkringar och bankprodukter till kunderna för Länsförsäkringar Liv respektive Länsförsäkringar Banks räkning. Som ersättning för detta erhåller Dalarnas Försäkringsbolag en provision.

I bolagets avtal med Länsförsäkringar Bank regleras hur stor ersättning bolaget skall ha för den förmedlade bankaffären. I detta avtal framgår även att Dalarnas Försäkringsbolag skall stå för 80 % av de kreditförluster som eventuellt uppkommer på de lån som bolaget förmedlat till Länsförsäkringar Bank. Det finns dock en begränsning i avtalet som innebär att bolagets ansvar maximalt kan uppgå till de framtida ackumulerade provisionsersättningar från banken.

Not 3 Premieinkomst

	2018	2017
Direkt försäkring i Sverige	1 330 782	1 276 951
Mottagen återförsäkring	87 134	78 294
S:a premieinkomst	**1 417 915**	1 355 245

Not 4 Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen

	2018	2017
Överförd kapitalavkastning	**18 542**	21 411
Räntesatser, procent		
Avsättningar för trafikförsäkringar och mottagen återförsäkring med lång avvecklingstid	**0,25 %**	0,75 %
Avsättningar för olycksfallsförsäkringar med lång avvecklingstid	**0,75%**	1,25%
Avsättningar för försäkring med kort avvecklingstid	**0,00%**	0,00%

I den direkta försäkringen har den överförda kapitalavkastningen beräknats på halva premieintäkten samt på medelvärdet av in- och utgående avsättningar för oreglerade skador efter avgiven återförsäkring under året.

Not 5 Utbetalda försäkringsersättningar

	Före avgiven återförsäkring		Återförsäkrares andel		Försäkringsersättningar f.e.r.	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Utbetalda försäkringsersättningar	-862 332	-803 084	21 024	49 808	-841 308	-753 276
Driftskostnader för skadereglering	-97 830	-87 736	-	-	-97 830	-87 736
S:a utbetalda försäkringsersättningar	**-960 162**	-890 820	**21 024**	49 808	**-939 138**	-841 012

Not 6 Driftskostnader

	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	**2018**	2017
Funktionsindelade				
Anskaffningskostnader	-121 470	-113 481	-121 470	-113 481
Förändring av förutbetalda anskaffningskostnader	1 889	91	1 889	91
Administrationskostnader	-78 061	-79 685	-73 964	-75 603
Provisioner i avgiven försäkring	-1 434	-745	-1 434	-745
S:a driftskostnader	**-199 076**	-193 819	**-194 978**	-189 738
Totala driftskostnader före funktionsindelning				
Kostnadsslagsindelade				
Personalkostnader	-299 208	-273 792	-299 208	-273 792
Lokalkostnader	-13 489	-14 354	-13 489	-14 354
Avskrivningar	-5 812	-4 904	-1 714	-823
Övrigt (inkl. provisioner i mott ÅF)	-131 230	-122 233	-131 230	-122 233
S:a totala driftskostnader	**-449 739**	-415 283	**-445 641**	-411 202
Avgår				
Driftskostnader i finansförvaltningen	-12 020	-10 456	-12 020	-10 456
Skaderegleringskostnader (Not B i resultatanalysen)	-97 830	-87 736	-97 830	-87 736
Kostnader förmedlad affär	-140 813	-123 272	-140 813	-123 272
S:a avgående poster	**-250 663**	-221 464	**-250 663**	-221 464
Driftskostnader	**-199 076**	-193 819	**-194 978**	-189 738

Av driftskostnaderna avser 10 270 (8 645) tkr operationell leasing.
Väsentliga leasingavtal finns inom områdena datorutrustning, kontorslokaler, kopieringsutrustning samt bilar.

	2018	2017
Avtalade framtida leasingavgifter som förfaller till betalning:		
inom ett år	**9 703**	8 447
mellan ett och fem år	**14 140**	14 216
senare än fem år	**1 048**	-

Skillnaden mellan moderbolaget och koncernens driftskostnader utgörs av: aktivering av immateriella tillgångar, avskrivningar på immateriella tillgångar och rörelsefastigheter.

Not 7 Övriga tekniska kostnader

	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	**2018**	2017
Premier TFF	13 227	11 916	13 227	11 916
Skadekostnader TFF	-18 551	-17 971	-18 551	-17 971
Driftskostnader TFF	-712	-1 360	-712	-1 360
Ränteintäkter TFF	47	134	47	134
Totalt resultat TFF	**-5 988**	-7 281	**-5 988**	-7 281

Ansvarsförbindelse

Av trafikskadelagen och trafikförsäkringsförordningen följer att försäkringsbolag som meddelar trafikförsäkring i Sverige är skyldiga att vara medlemmar i Trafikförsäkringsföreningen (TFF). Av reglerna följer att medlemsbolagen har ett solidariskt ansvar att finansiera verksamheten i TFF. Detta hanteras genom att det årliga nettounderskottet för TFF fördelas mellan medlembolagen på basis av bolagens premievolym för trafikförsäkring genom en årlig avräkning som fastställs av TFFs stämma. Av det solidariska ansvaret följer att det enskilda medlemsbolaget kan ha en eventuell tillkommande förpliktelse gentemot TFF i det fall något annat medlemsbolag inte kan fullgöra sina egna förpliktelser eller i det fall de reserver för oreglerade skador som hålls av TTF:en visar sig otillräckliga. Då en eventuell förpliktelse kan bero på en mängd olika variabler och situationer så är den i princip omöjlig att bestämma till ett storleksmässigt belopp.

Not 8 Kapitalavkastning, intäkter

	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	**2018**	2017
Hyresintäkter från byggnader och mark	4 761	4 738	4 761	4 738
Utdelning på aktier och andelar	234 214	15 741	662 839	15 741
Ränteintäkter mm				
– obligationer och andra räntebärande värdepapper	896	859	896	859
Valutaterminer	7 973	104 307	7 973	104 307
Valutakursvinst, brutto	4 019	2 637	4 019	2 637
Realisationsvinster				
– aktier och andelar	339 062	113 439	58 043	113 439
– obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 700	77 180	1 700	77 180
S:a kapitalavkastning, intäkter	**592 625**	318 902	**740 230**	318 902

Not 9 Kapitalavkastning, kostnader

	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	**2018**	2017
Driftskostnader för byggnader och mark	-34 308	-4 888	-34 308	-4 888
Kapitalförvaltningskostnader	-11 189	-10 110	-11 189	-10 110
Räntekostnader				
– obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-2	-	-2
Valutaterminer	-131 061	-17 353	-131 061	-17 353
Valutakursförlust, brutto	-2 009	-195	-2 009	-195
Realisationsförlust				
– aktier och andelar	-1 080	-454	-1 080	-454
– obligationer och andra räntebärande värdepapper	-826	-42 641	-826	-42 641
S:a kapitalavkastning, kostnader	**-180 474**	-75 642	**-180 474**	-75 642

Not 10 Orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar

	Orealiserade vinster		Orealiserade förluster	
	2018	2017	**2018**	2017
Koncernen				
Orealiserat resultat				
– byggnader och mark	4 945	10 281	-	-
– aktier och andelar	-	450 082	-214 081	-
– obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-	-18 733	-24 083
– derivat	5 633	-	-	-11 286
S:a orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar	**10 578**	460 363	**-232 814**	-35 369
Moderbolaget				
Orealiserat resultat				
– byggnader och mark	3 000	6 200	-	-
– aktier och andelar	-	444 628	-329 545	-
– obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-	-18 733	-24 083
– derivat	5 633	-	-	-11 286
S:a orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar	**8 633**	450 828	**-348 279**	-35 369

Not 11 Nettoresultat per kategori av finansiella instrument

Koncernen 2018	**Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet**				
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	**Lånefordringar**	**Finansiella instrument som kan säljas**	**Summa**
Aktier och andelar	362 040	-	-	-	**362 040**
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-17 849	-	-	-	**-17 849**
Derivat	-118 301	-	-	-	**-118 301**
Övriga fordringar	896	-	-	-	**896**
S:a finansiella tillgångar	**226 786**	**0**	**0**	**0**	**226786**

Finansiella skulder	**Innehav för handelsändamål**	**Övriga skulder**	**Summa**
Derivat	-	-	**0**
Övriga skulder	-	-	**0**
S:a finansiella skulder	**0**	**0**	**0**

Moderbolaget 2018	**Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet**				
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	**Summa**
Aktier och andelar	394 180	-	-	-	**394 180**
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-17 849	-	-	-	**-17 849**
Derivat	-118 301	-	-	-	**-118 301**
Övriga fordringar	896	-	-	-	**896**
S:a finansiella tillgångar	**258 927**	**0**	**0**	**0**	**258 927**

Finansiella skulder	**Innehav för handelsändamål**	**Övriga skulder**	**Summa**
Derivat	-	-	**0**
Övriga skulder	-	-	**0**
S:a finansiella skulder	**0**	**0**	**0**

Not 11 Nettoresultat per kategori av finansiella instrument

Koncernen 2017	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet				
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	566 124	-	-	-	566 124
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	10 442	-	-	-	10 442
Derivat	75 890	-	-	-	75 890
Övriga fordringar	-	-	-	-	0
S:a finansiella tillgångar	652 456	0	0	0	652 456

Finansiella skulder	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa
Derivat	-	-	0
Övriga skulder	-	-	0
S:a finansiella skulder	0	0	0

Moderbolaget 2017	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet				
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	566 124	-	-	-	566 124
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	10 442	-	-	-	10 442
Derivat	75 890	-	-	-	75 890
Övriga fordringar	-	-	-	-	0
S:a finansiella tillgångar	652 456	0	0	0	652 456

Finansiella skulder	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa
Derivat	-	-	0
Övriga skulder	-	-	0
S:a finansiella skulder	0	0	0

Not 12 Övriga intäkter och kostnader

	Koncernen		**Moderbolaget**	
	2018	2017	**2018**	2017
Övriga intäkter, förmedlad affär				
Liv	32 438	30 856	32 438	30 856
Bank	94 171	86 018	94 171	86 018
Länsförsäkringar Fastighetsförmedling	3 524	3 420	3 524	3 420
Agria	2 672	2 430	2 672	2 430
Gemensam Kundservice	32 643	25 180	32 643	25 180
S:a övriga intäkter	**165 448**	**147 903**	**165 448**	**147 903**
Övriga kostnader, förmedlad affär				
Liv	-32 205	-26 156	-32 205	-26 156
Bank	-78 802	-71 610	-78 802	-71 610
Länsförsäkringar Fastighetsförmedling	-3 346	-3 096	-3 346	-3 096
Agria	-2 286	-2 022	-2 286	-2 022
Gemensam Kundservice	-28 087	-22 683	-28 087	-22 683
S:a övriga kostnader	**-144 727**	**-125 566**	**-144 727**	**-125 566**
S:a övriga intäkter och kostnader	**20 721**	**22 337**	**20 721**	**22 337**

Not 13 Skatt på årets resultat

	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	**2018**	2017
Aktuell skatt				
Periodens skattekostnad	-	-15 377	-	-15 377
S:a aktuell skatt	**0**	-15 377	**0**	-15 377
Uppskjuten skattekostnad				
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	2 512	-70 950	-2 715	-44 698
Uppskjuten skattekostnad avseende aktiverat värde i underskottsavdrag	20 556	-	20 556	-
Uppskjuten skatt till följd av ändrade skattesatser	38 605	-	20 419	-
S:a uppskjuten skattekostnad	**61 674**	-70 950	**38 261**	-44 698
Totalt redovisad skattekostnad	**61 674**	-86 327	**38 261**	-60 075
Avstämning av effektiv skatt				
Redovisat resultat före skatt	119 115	593 652	144 491	474 327
Skatt enligt gällande skattesats (22,0%)	-25 492	-130 603	-30 921	-104 352
Skatteeffekt av:				
– ej avdragsgilla kostnader	-1 251	-1 170	-1 251	-1 170
– ej skattepliktiga intäkter	90 807	46 699	72 824	46 700
– ej bokförda avdragsgilla kostnader	553	568	553	568
– ej bokförda skatteplikiga intäkter	-2 944	-1 821	-2 944	-1 821
Redovisad skattekostnad	**61 674**	-86 327	**38 261**	-60 075
Gällande skattesats	22,0%	22,0%	22,0%	22,0%
Effektiv skattesats	-51,8%	14,5%	-26,5%	12,7%

Skatt hänförlig till övrigt totalresultat

Koncernen	**2018**			2017		
	Före skatt	Skatt	Efter skatt	Före skatt	Skatt	Efter skatt
Omvärdering rörelsefastigheter	2 153	-443	1 709	2 239	-493	1 746
Övrigt totalresultat	**2 153**	-443	**1 709**	2 239	-493	1 746

Inga skatteposter i moderbolaget har redovisats mot eget kapital.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	**2018**	2017
Uppskjuten skatt				
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader				
Placeringstillgångar	288 852	305 866	288 852	305 866
Immateriella tillgångar	-	-	-	-
Obeskattade reserver	262 800	285 769	-	-
Skatt hänförlig till övrigt totalresultat	443	493	-	-
Övriga temporära skillnader	-6 702	14 495	-6 235	15 011
S:a avsättning för skatter	**545 394**	606 624	**282 617**	320 878

Not 14 Immateriella tillgångar

Koncernen	**2018**	2017
Vid årets början	12 710	-
Årets anskaffning	-	15 888
Ackumulerade avskrivningar enligt plan		
Årets avskrivningar enligt plan	-3 178	-3 178
Vid årets slut	9 533	12 710
S:a immateriella tillgångar	**9 533**	12 710

Posten avser övertagande av OSV beståndet 2017-01-01 Ovanstående har en beräknad nyttjandeperiod på 5 år och skrivs av med 20 % per år från övertagningstidpunkten.

Not 15 Rörelsefastigheter / Byggnader och mark

Koncernen	Efter omvärdering 2018-12-31	Före omvärdering 2018-12-31	Efter omvärdering 2017-12-31	Före omvärdering 2017-12-31
Anskaffningsvärden, omvärderade	207 114	131 881	194 816	131 881
Ackumulerade avskrivningar	-55 514	-35 349	-46 216	-31 286
Redovisat värde, fastigheter med avskrivning	151 600	96 532	148 600	100 595
Redovisat värde, fastigheter ej påbörjad avskrivning	16 720	16 720	-	-
Verkligt värde		**168 320**		149 195

Omvärderat avskrivet anskaffningsvärde	2018-12-31	2017-12-31
Ingående balans	149 195	142 400
Anskaffningar	16 720	-
Aktiverade förbättringar	-	-
Nedskrivning	-	-
Avyttringar	-	-
Årets planmässiga avskrivningar före omvärdering	-4 063	-4 118
Omvärdering av rörelsefastigheter	6 468	10 318
Utgående balans	**168 320**	149 195
Historiska anskaffningsvärden minskade med planmässiga avskrivningar	100 615	104 713
Omvärderingseffekt mot omvärderingsreserven	-	-

Antaganden vid värdering till verkligt värde	2018	2017
Aktuell hyresintäkt/marknadshyra, tkr	14 170 / 14 489	14 057 / 14 376
Kalkylränta vid diskontering, procent	7,0%-8,1%	7,0%-8,3%
Direktavkastningskrav, procent	6,0%-7,0%	6,1%-7,0%

Omvärderingsmetod
De två största fastigheterna har värderats av externt värderingsföretag. Verkligt värde har beräknats med användandet av en ortsprismetod och avkastningsbaserad kassaflödesmetod per senaste årsskifte. I värdet ingår även en fritidsfastighet och en förrådslokal. Dessa har värderats internt genom att jämföra med liknande objekt som har försålts under året. I värderingen finns ej tre fastigheter upptagna. Två av dessa fastigheter utgör mark, ena fastigheten har byggnation påbörjats och den andra är ej påbörjad. En kontorsfastighet för eget framtida bruk har förvärvats i Mora under året och där har ett omfattande underhållsarbete pågått under året.

Byggnader och mark, Moderbolaget	2018	2017
Ackumulerade anskaffningsvärden	Bokfört värde	Bokfört värde
Vid årets början	140 609	140 609
Aktivering förbättringar	-	-
Vid årets slut	**140 609**	140 609
Ackumulerade värdejusteringar		
Vid årets början	8 586	1 791
Värdejustering	19 125	6 795
Vid årets slut	**27 711**	8 586
Totalt värde byggnader och mark	**168 320**	149 195

Not 16 Materiella tillgångar

	2018	2017
Ack. anskaffningsvärden för maskiner, kontors- och fastighetsinventarier		
Vid årets början	34 106	30 260
Nyanskaffningar	5 961	3 846
Avyttringar och utrangeringar	-	-
Vid årets slut	**40 067**	34 106
Ackumulerade avskrivningar enligt plan		
Vid årets början	-21 551	-20 728
Avyttringar och utrangeringar	-	-
Årets avskrivning enligt plan	-1 706	-823
Vid årets slut	**-23 257**	-21 551
S:a materiella tillgångar	**16 810**	12 555

Not 17 Aktier och andelar i koncernföretag

Moderbolaget
Dalarnas Försäkringsbolags Förvaltningsaktiebolag, org. nr. 556683-6044
1 000 aktier, ägarandel 100 %.

	2018	2017
Ackumulerade anskaffningsvärden	Bokfört värde	Bokfört värde
Vid årets början	68 642	68 642
Inköp	-	-
Försäljningar	-	-
Vid årets slut	**68 642**	68 642
Uppskrivning	**229 954**	229 954
Ackumulerade värdejusteringar		
Vid årets början	1 056 417	795 220
Värdejustering	-193 542	261 198
Vid årets slut	**862 875**	1 056 417
Totalt värde aktier och andelar i koncernföretag	**1 161 471**	1 355 013

Not 18 Aktier och andelar i intresseföretag

Koncernen
PE Secondary PE Investments S.A , reg. nr. B187873. 175 439 aktier, ägarandel 35,1 %.
Lansa Fastigheter AB, org nr 559067-0260. 20 310 aktier, ägarandel 22,8 %.

	2018	2017
Ackumulerade anskaffningsvärden	Bokfört värde	Bokfört värde
Vid årets början	443 577	379 255
Inköp	0	50 000
Erhållen utdelning	-190 142	-
Andel i årets resultat	43 738	14 184
Andel i övrigt total resultat	-	-
Andra förändringar i intresseföretagets egna kapital	4	139
Totalt värde aktier och andelar i intresseföretag	**297 177**	443 577

	2018	2017
Koncernens andel av resultatet i intresseföretaget och dess andel av tillgångar och skulder		
Lansa Fastigheter AB		
Registreringsland	Sverige	Sverige
Tillgångar	595 216	475 045
Skulder	374 694	266 121
Intäkter	20 637	13 823
Resultat	11 597	8 730
Ägarandel %	22,8	22,8
Länsförsäkringar Secondary PE Investments S.A		
Registreringsland	Luxemburg	Luxemburg
Tillgångar	77 092	234 968
Skulder	-441	-315
Intäkter	18 199	5 093
Resultat	32 141	5 454
Ägarandel %	35,1	35,1

Not 19 Aktier och andelar

	Verkligt värde		Anskaffningsvärde	
	2018	2017	2018	2017
Moderbolaget	**3 516 347**	3 306 433	**2 119 323**	1 931 613
Koncernen	**4 457 292**	4 452 521	**2 617 945**	2 430 236

I aktier och andelar ingår bolagets innehavet i Länsförsäkringar AB med 1 739 Mkr.
Substansvärdets procentuella fördelning:

Länsförsäkringar Bank	43%
Länsförsäkringar Fondliv	27%
Länsförsäkringar Sak	30%
Moderbolag	0%
Total	**100%**

Not 20 Obligationer och andra räntebärande värdepapper

	Verkligt värde		Upplupet anskaffningsvärde	
Koncernen	**2018**	2017	**2018**	2017
Svenska staten	-	-	-	-
Svenska kommuner	-	-	-	-
Svenska bostadsinstitut	347 734	333 403	340 217	330 002
Övriga svenska emittenter	286 861	226 270	286 272	225 000
Övriga utländska emittenter, räntefonder	1 434 634	1 157 233	1 454 580	1 155 009
S:a obligationer och andra räntebärande värdepapper	**2 069 229**	1 716 907	**2 081 070**	1 710 011
varav noterade värdepapper	*2 069 229*	*1 716 907*	*2 081 070*	*1 710 011*
Positiv skillnad till följd av att bokfört värde överstiger nominella värden*	634 595	559 673	646 436	552 778
Negativ skillnad till följd av att bokfört värde understiger nominella värden*	-	-	-	-
Förfallostruktur				
Mindre än ett år	-	-	-	-
Mellan 1 och 5 år	2 069 229	1 716 907	2 081 070	1 710 011
Över 5 år	-	-	-	-
S:a obligationer och andra räntebärande värdepapper	**2 069 229**	1 716 907	**2 081 070**	1 710 011

	Verkligt värde		Upplupet anskaffningsvärde	
Moderbolaget	**2018**	2017	**2018**	2017
Svenska staten	-	-	-	-
Svenska kommuner	-	-	-	-
Svenska bostadsinstitut	347 734	333 403	340 217	330 002
Övriga svenska emittenter	286 861	226 270	286 272	225 000
Övriga utländska emittenter	1 434 634	1 157 233	1 454 580	1 155 009
S:a obligationer och andra räntebärande värdepapper	**2 069 229**	1 716 907	**2 081 070**	1 710 011
varav noterade värdepapper	*2 069 229*	*1 716 907*	*2 081 070*	*1 710 011*
Positiv skillnad till följd av att bokfört värde överstiger nominella värden*	634 595	559 673	646 436	552 778
Negativ skillnad till följd av att bokfört värde understiger nominella värden*	-	-	-	-
Förfallostruktur				
Mindre än ett år	-	-	-	-
Mellan 1 och 5 år	2 069 229	1 716 907	2 081 070	1 710 011
Över 5 år	-	-	-	-
S:a obligationer och andra räntebärande värdepapper	**2 069 229**	1 716 907	**2 081 070**	1 710 011

**) Räntefonder ej medräknat, nominellt värde erhålls ej.*

Not 21 Derivat

	Verkligt värde		Bokfört värde	
	2018	2017	**2018**	2017
Placeringstillgångar				
Valutaterminer	8 309	2 676	8 309	2 676
S:a derivat	**8 309**	2 676	**8 309**	2 676
Skulder	-	-	-	-
Valutaterminer	-	-	-	-
S:a derivat	**-**	-	**-**	-

	Verkligt värde		Bokfört värde	
	2018	2017	**2018**	2017
Förfallostruktur: terminer				
Mindre än ett år	8 309	2 676	8 309	2 676
Mellan 1 och 5 år	-	-	-	-
Över 5 år	-	-	-	-
S:a terminer	**8 309**	2 676	**8 309**	2 676

	Verkligt värde		Nominellt belopp	
	2018	2017	**2018**	2017
Valutaterminer, fördelat på valuta				
EUR/SEK-terminer	-	-63	-	214 147
GBP/SEK-terminer	-	39	-	89 084
JPY/SEK-terminer	-	1 031	-	73 949
USD/SEK-terminer	8 309	1 668	596 902	224 447
S:a terminer	**8 309**	2 676	**596 902**	601 627

Not 22 Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder per värderingskategori

Koncernen 2018	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet					
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	**Lånefordringar**	**Finansiella instrument som kan säljas**	**S:a redovisat värde**	**S:a verkligt värde**
Aktier och andelar intressebolag	297 177	-	-	-	297 177	297 177
Aktier och andelar	4 457 292	-	-	-	4 457 292	4 457 292
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 069 229	-	-	-	2 069 229	2 069 229
Upplupen ränteintäkt	-	-	-	-	0	0
Derivat	-	8 309	-	-	8 309	8 309
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	-	871	-	871	871
Andra tillgångar	-	-	290 259	-	290 259	290 259
S:a finansiella tillgångar	**6 823 698**	**8 309**	**291 130**	**0**	**7 123 137**	**7 123 137**

Finansiella skulder	**Innehav för handelsändamål**	**Övriga skulder**	**Summa**
Derivat	-	-	0
Övriga skulder	-	164 473	164 473
S:a finansiella skulder	**0**	**164 473**	**164 473**

Moderbolaget 2018	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet					
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	**S:a redovisat värde**	**S:a verkligt värde**
Aktier och andelar intressebolag	76 651	-	-	-	76 651	76 651
Aktier och andelar koncernbolag	1 161 471	-	-	-	1 161 471	1 161 471
Aktier och andelar övrigt	3 516 347	-	-	-	3 516 347	3 516 347
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 069 229	-	-	-	2 069 229	2 069 229
Upplupen ränteintäkt	-	-	-	-	0	0
Derivat	-	8 309	-	-	8 309	8 309
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	-	871	-	871	871
Andra tillgångar	-	-	289 780	-	289 780	289 780
S:a finansiella tillgångar	**6 823 698**	**8 309**	**290 651**	**0**	**7 122 659**	**7 122 659**

Finansiella skulder	**Innehav för handelsändamål**	**Övriga skulder**	**Summa**
Derivat	-	-	0
Övriga skulder	-	137 854	137 854
S:a finansiella skulder	0	**137 854**	**137 854**

Not 22 Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder per värderingskategori

Koncernen 2017	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet					
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	**S:a redovisat värde**	**S:a verkligt värde**
Aktier och andelar intressebolag	443 577	-	-	-	443 577	443 577
Aktier och andelar	4 452 521	-	-	-	4 452 521	4 452 521
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 716 907	-	-	-	1 716 907	1 716 907
Upplupen ränteintäkt	-	-	-	-	0	0
Derivat	-	2 676	-	-	2 676	2 676
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	-	799	-	799	799
Andra tillgångar	-	-	509 662	-	509 662	509 662
S:a finansiella tillgångar	6 613 005	2 676	510 461	0	7 126 141	7 126 141

Finansiella skulder	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa
Derivat	-	-	0
Övriga skulder	-	179 548	179 548
S:a finansiella skulder	0	179 548	179 548

Moderbolaget 2017	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet					
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	**S:a redovisat värde**	**S:a verkligt värde**
Aktier och andelar intressebolag	234 652	-	-	-	234 652	234 652
Aktier och andelar koncernbolag	1 355 013	-	-	-	1 355 013	1 355 013
Aktier och andelar övrigt	3 306 433	-	-	-	3 306 433	3 306 433
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 716 907	-	-	-	1 716 907	1 716 907
Upplupen ränteintäkt	-	-	-	-	0	0
Derivat	-	2 676	-	-	2 676	2 676
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	-	799	-	799	799
Andra tillgångar	-	-	509 183	-	509 183	509 183
S:a finansiella tillgångar	6 613 005	2 676	509 982	0	7 125 663	7 125 663

Finansiella skulder	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa
Derivat	-	-	0
Övriga skulder	-	153 309	153 309
S:a finansiella skulder	0	153 309	153 309

I nedanstående tabell lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestämts för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen. Uppdelning av hur verkligt värde bestämts görs utifrån följande tre nivåer.
Nivå 1: *enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument*
Nivå 2: *utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1*
Nivå 3: *utifrån indata som inte är observerbara på marknaden värderas aktier och andelar enligt nedanstående:*
LFAB-aktien *värderas till substansvärde. Substansvärdet för LFAB-aktien är det samma som LFAB-koncernens redovisade beskattade egna kapital. Det som påverkar förändringar i substansvärdet på LFAB-aktien är således årets totalresultat i LFAB-koncernen. Tillgångarna i LFAB består huvudsakligen av värdet på aktierna i dotterbolagen och det är i dotterbolagen som koncernens resultat huvudsakligen uppstår.*
Länsförsäkringar PE Secondary *substansvärde för aktien beräknas utifrån att underliggande fonder värderas enligt följande: förvaltarnas senaste rapporterade NAV för respektivefond, de europiska förvaltarna använder sig av fair value enligt IPEV Valuation Guidlines och de amerikanska förvaltarna använder sig utav US GAAP där fair value definieras i ASC Topic 820, justerat för efterföljande kassaflöden från Länsförsäkringar PE Secondary till fonderna respektive utbetalningar från fonderna till Länsförsäkringar PE Secondary. De parametrar som påverkar om värdet på aktierna ökar/minskar i Länsförsäkringar PE Secondary är dels, i vissa bolag som använder diskonterade kassaflödesmodell för värdering av bolaget, om framtida vinstmarginaler förändras eller om räntan som används för diskontering förändras. I bolag som använder en multipelvärdering så påverkas värdet av förändringar i de multiplar som används men även av förändringar i de underliggande faktorerna i jämförbara bolag. Utöver detta så påverkas aktiekursen i Länsförsäkringar PE Secondary av förändringar i valutakursen på USD och Euro.*

Not 22 Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder per värderingskategori

***DFF AB** äger endast andelar i fastighetsbolag som i sin tur bokförs till verkligt värde. Värdet på aktierna i Humlegården och Lansa beräknas som ett substansvärde vilket består av respektive koncerns egna kapital plus övervärdet i fastigheter, övervärdet är lika med fastigheternas marknadsvärde minus koncernmässigt bokfört värde korrigerat för latent skatt, vilket är den värderingsmetod som bäst avspeglar värdet på DFF AB. Fastigheterna värderas av externa värderingsföretag och dessa görs med användning av ortspriser och fastigheternas kassaflöden. Då marknaden för fastighetstransaktioner fungerat normalt har det medfört att ortspriser varit tillgängliga och kunnat användas. Den största negativa påverkan på värderingen av fastigheterna är en ökning av avkastningskravet. Direktavkastningskravet för Humlegården ligger i spannet 3,6% - 6,2 % med medelvärdet 4,37 %. Direktavkastningskravet för Lansa ligger i spannet 3,9% - 4,1% med medelvärdet 4,0 %.*

***Övriga fastigheter** har värderats av externt värderingsföretag som har tagit hänsyn till marknadsinformation och fastigheternas kassaflöde. De parametrar som främst påverkar värdet på fastigheterna är förändring i avkastningskravet och eventuell uppkomst av vakanser. Direktavkastningskravet ligger i spannet 2,0 % - 2,2 % med medelvärdet 2,0 %. Dalarnas Försäkringsbolag gör i vart och ett av fallen en bedömning av rimligheten i värdet och tar in underliggande värden i de innehav där så är möjligt. Där detta inte är möjligt finns en löpande kontakt med styrelsen i respektive bolag för att säkerställa riktigheten i värderingen av tillgångarna. Om misstankar finns att värdena i något av innehaven skulle vara inkorrekta så förmedlas detta till styrelsen som för detta vidare till respektive bolag.*

Koncernen 2018	**Nivå 1**	**Nivå 2**	**Nivå 3**	**Summa**
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde				
Aktier och andelar intressebolag	-	-	297 177	**297 177**
Aktier och andelar	1 551 677	-	2 905 615	**4 457 292**
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 069 229	-	-	**2 069 229**
Upplupen ränteintäkt	-	-	-	**0**
Derivat	-	8 309	-	**8 309**
S:a	**3 620 906**	**8 309**	**3 202 792**	**6 832 007**
Finansiella skulder värderade till verkligt värde				
Derivat	-	-	-	**0**
Övriga skulder	164 473	-	-	**164 473**
S:a	**164 473**	0	0	**164 473**

Moderbolaget 2018	**Nivå 1**	**Nivå 2**	**Nivå 3**	**Summa**
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde				
Aktier och andelar intressebolag	-	-	76 651	**76 651**
Aktier och andelar koncernbolag	-	-	1 161 471	**1 161 471**
Aktier och andelar övrigt	1 772 203	-	1 744 144	**3 516 347**
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 069 229	-	-	**2 069 229**
Övrig utlåning	-	-	-	**0**
Upplupen ränteintäkt	-	-	-	**0**
Derivat	-	8 309	-	**8 309**
S:a	**3 841 432**	**8 309**	**2 982 266**	**6 832 007**
Finansiella skulder värderade till verkligt värde				
Derivat	-	-	-	**0**
Övriga skulder	137 854	-	-	**137 854**
S:a	**137 854**	**0**	**0**	**137 854**

Not 22 Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder per värderingskategori

Koncernen 2017	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde				
Aktier och andelar intressebolag	-	-	443 577	443 577
Aktier och andelar	1 719 367	-	2 733 154	4 452 521
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 716 907	-	-	1 716 907
Upplupen ränteintäkt	-	-	-	0
Derivat	-	2 676	-	2 676
S:a	3 436 274	2 676	3 176 731	6 615 680
Finansiella skulder värderade till verkligt värde				
Derivat	-	-	-	0
Övriga skulder	179 548	-	-	179 548
S:a	179 548	0	0	179 548

Moderbolaget 2017	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde				
Aktier och andelar intressebolag	-	-	234 652	234 652
Aktier och andelar koncernbolag	-	-	1 355 013	1 355 013
Aktier och andelar övrigt	1 719 367	-	1 587 066	3 306 433
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 716 907	-	-	1 716 907
Övrig utlåning	-	-	-	0
Upplupen ränteintäkt	-	-	-	0
Derivat	-	2 676	-	2 676
S:a	3 436 274	2 676	3 176 731	6 615 680
Finansiella skulder värderade till verkligt värde				
Derivat	-	-	-	0
Övriga skulder	153 309	-	-	153 309
S:a	153 309	0	0	153 309

Koncernens och moderbolagets innehav i Länsförsäkringar AB-koncernen är 1 738 721 (1 581 564) tkr.

Not 23 Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar

	2018	2017
Återförsäkrares andel i ingående avsättning för oreglerade skador	388 332	400 843
Återförsäkrares andel av förändring i avsättning för oreglerade skador	26 564	-12 511
S:a återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar	**414 897**	388 332

Not 24 Förutbetalda anskaffningskostnader

Moderbolaget	2018	2017
Föregående års avsättning av förutbetalda anskaffningskostnader	41 764	41 673
Årets avsättning	43 653	41 764
Årets avskrivning	-41 764	-41 673
S:a förutbetalda anskaffningskostnader	**43 653**	41 764
Anskaffningskostnad med avskrivningstid inom ett år	43 653	41 764

Not 25 Likvida medel / Kassa och bank

Koncernen	2018	2017
Nedanstående delkomponenter ingår i likvida medel		
Kassa och banktillgodohavanden	290 259	509 662
S:a enligt rapporten över finansiell ställning och enligt rapporten över kassaflöden	**290 259**	509 662
Beviljad checkkredit uppgick till	-	-
Utnyttjad del av checkkredit	-	-

Moderbolaget	2018	2017
Nedanstående delkomponenter ingår i kassa och bank		
Kassa och banktillgodohavanden	289 780	509 183
S:a enligt balansräkningen och enligt rapporten över kassaflöden	**289 780**	509 183
Beviljad checkkredit uppgick till	-	-
Utnyttjad del av checkkredit	-	-

Not 26 Eget kapital

Bundet eget kapital

Reservfond

Syftet med reservfonden är att spara en del av nettovinsten, som inte går åt, för täckning av balanserad förlust.

Uppskrivningsfond

Posten omfattar belopp som satts av till en uppskrivningsfond enligt bestämmelserna i 4 kap 1-2 § ÅRFL.

Fritt eget kapital

Balanserade vinstmedel

Utgörs av föregående års fria egna kapital efter en eventuell reservfondsavsättning och efter att eventuell vinstutdelning lämnats. Utgör, tillsammans med årets resultat, summa fritt eget kapital.

Ytterligare information om det egna kapitalet finns i Rapport över förändring i eget kapital.

Not 27 Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker

	2018	2017
Avsättning för ej intjänade premier		
Vid årets början	585 976	553 878
Försäkring tecknad under perioden	1 417 915	1 355 245
Intjänade premier under perioden	-1 384 469	-1 323 146
Andra förändringar	-	-
Vid årets slut	**619 422**	585 976
Avsättning för kvardröjande risker		
Vid årets början	-	-
Tidigare års avsättning som tagits till resultatet	-	-
Nya avsättningar under perioden	-	-
Andra förändringar	-	-
Valutaeffekt	-	-
Vid årets slut	**-**	-
S:a avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	**619 422**	585 976

Från och med 2013 redovisas ej intjänade premier och kvardröjander risker brutto och avdragna rabatter redovisas under förutbetalda kostnader och upplupna intäkter.

Not 28 Avsättning för oreglerade skador

	2018			2017		
	Brutto	Återförsäkrares andel	Netto	Brutto	Återförsäkrares andel	Netto
Avsättning för oreglerade skador						
Ingående balans rapporterade skador	721 920	-93 191	**628 729**	735 172	-120 741	614 431
Ingående balans inträffade, men ej ännu rapporterade skador	1 254 659	-295 141	**959 518**	1 193 878	-280 102	913 776
IB skadelivräntor	361 700	-	**361 700**	342 221	-	342 221
Ingående balans avsättning för skaderegleringskostnader	74 222	-	**74 222**	68 603	-	68 603
S:a Ingående balans	**2 412 502**	**-388 332**	**2 024 170**	2 339 874	-400 843	1 939 030
Diskonteringseffekt*	-	-	-	-14 099	-	-14 099
Justerad ingående balans	**2 412 502**	**-**	**2 024 170**	2 325 775	-	1 924 932
Övertag bestånd Olycksfall	-	-	-	12 806	-	12 806
Förväntad kostnad för skador som inträffat under innevarande period	1 013 128	-33 343	**979 785**	931 341	-26 072	905 269
Utbetalt/överfört till försäkringsskulder eller andra kortfristiga skulder	-960 162	21 024	**-939 138**	-890 820	49 808	-841 012
Förändring av förväntad kostnad för skador som inträffat under tidigare år (avvecklingsresultat)	14 518	-14 245	**273**	33 399	-11 225	22 175
S:a Utgående balans	**2 479 987**	**-414 897**	**2 065 090**	2 412 502	-388 332	2 024 170
UB rapporterade skador	728 395	-101 709	**626 685**	721 920	-93 191	628 729
UB inträffade, men ej ännu rapporterade skador	1 302 177	-313 187	**988 989**	1 254 659	-295 141	959 518
UB skadelivräntor	370 145	-	**370 145**	361 700	-	361 700
UB avsättning för skaderegleringskostnader	79 270	-	**79 270**	74 222	-	74 222

**Diskonteringseffekten är ett reslutat av förändrad redovisningsprincip för Olycksfallsaffären. Ingående balansen per 2017-01-01 är justerad med diskonteringseffekten.*

	2018		2017	
Diskonteringsprocent för affär	**Direkt**	**Mottagen**	Direkt	Mottagen
Trafik 2004-	0,20	0,60	0,40	0,60
Trafik i avveckling -2004	0,20	0,20	0,40	0,40
Olycksfall	0,60	0,60	0,60	0,60

	2018			2017		
Diskonteringseffekt på avsättning för affär	**Diskonterat**	**Odiskonterat**	**Skillnad**	Diskonterat	Odiskonterat	Skillnad
Trafik 2004-	836 498	874 471	-37 974	784 286	824 375	-40 089
Trafik i avveckling -2004	156 233	158 561	-2 327	171 616	176 856	-5 240
Olycksfall	225 190	239 051	-13 861	247 752	262 768	-15 016

Avsättningen för oreglerade skador i trafik- och olycksfallsförsäkring har diskonterats. Tyngdpunkten i framtida betalningsflöden uppfyller kraven i Finansinspektionens föreskrifter. Diskonteringsräntan är beräknad efter två olika fall som baseras på medelvärdet av räntan på 7-åriga, respektive 10-åriga svenska statsobligationer över åren 2014-2018, där värdet för 2018 beräknas som genomsnitt över perioden jan-aug. Från detta värde görs ett allmänt riskavdrag på 20 % av räntesatsen. Detta ger ett resultat på 0,20 % (0,40 %) respektive 0,60 % (0,60 %) som har använts.

Not 29 Avsättning för återbäring och rabatter

	2018	2017
Ingående balans återbäring och rabatter	271 839	203 598
Under perioden reglerad återbäring och rabatt	-250 839	-1 759
Årets avsättning för ej förfallen återbäring	125 000	70 000
Årets avsättning för återbäring och rabatter	**146 000**	271 839

Not 30 Avsättning för pension och liknande förpliktelser

	Koncernen		Moderbolaget	
Pensionsförpliktelser	**2018**	2017	**2018**	2017
Pension till tidigare VD	540	539	540	539
Avsättning för övriga pensionsförpliktelser	3 636	4 922	3 636	4 922
S:a avsättning för pension och liknande förpliktelser	**4 175**	5 461	**4 175**	5 461
Avsättning för åtagande enligt avtal				
Redovisat värde vid periodens ingång	5 461	7 249	5 461	7 249
Avsättningar som gjorts under perioden	-142	1 533	-142	1 533
Belopp som tagits i anspråk under perioden	-1 144	-3 321	-1 144	-3 321
Outnyttjade belopp som har återförts under perioden	-	-	-	-
Redovisat värde vid periodens utgång	**4 175**	5 461	**4 175**	5 461

	2018	2017
Kostnader för avgiftsbestämda pensionsplaner	**21 559**	22 173

Avgiftsbestämda pensionsplaner
Dessa planer är planer enligt vilka företaget betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och inte har någon rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Bolagets utbetalningar avseende avgiftsbestämda planer redovisas som kostnad under den period som de anställda utfört de tjänster avgiften avser. Här redovisas främst avgifter till Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK). Denna plan omfattar alla anställda utom ett fåtal som har individuella lösningar.

FTP-planen genom försäkring i Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK) är en förmånsbestämd pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Denna pensionsplan innebär enligt IAS 19, Ersättningar till anställda, att ett företag som huvudregel redovisar sin proportionella andel av den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen samt av de förvaltningstillgångar och kostnader som är förbundna med pensionsförpliktelsen. I redovisningen ska även upplysningar lämnas enligt kraven för förmånsbestämda pensionsplaner. För närvarande har inte FPK möjlighet att tillhandahålla erforderlig information varför ovannämnda pensionsplan redovisas som en avgiftsbestämd plan enligt punkt 30 i IAS 19. Det finns inte heller information om framtida överskott eller underskott i planer och om dessa i så fall skulle påverka kommande års avgifter till den.

Förmånsbestämda pensionsplaner
Förutom FTP-planen som redovisas som en avgiftsbestämd plan finns förmånsbestämda pensionsplaner i koncernen avseende sk 62-åringar. Denna plan innebär att personer födda 1955 eller tidigare frivilligt kan få gå i pension vid 62 års ålder förutsatt anställning i bolaget vid den tidpunkten. Villkoren för denna plan är utformade så, att som pension erhålls cirka 70 procent av den pensionsmedförande lönen vid 62 års ålder.

Utöver denna plan finns en avsättning till en tidigare VD som är ett fastställt belopp som räknas upp med en avkastningsprocent varje år och en avsättning till en kapitalförsäkring till nuvarande VD som uppgår till 2 8 44 (2 585) tkr.

Not 31 Övriga skulder

	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	**2018**	2017
Leverantörsskulder	30 127	19 095	30 127	19 095
Källskatter	4 185	3 993	4 185	3 993
Premieskatteskuld	44 341	45 452	44 341	45 452
Övriga skulder	85 820	111 008	59 201	84 770
S:a övriga skulder	**164 473**	179 548	**137 854**	153 309

Not 32 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2018	2017
Förutbetalda premier	116 053	116 345
Semesterlöneskuld	12 342	11 515
Provisioner	650	466
Sociala kostnader	4 959	8 078
Räntekostnader	-	-
Övrigt	7 181	3 412
S:a upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	**141 186**	139 816

Not 33 Närstående

Sammanställning över närståendetransaktioner	*År*	Försäljning av tjänster (inbetald försäkringspremie) till närstående	Inköp av varor / tjänster från närstående	Övrigt (utbetald skadeersättning)	Fordran på närstående per 31 december	Skuld till närstående per 31 december
Koncernen						
Närståenderelation						
Intresseföretag						
Lansa Fastigheter AB (Publ.), se not 18	**2018**	**-**	**-**	**-**	**-**	**19 118**
Lansa Fastigheter AB (Publ.), se not 18	2017	-	-	-	-	49 495

Not 33 Närstående

Sammanställning över närståendetransaktioner	*År*	Försäljning av tjänster (inbetald försäkringspremie) till närstående	Inköp av varor / tjänster från närstående	Övrigt (utbetald skadeersättning)	Fordran på närstående per 31 december	Skuld till närstående per 31 december
Moderbolaget						
Närståenderelation						
Dotterföretag						
Dalarnas Försäkringsbolags Förvaltningsaktiebolag, se not 17	**2018**	**-**	**-**	**-**	**-**	**19 118**
Dalarnas Försäkringsbolags Förvaltningsaktiebolag, se not 17	2017	-	-	-	-	49 495

Transaktioner med närstående är prissatta på marknadsmässiga villkor.

Transaktioner med nyckelpersoner i ledande ställning

Resultatdelning

De anställda inom Dalarnas Försäkringsbolag har sedan flera år tillbaka ett resultatdelningssystem. Detta premierar produktivitet, effektivitet samt kundnöjdhet. Verkställande direktören och övriga ledande befattningshavare omfattas av samma system. För 2018 bokades en avsättning på preliminärt 17 813 Tkr (13 562) inklusive löneskatt till resultatdelningen.

Pensioner

För samtliga befattningshavare undantaget verkställande direktören i bolaget gäller för försäkringsbranschen normala pensionsvillkor, vilket täckts genom försäkring. Den verkställande direktören har en pensionsavsättning om 35%, samt med tillägget att bolaget årligen erlägger ett basbelopp avseende kompletterade tjänstepension.

Avgångsvederlag

Till verkställande direktören utgår, vid uppsägning från bolagets sida, ett avgångsvederlag om en årslön.

Ställda säkerheter samt ansvarsförbindelser till förmån för närstående

Bolaget har tecknat en kapitalförsäkring, med verkställande direktören som försäkringstagare. Kapitalförsäkringen är pantsatt till verkställande direktören.

Upplysningar om löner och ersättningar till styrelse och ledande befattningshavare lämnas i not 34.

Not 34 Anställda och personalkostnader

Moderbolaget	2018	2017
Medelantal anställda		
Kvinnor	144	141
Män	159	148
S:a medelantal anställda	**303**	289

Löner, andra ersättningar samt sociala kostnader	2018	2017
Styrelse och ledande befattningshavare, 17 (17) personer		
Löner och ersättningar	13 359	12 179
Sociala kostnader	7 484	7 656
varav pensionskostnader	3 040	3 562
S:a styrelse och ledande befattningshavare	**20 843**	19 835

Not 34 Anställda och personalkostnader

Övriga medarbetare	2018	2017
Löner och ersättningar	155 085	142 325
varav rörlig ersättning	1 343	1 505
Sociala kostnader	72 057	70 737
varav pensionskostnader	23 574	26 267
S:a övriga medarbetare	**227 142**	213 062

Totalt, löner och andra ersättningar samt sociala kostnader		
Löner och ersättningar	168 444	154 504
varav rörlig ersättning	1 343	1 505
Sociala kostnader	79 541	78 392
varav pensionskostnader	26 615	29 830
S:a löner och andra ersättningar samt sociala kostnader	**247 985**	232 896

Not 34 Anställda och personalkostnader

Andel kvinnor bland ledande befattningshavare, %	2018	2017
Styrelseledamöter	63%	63%
Andra ledande befattningshavare	44%	50%

Ersättning till nyckelpersoner i ledande ställning	2018			2017		
	Grundlön styrelsearvoden	Rörlig ersättning	Summa	Grundlön styrelsearvoden	Rörlig ersättning	Summa
Styrelseledamöter						
Styrelsens ordförande, Maria Engholm	375	234	**609**	390	195	585
Styrelseledamot, vice ordf. Christer Rosén	224	74	**298**	185	59	244
Styrelseledamot, Marie Svan	203	75	**278**	246	92	338
Styrelseledamot, Carin Nises	187	65	**252**	185	71	256
Styrelseledamot, Margareta Florén	187	66	**254**	185	59	244
Styrelseledamot, Martin Moraeus	187	50	**237**	185	59	244
Styrelseledamot, Susanne Ström	187	75	**263**	185	53	238
Styrelseledamot, Jörgen Isaksson	187	71	**258**	138	47	185
Styrelseledamot, Christer Lundgren	-	-	**0**	46	26	72
Vd, Anders Grånäs	2 540	-	**2 540**	2 435	-	2 435
Övriga ledande befattningshavare	8 371	-	**8 371**	7 337	-	7 337
S:a ersättningar till nyckelpersoner i ledande ställning	**12 650**	**709**	**13 359**	11 514	665	12 179

Ersättning till de fackliga representanterna har ej utgått.

Not 34 Anställda och personalkostnader

Ersättning till styrelsen

Till styrelsen utgår arvode enligt bolagsstämmans beslut. Fast arvode per år utgår med 5,0 inkomstbasbelopp till ordförande, 3,0 inkomstbasbelopp till vice ordförande och 2,0 inkomstbasbelopp till övriga ledamöter. Rörligt arvode dvs. dagarvode utgår med 3 000 kronor per hel dag och 1 500 kronor per halv dag. Styrelsearvode utgår inte till personer anställda i bolaget. Ersättningsutskottet ger förslag till styrelsen som beslutar om lönenivån till vd. Ersättning till övriga anställda, som ingår i Bolagets företagsledning och eventuella övriga anställda som rapporterar direkt tillvd, ska beslutas av styrelsen efter beredning i Ersättningsutskottet, på förslag från vd. Styrelsens beslut sker på en övergripande nivå med angivande av procentuell löneökning totalt för gruppen.

Enligt bolagsstämmans beslut utgår arvode till Risk & Kapitalutskott (RKU) och Revisionsutskott (RU) ledamöter som ingår i styrelsen (ej anställda), på 1,0 inkomstbasbelopp, dessa redovisas som styrelsearvode. Av företagets pensionskostnader avser 0 (0) tkr styrelsens ordförande och 1 244 tkr (1 868) den verkställande direktören.

Ersättning till ledande befattningshavare

Dalarnas Försäkringsbolag har endast fasta ersättningar till ledande befattningshavare. För samtliga befattningshavare i bolaget gäller för försäkringsbranschen normala pensionsvillkor vilket täckts genom försäkring.

Ledande befattningshavare erbjuds tjänstebil enligt vid var tid gällande villkor (dock utan bruttolöneavdrag).

Avgångsvederlag

För verkställande direktören gäller en ömsesidig uppsägning om sex månader. I händelse av uppsägning från bolagets sida utgår utöver uppsägningstiden ett avgångsvederlag motsvarande en årslön.

Pensioner

Företaget har genom det centrala kollektivavtalet avseende tjänstepensioner som tryggats genom försäkring, en särskild rätt för vissa anställda, att den anställde kan avsluta sin tjänstgöring tidigast från och med 62 års ålder. Pensionen mellan 62 år och 65 år är förmånsbestämd. Pension beräknas utgå med cirka 70 % av den pensionsgrundande lönen. Med pensionsgrundande lön menas den fasta lönen. Från 65 år följer villkoren pensionsavtal mellan FAO och FTF/Saco-förbunden.

Berednings- och beslutsprocess, som tillämpas ifråga om ersättning till företagsledningen

Ersättning till verkställande direktören bereds av ersättningsutskottet och beslutas därefter i styrelsen. Ersättning till övriga ledande befattningshavare beslutas av verkställande direktören enligt principer för löner och villkor för ledande befattningshavare.

Principer för ersättning till ledande befattningshavare

Ledande befattningshavare i Dalarnas Försäkringsbolag ska ha marknadsmässiga anställningsvillkor. Det är bolagets policy att ersättningarna ska vara i nivå med branschen i genomsnitt. Den totala ersättningen ska vara rimlig, präglad av måttfullhet och väl avvägd, samt bidra till en god etik och organisationskultur och präglas av öppenhet och transparens.

Fast ersättning

Fast ersättning utgår enligt ovanstående generella princip.

Rörlig ersättning

Rörliga ersättningar finns endast i vissa avtal för säljande personal och utgör ca 1 procent av företagets totala lönekostnader. Alla anställda inom Dalarnas Försäkringsbolag har sedan flera år tillbaka ett resultatdelningssystem. Detta premierar produktivitet, effektivitet samt kundnöjdhet. Grunden i resultatdelningssystemet är att prestationer under året ska vara bättre än kalkylerat och baseras på det faktiska ekonomiska utfallet. I det fall resultatdelning utgår innebär det att ersättningen är lika oavsett befattning. Ersättningen betalas ut till en stiftelse, från vilken andelsägarna har rätt att göra uttag efter 55 års ålder.

Pension

Till förmån för den verkställande direktören har Dalarnas Försäkringsbolag tecknat en kapitalförsäkring. Försäkringens värde uppgår per 2018-12-31 till 2 289 tkr (2 081). Under 2018 har total 435 tkr (887) löpande satts av till kapitalförsäkringen.

Övriga förmåner

Vid sidan av ovanstående förmåner erbjuds individuell sjukvårdsförsäkring samt övriga förmåner som erbjuds samtlig personal.

Not 35 Arvode till revisorer

	2018	2017
Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB		
Revisionsuppdrag	626	629
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	15	-
Skatterådgivning	-	-
Andra uppdrag	92	68
S:a arvode och kostnadsersättningar till revisorer	**733**	697

Med revisionsuppdrag auses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

Not 36 Tilläggsupplysningar angående försäkringsrörelsen

		Försäkringsklasser							
Moderbolaget	**Totalt 2018**	Olycksfall och sjukdom	Motorford., övriga klasser	Brand och annan egen-domsskada	Allmän ansvarighet	Rättsskydd	Motorfordon ansvar mot tredje man	Summa direkt försäkring	Mottagen åter-försäkring
Premieinkomst, brutto	**1 417 915**	70 337	367 836	621 461	31 675	28 688	210 785	**1 330 782**	87 134
Premieintäkt, brutto	**1 384 405**	68 863	347 442	611 625	31 176	28 233	212 991	**1 300 330**	84 075
Försäkringsersättning, brutto	**-1 026 616**	-22 811	-285 231	-434 629	-21 939	-19 754	-189 896	**-974 261**	-52 355
Driftskostnad, brutto	**-194 978**	-12 766	-42 608	-98 989	-5 663	-4 516	-29 312	**193 854**	-1 124
Resultat av avgiven återförsäkring	**-45 714**	-2 187	-1 186	-49 165	-3 116	-2 216	12 157	**-45 714**	-
Skadeprocent, brutto (%)	**74,2%**	33,1%	82,1%	71,1%	70,4%	70,0%	89,2%	**74,9%**	62,3%

Not 37 Tilläggsupplysningar till kassaflöden

	Koncernen		Moderbolaget	
Betalda räntor och erhållen utdelning	**2018**	2017	**2018**	2017
Erhållen utdelning	266 808	6 373	655 432	6 373
Erhållen ränta	897	41 973	897	41 973
Erlagd ränta	-	-42 172	-	-42 172
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet				
Av- och nedskrivningar av tillgångar	5 803	4 904	1 706	823
Realisationsvinster och -förluster i tillgångar	63 243	-236 920	63 243	-236 920
Uppskrivning/värdeförändring	224 389	-414 086	339 645	-415 459
Förändring av avsättningar	-54 647	180 819	-54 647	183 600
Förändrad redovisningsprincip	-	20 128	-	20 128
S:a justeringar	**238 788**	-437 897	**349 947**	-447 828

Not 38 Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder

Koncernen 2018	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Immateriella tillgångar	9 533	-	**9 533**
Materiella tillgångar	-	185 130	**185 130**
Aktier och andelar i intresseföretag	-	76 651	**76 651**
Aktier och andelar	4 677 818	0	**4 677 818**
Obligationer och räntebärande värdepapper	-	2 069 229	**2 069 229**
Derivat	8 309	-	**8 309**
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	871	**871**
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar			
– Oreglerade skador	3 049	411 848	**414 897**
Skattefordran aktuell skatt	6 110	-	**6 110**
Övriga fordringar	503 470	-	**503 470**
Likvida medel	290 259	-	**290 259**
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
– Förutbetalda anskaffningskostnader	43 653	-	**43 653**
– Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	88 449	-	**88 449**
S:a tillgångar	**5 630 650**	**2 743 729**	**8 374 379**
Skulder			
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)			
– Ej intjänade premier och kvardröjande risker	619 422	-	**619 422**
– Oreglerade skador	358 159	2 121 828	**2 479 987**
– Återbäring och rabatter	-	146 000	**146 000**
Andra avsättningar			
– Pensioner och liknande förpliktelser	540	3 635	**4 175**
– Skatter	545 362	-	**545 362**
– Övriga avsättningar	-	-	**0**
Derivat	-	-	**0**
Aktuell skatteskuld	-	-	**0**
Övriga skulder	134 096	-	**134 096**
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	141 186	-	**141 186**
S:a skulder och avsättningar	**1 798 765**	**2 271 464**	**4 070 229**

Moderbolaget 2018			
Tillgångar			
Byggnader och mark	9 533	-	**9 533**
Immateriella tillgångar	-	168 320	**168 320**
Aktier och andelar i koncern- & intresseföretag	1 161 471	76 651	**1 238 122**
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag	-	-	**0**
Aktier och andelar	3 516 347		**3 516 347**
Obligationer och räntebärande värdepapper	-	2 069 229	**2 069 229**
Derivat	8 309	-	**8 309**
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	871	-	**871**
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar			
– Oreglerade skador	3 049	411 848	**414 897**
Fordringar avseende direkt försäkring	369 511	-	**369 511**
Fordringar avseende återförsäkring	35 147	-	**35 147**
Skattefordran aktuell skatt	6 110	-	**6 110**
Övriga fordringar	129 189	-	**129 189**
Materiella tillgångar	-	16 810	**16 810**
Likvida medel	289 780	-	**289 780**
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
– Förutbetalda anskaffningskostnader	43 653	-	**43 653**
– Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	88 449	-	**88 449**
S:a tillgångar	**5 661 419**	**2 742 858**	**8 404 278**

Moderbolaget 2018	**Högst 1 år**	**Längre än 1 år**	**Totalt**
Skulder			
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)			
– Ej intjänade premier och kvardröjande risker	619 422	-	**619 422**
– Oreglerade skador	358 159	2 121 828	**2 479 987**
– Återbäring och rabatter	-	146 000	**146 000**
Andra avsättningar			
– Pensioner och liknande förpliktelser	540	3 635	**4 175**
– Skatter	-	282 617	**282 617**
– Övriga avsättningar	-	-	**0**
Skulder avseende återförsäkring	26 619	-	**26 619**
Övriga finansiella skulder	-	-	**0**
Skatteskuld aktuell skatt	-	-	**0**
Derivat	-	-	**0**
Övriga skulder	137 854	-	**137 854**
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	141 186	-	**141 186**
S:a skulder och avsättningar	**1 283 780**	**2 554 080**	**3 837 861**

Koncernen 2017	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Immateriella tillgångar	12 710	-	12 710
Materiella tillgångar	-	161 750	161 750
Aktier och andelar i intresseföretag	-	234 652	234 652
Aktier och andelar	4 661 446	-	4 661 446
Obligationer och räntebärande värdepapper	-	1 716 907	1 716 907
Derivat	2 676	-	2 676
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	799	799
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar			
– Oreglerade skador	7 235	381 097	388 332
Skattefordran aktuell skatt	-	-	0
Övriga fordringar	515 804	-	515 804
Likvida medel	509 662	-	509 662
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
– Förutbetalda anskaffningskostnader	41 764	-	41 764
– Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	85 310	-	85 310
S:a tillgångar	5 836 608	2 495 204	8 331 812
Skulder			
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)			
– Ej intjänade premier och kvardröjande risker	585 976	-	585 976
– Oreglerade skador	328 602	2 083 900	2 412 502
– Återbäring och rabatter	-	271 839	271 839
Andra avsättningar			
– Pensioner och liknande förpliktelser	2 100	3 361	5 461
– Skatter	606 624	-	606 624
– Övriga avsättningar	-	-	0
Derivat	-	-	0
Aktuell skatteskuld	8 426	-	8 426
Övriga skulder	179 548	-	179 548
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	139 816	-	139 816
S:a skulder och avsättningar	1 851 091	2 359 100	4 210 192

Moderbolaget 2017			
Tillgångar			
Byggnader och mark	12 710	-	12 710
Immateriella tillgångar	-	149 195	149 195
Aktier och andelar i koncern- & intresseföretag	1 355 014	234 652	1 589 666
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag	-	-	-
Aktier och andelar	3 306 433	-	3 306 433
Obligationer och räntebärande värdepapper	-	1 716 907	1 716 907
Derivat	2 676	-	2 676
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	799	-	799
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar			
– Oreglerade skador	7 235	381 097	388 332
Fordringar avseende direkt försäkring	350 802	-	350 802
Fordringar avseende återförsäkring	34 647	-	34 647
Skattefordran aktuell skatt	-	-	0
Övriga fordringar	130 355	-	130 355
Materiella tillgångar	-	12 555	12 555
Likvida medel	509 183	-	509 183
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
– Förutbetalda anskaffningskostnader	41 764	-	41 764
– Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	85 310	-	85 310
S:a tillgångar	5 836 929	2 494 405	8 331 334
Skulder			
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)			
– Ej intjänade premier och kvardröjande risker	585 976	-	585 976
– Oreglerade skador	328 602	2 083 900	2 412 502
– Återbäring och rabatter	-	271 839	271 839
Andra avsättningar			
– Pensioner och liknande förpliktelser	2 100	3 361	5 461
– Skatter	-	320 878	320 878
– Övriga avsättningar	-	-	-
Skulder avseende återförsäkring	26 239	-	26 239
Övriga finansiella skulder	-	-	0
Skatteskuld aktuell skatt	8 426	-	8 426
Derivat	0	-	0
Övriga skulder	153 309	-	153 309
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	139 816	-	139 816
S:a skulder och avsättningar	1 244 468	2 679 978	3 924 446

Not 39 Eventualförpliktelser och ställda säkerheter

	2018-12-31	2017-12-31
Panter för egna skulder		
Registerförda tillgångar (f.e.r.) avseende försäkringstekniska skulder	2 185 226	2 131 565
Kapitalförsäkring pantsatt till förmån för anställd	2 289	2 080
Ansvarsförbindelser		
Borgensåtaganden, övriga	-	-

Enlig 6 akp 11 § Försäkringsrörelselagen 2010:43 (FRL) ska ett försäkringsföretag föra ett register, som vid varje tidpunkt utvisar de tillgångar som används för att täcka de försäkringstekniska avsättningarna (FTA) - ett förmånsrättsregister. Registerföringen innebär att försäkringstagarna har en förmånsrätt i tillgångarna enligt förmånsrättslagen. Tillgångarna kan tas i anspråk vid en eventuell insolvens hos bolaget.

Not 40 Vinstdisposition

Moderbolaget	
Balanserad vinst	2 859 683 706 kr
Årets resultat	182 751 488 kr
S:a	**3 042 435 194 kr**

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att 3 042 435 194 kr överförs i ny räkning.

Falun den 5 mars 2019

Maria Engholm
Ordförande

Christer Rosén

Carin Nises

Margareta Florén

Jörgen Isaksson

Marie Svan

Martin Moraeus

Susanne Ström

Inge Gustafsson
Arbetstagarrepresentant

Jan Linderoth
Arbetstagarrepresentant

Anders Grånäs
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats den 8 mars 2019.

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Eva Fällén
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Dalarnas Försäkringsbolag, org.nr 583201-4905

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN OCH KONCERNREDOVISNINGEN

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Dalarnas Försäkringsbolag för år 2018 med undantag för hållbarhetsrapporten på sidorna 19-22. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 16-65 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), såsom de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och resultaträkningen och rapport över finansiell ställning för koncernen.

Våra uttalanden i denna rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som har överlämnats till moderbolagets och koncernens revisionsutskott i enlighet med revisorsförordningens (537/2014) artikel 11.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Detta innefattar att, baserat på vår bästa kunskap och övertygelse, inga förbjudna tjänster som avses i revisorsförordningens (537/2014) artikel 5.1 har tillhandahållits det granskade bolaget eller, i förekommande fall, dess moderföretag eller dess kontrollerade företag inom EU.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Vår revisionsansats

Revisionens inriktning och omfattning

Vi utformade vår revision genom att fastställa väsentlighetsnivå och bedöma risken för väsentliga felaktigheter i de finansiella rapporterna. Vi beaktade särskilt de områden där verkställande direktören och styrelsen gjort subjektiva bedömningar, till exempel viktiga redovisningsmässiga uppskattningar som har gjorts med utgångspunkt från antaganden och prognoser om framtida händelser, vilka till sin natur är osäkra. Liksom vid alla revisioner har vi också beaktat risken för att styrelsen och verkställande direktören åsidosätter den interna kontrollen, och bland annat övervägt om det finns belägg för systematiska avvikelser som givit upphov till risk för väsentliga felaktigheter till följd av oegentligheter.

Vi anpassade vår revision för att utföra en ändamålsenlig granskning i syfte att kunna uttala oss om de finansiella rapporterna som helhet, med hänsyn tagen till koncernens struktur, redovisningsprocesser och kontroller samt den bransch i vilken koncernen verkar.

Väsentlighet

Revisionens omfattning och inriktning påverkades av vår bedömning av väsentlighet. En revision utformas för att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida de finansiella rapporterna innehåller några väsentliga felaktigheter. Felaktigheter kan uppstå till följd av oegentligheter eller misstag. De betraktas som väsentliga om enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användarna fattar med grund i de finansiella rapporterna.

Baserat på professionellt omdöme fastställde vi vissa kvantitativa väsentlighetstal, däribland för den finansiella rapportering som helhet. Med hjälp av dessa och kvalitativa överväganden fastställde vi revisionens inriktning och omfattning och våra granskningsåtgärders karaktär, tidpunkt och omfattning, samt att bedöma effekten av enskilda och sammantagna felaktigheter på de finansiella rapporterna som helhet.

Särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i vårt ställningstagande till, årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet, men vi gör inga separata uttalanden om dessa områden.

Särskilt betydelsefullt område	Hur vår revision beaktade det särskilt betydelsefulla området
Värdering av avsättning för oreglerade skador Avsättning för oreglerade skador utgör en väsentlig balanspost som baseras på beräkningar och bedömningar om framtida utfall av kostnaden för inträffade skador. Faktorer som beaktas vid bedömningen är bl a avvecklingstid och skademönster. Bolaget använder vedertagna aktuariella metoder för beräkningarna av avsättningar för oreglerade skador. Bolagets avsättningar avser ett flertal olika produkter där egenskaper hos produkterna påverkar beräkningsmodellerna. Se not 1 till årsredovisningen – Redovisningsprinciper (Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna samt Avsättningar för oreglerade skador), not 2 – Risker och riskhantering samt not 28 – Avsättning för oreglerade skador.	*Våra revisionsåtgärder har omfattat, men inte uteslutande utgjorts av:* Bedömning av utformning och testning av effektiviteten hos kontrollerna inom processerna för att beräkna oreglerade skador. Dessa kontroller avser bl a kontroller av indata, kontroller av aktuariella beräkningar, kontroller inom rutinen för skadereglering och bokföring. Vår granskning har också omfattat bedömningar av använda aktuariella metoder och modeller. Vi har även utmanat och bedömt företagsledningens antaganden. Vidare har vi utfört egna beräkningar för att säkerställa att avsättningarna är rimliga. PwC:s egna aktuarier biträdde vid revisionen.
Värdering av finansiella instrument som värderas till verkligt värde i nivå 3 I värderingen av finansiella instrument i nivå 3 används icke observerbara indata för beräkningar av verkligt värde. Bolagets aktier i nivå 3 utgör en väsentlig del av balansposten aktier och andelar. Se not 1 till årsredovisningen – Redovisningsprinciper (Klassificering av finansiella instrument) samt not 22 – Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder per värderingskategori.	Vi har granskat bolagets processer för värdering av nivå 3-innehav. Vi har även bedömt de modeller och metoder som bolaget använder vid värderingen. För värderingar som är beroende av icke observerbar indata eller som kräver en högre grad av bedömningar har vi utmanat de antaganden och metoder som bolaget använt. Vi har även, baserat på bolagets värderingar, utfört kontrollberäkningar.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 2–15 samt 70–79. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och den verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS, såsom de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. ´

Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar

och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Vi ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Vi är ensamt ansvariga för våra uttalanden.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Vi måste också förse styrelsen med ett uttalande om att vi har följt relevanta yrkesetiska krav avseende oberoende, och ta upp alla relationer och andra förhållanden som rimligen kan påverka vårt oberoende, samt i tillämpliga fall tillhörande motåtgärder.

Av de områden som kommuniceras med styrelsen fastställer vi vilka av dessa områden som varit de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen, inklusive de viktigaste bedömda riskerna för väsentliga felaktigheter, och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Vi beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Dalarnas Försäkringsbolag för år 2018 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation, och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget
- på något annat sätt handlat i strid med försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten på sidorna 19–22 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Vår granskning har skett enligt FAR:s uttalande RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.
En hållbarhetsrapport har upprättats.

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB, 113 97 Stockholm utsågs till Dalarnas Försäkringsbolags revisor av bolagsstämman den 22 mars 2018 och har varit bolagets revisor sedan mars 2012.

Stockholm den 8 mars 2019

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Eva Fällén
Auktoriserad revisor

Bolagsstyrningsrapport 2018

BOLAGSSTÄMMA

Bolagsstämman är bolagets högsta beslutande organ med ett antal formella uppgifter som regleras i lag och bolagsordning. Stämmans huvudsakliga uppgifter är att besluta om bolagsordning för Dalarnas Försäkringsbolag, utse styrelse, revisorer och valberedning samt besluta om ersättning till dessa, besluta om årsredovisning samt om ansvarsfrihet för styrelsen och verkställande direktören. Vid bolagsstämman delas förslaget till ersättning till styrelseledamöterna upp mellan ordföranden, vice ordföranden och övriga ledamöter. Ordinarie bolagsstämma fastställer principer för ersättning till företagsledningen.

Bolagsstämman utgörs av fullmäktige, valda av försäkringstagarna. Antalet fullmäktige uppgår till 47. Bolagets fullmäktigeorganisation finns beskriven på bolagets hemsida. Kallelse till bolagsstämman ska ske genom e-post eller brev, tidigast sex och senast två veckor före bolagsstämman. Plats och tidpunkt för bolagsstämman publiceras även på bolagets hemsida. För deltagande på bolagsstämman krävs att fullmäktige närvarar fysiskt. Protokoll från bolagsstämman publiceras på bolagets hemsida.

Valberedning

Bolaget har en av bolagsstämman utsedd valberedning med huvudsaklig uppgift att utarbeta förslag till val av styrelse och revisorer samt ersättning till dessa. Valberedningens ledamöter väljs för en mandattid om ett till tre år. Valberedningens uppgifter och arbetsformer framgår av Instruktion för valberedningen, fastställd av bolagsstämman 2018. Aktuell instruktion finns publicerad på bolagets hemsida.

Valberedningen presenterar sina förslag för fullmäktige i kallelsen till ordinarie bolagsstämma. Vid bolagsstämman kommer valberedningen att presentera och motivera sina förslag och lämna en redogörelse för hur dess arbete bedrivits.

Styrelse

Styrelsen består av åtta bolagsstämmovalda ledamöter och två arbetstagarrepresentanter. Styrelsen har det övergripande ansvaret för bolagets organisation och förvaltning av bolagets angelägenheter. Detta innefattar:

- Handlägga och fatta beslut i frågor av väsentlig betydelse och av övergripande natur rörande bolagets verksamhet.
- Utse, entlediga och utvärdera vd.
- Upprätthållande av ett ändamålsenligt företagsstyrningssystem och riskhanteringssystem inklusive fastställande och godkännande av styrande dokument samt kontinuitetsplanering.
- Fastställa en ändamålsenlig operativ organisation för bolaget, verksamhetens mål och strategier samt se till att det finns effektiva system för intern kontroll och riskhantering.
- Upprätthållande av den interna styrningen och kontrollen inklusive förvaltningsmetoder samt rapporteringsrutiner.
- Säkerställa genomförande av ERSA (Egen risk- och solvensanalys).
- Säkerställa att utlagd verksamhet sker förenligt med gällande regelverk.
- Ansvara för bolagets ersättningssystem.
- Tillsättande av utskott.
- Kontinuerligt hålla sig underrättad om bolagets utveckling för att fortlöpande kunna bedöma bolagets ekonomiska situation och finansiella ställning.
- Regelbundet behandla och utvärdera bolagets riskutveckling och riskhantering.

Bolagets styrelse och vd ska även säkerställa ett effektivt flöde av information inom bolaget samt att information från riskhanteringssystemet löpande beaktas i bolagets beslutsprocesser.

Den årliga utvärderingen av styrelsens arbete har genomförts och redovisats för styrelse och valberedning.

Arbetsfördelning inom styrelsen – stödjande utskott

Styrelsen har inrättat ett Revisionsutskott, ett Risk- och kapitalutskott, ett Ersättningsutskott samt ett Bankutskott. Utskottens uppgifter fastläggs av styrelsen i särskilda instruktioner. Utskotten har inte något generellt beslutsmandat. Utskotten ska bestå av minst tre styrelseledamöter. Ordförande och/eller vice ordförande ska ingå i utskottet.

Revisionsutskottet är ett utskott till bolagets styrelse, vars ledamöter är oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen. Minst en av ledamöterna ska ha redovisnings- eller revisionskompetens. Utskottet har utsetts av styrelsen i syfte att bereda i revisionsfrågor och för att kvalitetssäkra bolagets interna styrning och kontroll vad gäller finansiell rapportering, riskhantering och riskkontroll, regelefterlevnad och övrig intern styrning, enligt vad som följer av Lag (1987:667) om ekonomiska föreningar och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 537/2014 om särskilda krav avseende lagstadgad revision av företag av allmänt intresse. Revisionsutskottet ansvarar huvudsakligen för att behandla operativa risker och arbetar ur ett kvalitativt perspektiv.

Risk- och kapitalutskottet ansvarar för att löpande följa utvecklingen av bolagets tillgångar och fattar beslut om placeringar inom de ramar som styrelsen beslutat. Utskottet tar även fram förslag till eventuella förändringar av normalportföljen och det regelverk som styr bolagets kapitalförvaltning. Utskottet granskar och bereder riskrapporten i syfte att säkerställa dess ändamålsenlighet och omfattning. Risk- och kapitalutskottet ansvarar för att behandla övriga risker än operativa risker och arbetar främst ur ett kvantitativt perspektiv. I den utsträckning operativa risker påverkar kapitalkraven, ska även dessa behandlas i utskottet.

Ersättningsutskottet bereder frågor om ersättning och övriga anställningsvillkor till vd och principer för ersättning och andra anställningsvillkor för övriga i företagsledningen och eventuella övriga anställda, som rapporterar direkt till vd inför behandling och beslut av styrelsen.

Bankutskottet bevakar frågor inom bankverksamheten och ska stödja styrelsen vad avser uppföljning av bankverksamhetens utveckling och risker och utgöra ett forum för analys av och fördjupning i bankrelaterade frågor.

Samtliga utskott rapporterar sitt arbete, iakttagelser och ställningstaganden till styrelsen.

Styrelseledamot	Ordinarie styrelsemöte (7)	Extra styrelsemöte (5)	Risk- och kapitalutskott (5)	Revisions-utskott (5)	Ersättnings-utskott (1)	Bank-utskott (2)
Maria Engholm	7	5	5	5	1	2
Christer Rosén	6	5	1	5	1	2
Marie Svan	7	5	1	5	1	1
Carin Nises	7	4	5	2		
Margareta Florén	7	5	1	5		
Martin Moraeus	5	4	1	4		
Susanne Ström	7	5	5	1		
Jörgen Isaksson	6	5	5	1		2
Inge Gustafsson, FTF	6	5		1		
Jan Linderoth, FTF	6	4		1		

Vd

Vd ansvarar för den löpande förvaltningen av bolaget inom ramen för styrelsens instruktioner. Vd ska i sitt arbete verka för att verksamheten bedrivs i enlighet med sunda ekonomiska principer och i överensstämmelse med god försäkringsstandard och affärssed i övrigt. Vd ska vidare tillse att:

- medelsförvaltningen sköts på ett betryggande sätt
- bolagets överlevnad på lång sikt säkerställs
- bolaget tillförs nödvändig kompetens
- bolagets verksamhet i övrigt bedrivs i enlighet med lagar, förordningar, myndigheters föreskrifter och bolagsordningen
- vidta åtgärder för att bolagets bokföring skall fullgöras i överensstämmelse med lag

Verkställande direktör för bolaget är sedan 2012-02-01 Anders Grånäs (födelseår 1966).

Anders Grånäs har en bakgrund som riskkapitalist inom teknikinvesteringar. Han har under 15 år verkat som investeringsansvarig hos Investor Growth Capital, Industrifonden och Via Venture Partners (ATP, Danmark). Anders Grånäs är civilingenjör i teknisk fysik från Uppsala samt har en MBA från Stanford University.

Anders Grånäs är styrelseledamot i Länsförsäkringar Bank AB, Humlegården AB samt Lansa Fastigheter AB.

Företagsstyrningssystemets lämplighet

Dalarnas Försäkringsbolag är ett ömsesidigt ägt bolag, vars ändamål och uppdrag är att främja försäkringstagarnas (ägarnas) ekonomiska intressen genom att erbjuda enkla och konkurrenskraftiga bank- och försäkringslösningar, som möter kundernas behov av ekonomisk trygghet. För att erbjuda ett komplett försäkringsutbud erbjuder bolaget dels egna produkter och dels produkter som förmedlas åt Länsförsäkringar AB (LFAB) och dess dotterbolag.

Bolaget strävar efter att realisera målen om tillväxt med lönsamhet inom samtliga affärer, de mest nöjda kunderna inom bank och försäkring (inom ramen för bolagets riskfilosofi). Riskfilosofin bestäms genom att bolaget på ett strukturerat och disciplinerat sätt arbetar med riskhantering för att fatta medvetna beslut, understödja strategiska mål samt undvika förluster.

Företagsövergripande kontroller genomförs årligen för att säkerställa att företagsstyrningssystemet och dess beståndsdelar existerar, är kompletta och efterlevs inom organisationen. Kontrollerna består av ett antal frågor som ska besvaras av ansvariga inom verksamheten och genomförs av compliancefunktionen. Resultatet sammanställs, analyseras och rapporteras till styrelsens revisionsutskott.

I samband med ERSA-processen utvärderas och bedöms bolagets riskhanteringssystem och lämplighet och effektivitet i de processer, system och kontroller som finns inom bolaget för att hantera och kontrollera bolagets riskexponering. Styrelsen ansvarar för utvärderingen. Styrelsen gör också en utvärdering av hela företagsstyrningssystemet inklusive riskhanteringssystemet. Styrelsens bedömning av företagsstyrningssystemet har bland annat baserats på granskningar genomförda av de centrala funktionerna Internrevision, Compliance och Riskhantering samt utvärderingen av riskhanteringssystemet. Styrelsen bedömer att bolagets företagsstyrningssystem är effektivt och lämpligt och att bolagets riskhanteringssystem är väl fungerande.

Ersättningsprinciper

Dalarnas Försäkringsbolags Ersättningspolicy styr hur ersättningar till anställda ska fastställas, tillämpas och följas upp. Syftet med policyn är att den ska främja långsiktighet och inte uppmuntra till ett överdrivet risktagande som går utöver bolagets risktoleransgränser eller motverkar bolagets långsiktiga intressen. Ersättningarna får inte begränsa bolagets förmåga att upprätthålla en lämplig kapitalbas. Vidare beskriver policyn hur ersättningssystemet är uppbyggt samt dess tillämpning och uppföljning. Policyn grundar sig på en av styrelsen godkänd riskanalys och ska tillämpas tillsammans med bolagets Riktlinje för hantering av intressekonflikter.

Utgångspunkten för ersättningsmodellen är att den ska bidra till att skapa goda förutsättningar för bolaget att på ett tillfredsställande sätt utföra sitt uppdrag från ägarna. Anställda inom bolaget ska ha marknadsmässiga anställningsvillkor. Ersättningarna ska därigenom vara i nivå med branschen på den geografiska marknad där bolaget är verksamt. Utformning och nivå på ersättningar ska harmonieras och vara väl avvägda. Basen i ersättningsmodellen ska utgöras av fast ersättning, dvs. fast månadslön. Resultatdelning är ett komplement till den fasta ersättningen och ska uppmuntra och belöna gemensamma goda prestationer, som långsiktigt leder till att bolaget utvecklas positivt. Bolaget har beslutat att resultatdelning utgår till alla fast anställda med lika stort belopp. Pengarna avsätts till en stiftelse, Dalarnas Försäkringsbolags Resultatdelningsstiftelse, som är en särskild juridisk enhet och regelverket har förhandlats med lokala fackliga organisationer. Pensions- och avgångsvillkor för bolagets anställda följer av kollektivavtal. Bolaget kan inom ramen för av bolagsstämman fastställda principer för ersättning till ledande befattningshavare, avtala om särskilda pensions- och avgångsvillkor.

LÄMPLIGHETSKRAV

För att säkerställa att bolaget besitter den kunskap och erfarenhet samt anseende och integritet som krävs för att bedriva verksamheten genomförs lämplighetsprövningar. Prövningarna avser kompetens och erfarenhet samt gott anseende hos styrelse, VD, företagsledning, anställda som direkt deltar i distributionen av försäkringar, samt ansvariga personer för bolagets centrala funktioner: internrevision, compliance, riskhantering och aktuarie. Med ansvariga för de centrala funktionerna avses den eller de personer som svarar för funktionen eller är ersättare för en sådan, det vill säga den person som anses vara den mest centrala företrädaren för den aktuella funktionen. Personen ska vid varje tidpunkt besitta den kompetens och erfarenhet som krävs för verksamhetsområdet samt ha gott anseende och god integritet. Vid utvärdering av lämplighet tas hänsyn till mångfald av kvalifikationer, kunskap och relevant erfarenhet.

Vid utläggning av en funktion, som omfattas

av kraven på lämplighet enligt dessa riktlinjer, kvarstår bolagets ansvar för att kraven på lämplighet är uppfyllda av den person hos leverantören som ska utföra arbetsuppgifterna. Även den person hos bolaget som har kvar ansvaret för den utlagda verksamheten ska lämplighetsprövas.

För styrelsen ska lämplighetsprövningen säkerställa styrelsens samlade kompetens och förståelse för försäkrings- och finansmarknaden, affärsstrategi och affärsmodell, företagsstyrningssystemet, finansiella och aktuariella analyser samt regelverk och lagstadgade krav. Lämplighetsprövning utförs årligen, vid bemanningsförändringar eller vid oförutsedda omständigheter som kan påverka efterlevnad av kraven. Valberedningen ansvarar för att lämplighetsprövningen av styrelsens ledamöter genomförs.

Bolaget har en process för lämplighetsprövning, där risken för intressekonflikter till följd av exempelvis bisysslor eller andra uppdrag särskilt beaktas. Processen finns beskriven i riktlinjer och arbetsinstruktioner.

RISKHANTERINGSSYSTEMET INKL. EGEN RISK- OCH SOLVENSBEDÖMNING

Beskrivning av riskhanteringssystemet

Syftet med riskhanteringssystemet är att säkerställa att bolagets åtaganden gentemot försäkringstagarna kan uppfyllas vid alla tidpunkter, där bolagets styrelse är ytterst ansvarig och årligen fastställer en policy för bolagets riskhantering.

Riskhanteringssystemet stödjer bolaget i att hantera och medvetet styra de risker bolaget utsätts för, så att onödiga risker undviks eller inte på något sätt uppmuntras. Riskhanteringssystemet är en företagsgenomgripande gemensam ansats i vilken samtliga risker beaktas sammantaget och i relation till varandra.

Riskstrategi

Bolaget klassificerar och hanterar riskerna efter i vilken grad de är önskvärda i form av önskade, nödvändiga eller icke önskvärda risker. Önskade risker är de risker bolaget medvetet tar i försäkringsaffären och kapitalförvaltningen. Nödvändiga är de risker som inte skapar direkt avkastning, men som inte går att undvika, och icke önskvärda är slutligen de risker som innebär en negativ inverkan på bolagets möjlighet till måluppfyllnad.

Bolagets övergripande risktolerans

För bolaget bestäms den övergripande risktoleransen årligen av styrelsen. Risktoleransen uttrycks som den lägsta nivå vilken bolagets kapitalkvot (kapitalbas i relation till kapitalkrav) aldrig får gå under.

Riskhanteringsprocessen

Riskhanteringsprocessen fungerar generellt sett genom att styrelsen fastställer strategi och tolerans för riskerna, via styrdokument och limiter, och verksamheten återkopplar via rapporter.

Riskhanteringsfunktionen

Riskhanteringsfunktionen är organisatoriskt direkt underställd vd. Funktionen är objektiv, står oberoende gentemot bolagets affär och är fri från påverkan från andra funktioner inom bolaget. Funktionens övergripande mål är att ge en allsidig och saklig bild av bolagets risker och analysera utvecklingen av riskerna samt agera rådgivare till vd och styrelse i riskhanteringsfrågor. Funktionens ansvar sammanfattas enligt följande:

Riskhanterings- och compliancefunktionerna utvärderar utformning och effektivitet av riskhanteringssystemet samt företagsstyrningssystemet och rapporterar resultatet till styrelsen en gång per år. Utöver detta rapporterar Riskhanteringsfunktionen löpande till styrelsen.

Utöver riskrapporten tar riskhanteringsfunktionen fram en rapport som redogör för resultatet av bolagets ERSA (Egen risk- och solvensanalys). Denna syftar till att ge styrelse, chefer och medarbetare ökad förståelse för frågor kring kapitalbehov och beredskap för att vid behov reducera risker eller anskaffa nytt kapital.

Information om ERSA

Som ett stöd och kontroll av bolagets affärsplaner genomförs varje år en ERSA. ERSA-processen är indelad i fem huvudsteg:

- Utveckla övergripande förutsättningar,
- Genomför basscenario,
- Genomför alternativa scenarier och stresstester,
- Uppdatera scenarier,
- Sammanställ ERSA-rapport.

ERSA-processen genomförs minst årligen, men om väsentliga förändringar i bolagets riskprofil inträffar ska bolaget utan dröjsmål genomföra en ny analys. Alternativa scenarier, stresstester och omvända stresstester är utvecklade, beslutade och rapporteras. ERSA-arbetet följer den dokumenterade ERSA-process som utvecklats för Dalarnas Försäkringsbolag.

Den egna risk- och solvensanalysen har bedömt det sammantagna kapitalbehovet, det totala solvenskapitalkravet och bolagets kapitalbehov med hänsyn tagen till bolagets specifika riskprofil, risklimiter och fastställda affärsstrategi.

Förvaltning av intern modell

Bolaget använder ingen intern modell, utan beräkning sker utifrån standardformeln.

INTERNKONTROLLSYSTEM

Ett företags interna styrning och kontroll definieras som en process som utförs på alla nivåer i bolaget, såsom styrelse, företagsledning och medarbetare. Styrningen och kontrollen utformas så att styrelsen i rimlig mån säkerställer att verksamhetens syfte och mål uppfylls inom följande områden:

- Verksamhetens effektivitet och ändamålsenlighet.
- Den finansiella rapporteringens tillförlitlighet.
- Efterlevnad av tillämpliga lagar och bestämmelser samt interna regelverk.

För att uppnå verksamhetens syfte och mål och säkerställa en god riskhantering och regelefterlevnad, kan bolagets interna styrning och kontroll betraktas som bestående av tre försvarslinjer:

1. Verksamhetens operativa enheter ska hantera sina risker och se till att följa de regler som gäller för sin verksamhet genom ett väl utvecklat system för egenkontroll och nyckelkontroller.

2. Funktionerna för riskhantering och compliance ansvarar inför VD för att stödja verksamheten och säkerställa riskhantering och regelefterlevnad.

3. Internrevisionen ansvarar inför styrelsen för att granska hela bolagets system för intern styrning och kontroll.

För att säkerställa en god intern styrning och kontroll finns en compliancefunktion i bolaget.

Compliancefunktionen

Compliancefunktionen är organisatoriskt direkt underställd VD och har, så långt det är möjligt, en självständig ställning gentemot den direkt affärsdrivande verksamheten. Funktionens övergripande mål är att säkerställa att affärsverksamheten bedrivs i enlighet med externa och interna regelverk.

Compliancefunktionen rapporterar skriftligt till styrelse, Revisionsutskott samt VD minst fyra gånger per kalenderår samt om allvarligare brister upptäcks. Rapporten omfattar bland annat myndighetsärenden, omvärldsbevakning avseende regelverk och utfallet från kontrollerande aktiviteter.

Dessutom lämnas en årsrapport till styrelse, revisionsutskott och vd, vilken sammanfattar compliancefunktionens arbete under året och omfattar en utvärdering av regelefterlevnaden utifrån funktionens iakttagelser och en samlad bild över företagsövergripande kontroller.

INTERNREVISIONSFUNKTION

Styrelsen har inrättat en funktion för oberoende granskning, internrevisionsfunktionen, direkt underställd styrelsen. Internrevision är en objektiv och oberoende funktion inom organisationen som granskar och utvärderar ändamålsenlighet i företagsstyrningssystemet och den interna styrningen och kontrollen, med uppgift att tillföra värde och förbättra verksamheten i olika organisationer. Funktionen hjälper därmed organisationen att nå sina mål genom att systematiskt och strukturerat värdera och öka effektiviteten i riskhantering, styrning och kontroll samt ledningsprocesser. Funktionen granskar och utvärderar även de centrala funktionerna Compliance och Riskhantering.

Internrevision kan, efter styrelsens beslut, även genomföra rådgivningstjänster för bolaget om dessa inte påverkar Internrevisions oberoende eller objektivitet.

Ansvarig för Internrevisionsfunktionen är medlem av bolagets styrelse. Bolaget har genom uppdragsavtal lagt ut internrevisionsfunktionen på (LFAB) som utför samtliga de uppgifter som ankommer på funktionen. Uppdraget utförs i enlighet med vid var tid gällande riktlinjer, framförallt Riktlinje för internrevisionsfunktionen. Internrevision följer gällande lagar och regler som reglerar bolagets verksamhet. Internrevision följer även god internrevisorsed enligt internationellt ramverk för internrevision (IPPF) från Institute of Internal Auditors (IIA).

Internrevisionsfunktionens rapporter av granskade områden lämnas löpande till verksamheten och styrelsens revisionsutskott. Rapporter där den övergripande bedömningen visar ett större utvecklingsbehov eller är otillfredsställande samt rapporter som innehåller kritiska rekommendationer, oavsett övergripande bedömning, rapporteras löpande till styrelsen. Styrelsen eller revisionsutskottet bestämmer vilka åtgärder som ska genomföras med hänsyn till resultat och rekommendationer samt säkerställer att åtgärderna genomförs.

Internrevisionsfunktionen sammanställer och rapporterar observationer i en årsrapport till styrelsen.

Revisionsutskottet utvärderar kvartalsvis den loggbok, som bolaget för över lämnade rekommendationer och dess åtgärdande för samtliga kontrollfunktioner.

AKTUARIEFUNKTION

I Dalarnas Försäkringsbolag utförs aktuariefunktionen av en aktuarie som har tillräckliga kunskaper och erfarenheter av funktionens uppgifter. Aktuariefunktionen utförs i enlighet med vid var tid gällande riktlinjer, framförallt Riktlinje för aktuariefunktionen och Försäkringstekniska riktlinjer.

Den som ansvarar för aktuariefunktionen ska uppfylla de villkor som uppställs i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om försäkringsrörelse (FFFS 2015:8) avseende språkkunskaper, utbildning och erfarenhet.

Aktuariefunktionen är inte längre utlagd verksamhet, en aktuarie tillikaanställdes under 2018 vid bolaget.

Bolagsstyrningsrapporten har inte granskats av bolagets revisor.

Styrelse

1 Maria Engholm, ordförande

Födelseår: 1967. **Bostadsort**: Borlänge. **Huvudsaklig utbildning:** Civilekonom. **Arbetslivserfarenhet:** Styrelseledamot HSB Projektpartner AB (2014-2018), Styrelseledamot HSB Riksförbund ek. för (2014-2018), vd Triple Steelix (2006-2013), Kommunalförbundsdirektör Region Siljan (2002-2006), vd Folke i Borlänge AB (1998-2002), vd Folke Perforering AB (1994-1998). **Huvudsaklig sysselsättning:** vd/Koncernchef HSB Dalarna. **Uppdrag i bolaget:** Styrelseordförande, ordf. i RKU, BU och EU. **Andra väsentliga uppdrag:** vd/Koncernchef i HSB Ek förening 2013-. Styrelseledamot i: Länsförsäkringar AB (vice ordförande), HSB Hyresrätt i Dalarna AB (ordf.), BTF mark och trädgård AB (ordf.). **Oberoendeförhållande:** Ja. **Invald:** 2003. **Mandattid:** 2017-2020.

2 Christer Rosén, vice ordförande

Födelseår: 1952. **Bostadsort:** Fredriksberg. **Huvudsaklig utbildning:** Samhällsvetenskaplig utbildning, gymnasiet. Kortare eftergymnasiala utbildningar, JÖK, Forsknings och utredningsteknik m-fl. **Arbetslivserfarenhet:** Handelsanställdas förbund, Studie- och informationschef i 10 år, Egenföretagare inom Svensk Besöksnäring, fastigheter och upplevelser i 25 år. **Huvudsaklig sysselsättning:** Egenföretagare och entreprenör, konsultverksamhet. **Uppdrag i bolaget:** Vice ordförande i Styrelsen, ordförande i RU samt ledamot i BU och EU. **Andra väsentliga uppdrag:** Styrelseledamot i: Säfsen Resort AB, Säfsen Fastigheter AB, Sögård Fastigheter AB, Soegaard Consulting AB (även vd), Säfsen Hunting Lodge AB (även vd) Förvaltnings AB Säfsen. **Oberoendeförhållande:** Ja. **Invald:** 2013. **Mandattid:** 2016-2019.

3 Carin Nises

Födelseår: 1955. **Bostadsort:** Mora. **Huvudsaklig utbildning:** Civilekonom. **Arbetslivserfarenhet:** Rosengrens Prod AB, Ekonomichef (1989-1990). Wibe AB, Ekonomichef (1991-1996). G M-son Frost AB, vd (1997-2000). Almi Dalarna AB, vd (2000-2003). Mora of Sweden AB, vd (2003-2008). **Huvudsaklig sysselsättning:** Nises Consulting AB (vd). **Uppdrag i bolaget:** Ledamot i styrelsen och RKU. **Andra väsentliga uppdrag:** Almi Företagspartner GävleDala AB (ordf.) Stiftelsen Vasaloppsleden (ordf.), Nises Consulting AB, Chill Design AB (ordf.), **Oberoendeförhållande:** Ja. **Invald:** 2004. **Mandattid:** 2018-2019

4 Margareta Florén

Födelseår: 1952. **Bostadsort:** Avesta. **Huvudsaklig utbildning:** Civilekonom. **Arbetslivserfarenhet:** Ordförande i Stora Kopparbergs Bergslags AB:s Särskilda Pensionsstiftelse av år 1955 (2014-2015), Head of Country Accounting Services, Stora Enso AB (2009-2015), Ekonomichef Stora Enso Kvarnsveden AB (1994-2009), Redovisningschef Stora Enso Kvarnsveden AB (1990-1994), Chef redovisningsbyrå Avesta AB (1989-1990), Controller koncernstab ekonomi Avesta AB (1986-1989) **Huvudsaklig sysselsättning:** Styrelseuppdrag. **Uppdrag i bolaget:** Ledamot i styrelsen och RU. **Oberoendeförhållande:** Ja. **Invald:** 2002. **Mandattid:** 2018-2019.

5 Martin Moraeus

Födelseår: 1979. **Bostadsort:** Orsa. **Huvudsaklig utbildning:** Civilingenjör. **Arbetslivserfarenhet:** Egen företagare. **Huvudsaklig sysselsättning:** Styrelseuppdrag, jordbruk. **Uppdrag i bolaget:** Ledamot i styrelsen och RU. **Andra väsentliga uppdrag:** Vice ordförande LRF Dalarna Styrelseledamot i: LRF Riksförbundsstyrelse, Orsa Besparingsskog och Grönklittsgruppen AB. **Oberoendeförhållande:** Ja. **Invald:** 2012. **Mandattid:** 2017–2020.

6 Marie Svan

Födelseår: 1963. **Bostadsort:** Vansbro. **Huvudsaklig utbildning:** Polishögskolan. **Arbetslivserfarenhet:** Egenföretagare innefattande individ- och ledarskapsutbildning samt företagshotell (1996-), Sv. Skidförbundet (coach längdlandslaget 2005/2006), Polis (1989-1996), Tidigare styrelseuppdrag: Ordf. Vansbro-simningen, ledamot Swedbank Dalarna, ledamot En Svensk Klassiker, ledamot Svenska Skidförbundet. **Huvudsaklig sysselsättning:** Egenföretagare som konsult inom radio- och tvproduktion samt ekonomi och administration. **Uppdrag i bolaget:** Ledamot i Styrelsen, RU, BU och EU. **Andra väsentliga uppdrag:** Styrelseledamot och vd i: Marie Svan AB med bifirma Gunde Svan AB. **Oberoendeförhållande:** Ja. **Invald:** 2013. **Mandattid:** 2016–2019.

7 Susanne Ström

Födelseår: 1957. **Bostadsort:** Falun. **Huvudsaklig utbildning:** Samhällsvetenskaplig gymnasieutbildning, Allmän handelsrätt och försäkringsutbildningar. **Arbetslivserfarenhet:** Risk Manager Stora Enso 1995-2013, vd Stora Enso Försäkringsaktiebolag 2005-2014. **Huvudsaklig sysselsättning:** Konsult inom risk och försäkring. **Uppdrag i bolaget:** Ledamot i styrelsen och RKU. **Andra väsentliga uppdrag:** Styrelseledamot i Försäkringsaktiebolaget Vattenfall Insurance samt Sappisure Försäkrings AB. **Oberoendeförhållande:** Ja. **Invald:** 2016. **Mandattid:** 2016–2019.

8 Jörgen Isaksson

Födelseår: 1974. **Bostadsort:** Borlänge. **Huvudsaklig utbildning:** Ekonomprogrammet, Högskolan Dalarna. Internutbildningar inom Ledarskap, Bank- och Finans via Swedbank AB samt Nordea. **Arbetslivserfarenhet:** Företagsrådgivare Föreningssparbanken, 1998-1999. Controller ByggPartner i Dalarna AB, 1999-2004. Klubbchef/klubbdirektör IK Brage, 2004-2006. Privatmarknadschef Nordea Falun, 2006-2007. Swedbank AB Biträdande kontorschef/privatchef Borlänge, 2007-2011, Kontorschef Borlänge, 2011-2015, Företagschef Dalarna, 2015-2016. **Huvudsaklig sysselsättning:** vd Fastighets AB Hushagen. **Uppdrag i bolaget:** Ledamot i styrelsen, RKU och BU. **Oberoendeförhållande:** Ja. **Invald:** 2017. **Mandattid:** 2017-2020.

9 Inge Gustafsson

Födelseår: 1965. **Bostadsort:** Borlänge. **Huvudsaklig utbildning:** Förskollärare, Liv- sak och UW diplomutbildning (IFU). **Arbetslivserfarenhet:** Dalarnas Försäkringsbolag (1990-). **Huvudsaklig sysselsättning:** Underwriter, Dalarnas Försäkringsbolag. **Uppdrag i bolaget:** Arbetstagarrepresentant. **Andra väsentliga uppdrag:** Ordförande FTF personalklubb Dalarnas Försäkringsbolag, Styrelseledamot Länsförsäkringars Personalförening, Arbetstagarrepresentant suppleant LF Sak styrelse. **Oberoendeförhållande:** Nej. **Invald:** 2013. **Mandattid:** 2018-2019

10 Jan Linderoth

Födelseår: 1964. **Bostadsort:** Falun. **Huvudsaklig utbildning:** Gymnasieekonom. **Arbetslivserfarenhet:** Försäkringstjänsteman (1986-). **Huvudsaklig sysselsättning:** Säljare Lantbruk. **Uppdrag i bolaget:** Arbetstagarrepresentant. **Oberoendeförhållande:** Nej. **Invald:** 2015. **Mandattid:** 2018-2019.

Styrelse och revisorer

Ordinarie styrelseledamöter	Invalda i styrelsen	Mandattid
Maria Engholm, vice ordförande, Borlänge	2003	2017–2020
Christer Rosén, vice ordförande, Fredriksberg	2013	2016–2019
Carin Nises, Mora	2004	2018–2019
Margareta Florén, Avesta	2002	2018–2019
Martin Moraeus, Orsa	2012	2017–2020
Marie Svan, Vansbro	2013	2016–2019
Susanne Ström, Falun	2016	2016–2019
Jörgen Isaksson, Borlänge	2017	2017–2020
Inge Gustafsson, FTF, Arbetstagarrepresentant, Borlänge	2013	2018–2019
Jan Linderoth, FTF, Arbetstagarrepresentant, Falun	2015	2018–2019
Styrelsesuppleanter (Arbetstagarrepresentanter)		
Fredrik Pöllänen, FTF, Borlänge		2018–2019
Henrik Persson, FTF, Säter		2018–2019

Verkställande direktör	
Anders Grånäs, Falun	2012–

Ordinarie revisor	Mandattid
PricewaterhouseCoopers AB med auktoriserad revisor Eva Fällén, Stockholm, som huvudrevisor och med auktoriserad revisor Sofie Nordenborg, Stockholm, som suppleant. Revisionsbyrån valdes till bolagets revisor vid bolagsstämman 2012.	2018–2019

Valberedning	
Monica Rönnlund, ordförande, Borlänge	2017–2020
Mats Reyier, Borlänge	2018–2021
Ruben Forslund, Hedemora	2016–2019
Malin Höglund, Mora	2018–2021

Fullmäktige 2018

Dalarnas Försäkringsbolag ägs av sakförsäkringskunderna. Det innebär att våra kunder är med och påverkar bolagets framtid genom att engagera sig i Fullmäktige, bolagets högsta beslutande organ.

Fullmäktige väljer Dalarnas Försäkringsbolags styrelse, ordförande, vice ordförande och revisorer och beslutar om vilken ersättning de ska få.

Vill man vara med och påverka ska man gå på ett valmöte till Fullmäktige. De genomförs vart tredje år i respektive kommun och är öppna för alla försäkringskunder. Håll utkik efter annonser i lokalpressen och på vår hemsida.

Styrelsen och ledningen på Dalarnas Försäkringsbolag bjuder in fullmäktigeledamöterna till informationsträffar, där man bland annat diskuterar aktuella frågor som berör bolaget.

Jenny Thörn, nuvarande fullmäktigeledamot i Gagnef. Den 11 februari valdes hon in som ledamot för Leksand med formellt tillträde 29 mars 2019.

Kommun		Mandattid
AVESTA	Kajsa Petersson, Horndal	2018-2021
	Helena Bergkvist, Avesta	2018-2021
	Henrik Schef, Krylbo	2018-2021
BORLÄNGE	Mats Reyier, Borlänge	2017-2020
	Göran Wennström, Borlänge	2017-2020
	Eva Bylander, Borlänge	2017-2020
	Monica Rönnlund, Borlänge	2017-2020
	Anders Tunestam, Borlänge	2017-2020
	Rickard Lindberg, Borlänge	2017-2020
	Anna Rosengren, Borlänge	2017-2020
FALUN	Jan Blomqvist, Falun	2017-2020
	Håkan Östlund, Falun	2017-2020
	Thomas Fahlander, Falun	2017-2020
	Berit Kalles, Falun	2017-2020
	Martin Bengtsson, Sundborn	2017-2020
	Gunnar Sköndahl, Falun	2017-2020
	Mathias Bergqvist, Falun	2017-2020
	Henrik Belin, Falun	2017-2020
	Susanna Walter Westberg, Falun	2017-2020
	Kristina Kallur, Falun	2017-2020
GAGNEF	Åsa Ahlgren Peters, Gagnef	2016-2019
	Jenny Thörn, Djurås	2016-2019
HEDEMORA	Ruben Forslund, Hedemora	2018-2021
	Jan Persson, Hedemora	2018-2021

Kommun		Mandattid
LEKSAND	Per-Arne Linders, Siljansnäs	2016-2019
	Christina Sjöberg Leander, Siljansnäs	2016-2019
	Johan Pellas, Leksand	2016-2019
LUDVIKA	Lars Lindblom, Ludvika	2018-2021
	Lars Göran Ivansson, Ludvika	2018-2021
	Lena Hjalmarsson, Grängesberg	2018-2021
	Susanne Sakofall, Ludvika	2018-2021
MALUNG	Per Söderlund, Malung	2016-2019
	Göran Bergman, Malung	2016-2019
	Maria Wiklund, Malung	2016-2019
MORA	Marie Rapp, Mora	2016-2019
	Malin Höglund, Mora	2016-2019
	Mats Rylander, Färnäs	2016-2019
	Johanna Sammeli, Mora	2016-2019
ORSA	Erik Bergkvist Orsa	2016-2019
RÄTTVIK	Bengt Samuelsson, Vikarbyn	2016-2019
	Jan Suther, Rättvik	2016-2019
SMEDJEBACKEN	Peter Nyqvist, Smedjebacken	2018-2021
SÄTER	Lars-Erik Danielsson, Stora Skedvi	2018-2021
	Anders Åkerberg, Stora Skedvi	2018-2021
VANSBRO	Elisabeth Säljgård, Dala Järna	2016-2019
ÄLVDALEN	Göran Larsson, Älvdalen	2016-2019
	Jan Knuts, Älvdalen	2016-2019

Företagsledning

Anders Grånäs
Verkställande direktör

Maria Freiholtz
Ekonomichef

Anette Granberg
Chef HR

Marie Eriksson
Chef Kommunikation/Hållbarhet

Ingrid Fröjd
Chef Affärsstöd

Ola Berglund
Skadechef

Mats Johansson
Bankchef

Johan Sundström
Chef affärsområde Privat

Anders Saeter
Kapitalförvaltningsansvarig

Thomas Norgren
Chef affärsområde Företag
till och med 31 dec 2018

Johan Hellrup
Chef affärsområde Företag
från och med 1 jan 2019

Ordlista

ALLMÄNT

Affär för egen räkning, f e r
Den del av försäkringsaffären som ett försäkringsbolag själv står risken för och som alltså inte återförsäkras hos andra bolag. Affär för egen räkning är med andra ord bruttoaffär minskat med avgiven återförsäkring.

Bruttoaffär
Försäkringsaffär utan avdrag för den del av affären som återförsäkras hos andra bolag.

Direkt försäkring
Försäkringsaffär som avser avtal direkt mellan försäkringsgivare (försäkringsbolag) och försäkringstagare. Försäkringsbolaget är, till skillnad från vid mottagen återförsäkring, direkt ansvarigt gentemot försäkringstagarna.

Kombinerad försäkring
All egendomsförsäkring exklusive motorfordonsförsäkring.

Mottagen återförsäkring
Med mottagen återförsäkring förstås återförsäkringsaffär som mottages från andra försäkringsföretag. Mottagande bolag har i detta fall inget direkt ansvar gentemot försäkringstagarna.

Återförsäkring
Om ett försäkringsbolag inte kan eller vill bära hela den ansvarighet som det iklätt sig gentemot försäkringstagare, återförsäkrar bolaget de tecknade försäkringarna, helt eller delvis, hos andra bolag. Man talar här om avgiven återförsäkring (indirekt försäkring) hos de sistnämnda bolagen.

TERMER I RESULTATRÄKNING OCH RAPPORT ÖVER FINANSIELL STÄLLNING, KASSAFLÖDES- OCH RESULTATANALYS

Avsättning för ej intjänade premier
En skuldpost, som i princip motsvarar den del av premieinkomsten, som vid bokslutet hänför sig till nästkommande år.

Avsättning för oreglerade skador
De skador som inträffar under räkenskapsåret hinner av olika skäl (tidskrävande utredningar mm) inte alltid slutregleras före årets utgång. I bokslutet måste därför en avsättning göras för beräknade, ännu inte utbetalda försäkringsersättningar.

Avsättning för återbäring
Reserv för återbäring, som tilldelats kunderna, men vid bokslutstillfället ännu inte förfallit till betalning.

Avvecklingsresultat
I årsbokslutet reserveras medel, för skador som inte är slutreglerade vid räkenskapsårets utgång, i Avsättning för oreglerade skador. Den bedömning av kommande utbetalningar som gjorts kan av olika skäl visa sig felaktig. Inflationstakten kan bli en annan än den som förutsattes när skadan värderades. Lagstiftning och/eller praxis beträffande personskador kan förändras. Vidare är det rent allmänt svårt att bedöma utbetalningarna för en komplicerad skada, vars slutreglering kan ligga flera år framåt i tiden.

Om det beräknade ersättningsbeloppet för en skada visar sig vara övervärderat, uppstår en avvecklingsvinst när ersättningsbeloppet bedöms på nytt eller när skadan slutregleras. Om beloppet undervärderats blir det på motsvarande sätt en avvecklingsförlust.

Diskonterad reserv
Diskontering innebär att reserven beräknas som framtida utbetalningar med avdrag för förväntad framtida avkastning på reserven.

Driftskostnader i försäkringsrörelsen
Driftskostnader är en sammanfattande benämning på kostnader för anskaffning, försäljning och administration. Kostnader för skadebehandling inkluderas i Försäkringsersättningar.

Försäkringsersättningar
Utbetalda försäkringsersättningar plus Avsättning för oreglerade skador vid årets slut minus Avsättning för oreglerade skador vid årets början. En del av försäkringsersättningarna utgörs av reservavvecklingsresultat.

Försäkringstekniska avsättningar
Sammanfattade benämningar på gjorda avsättningar för ej intjänade premier och kvardröjande risker, oreglerade skador och återbäring. Avsättning för ej intjänade premier motsvarar i princip den del av premieinkomsten som vid bokslutet hänför sig till nästkommande år.

Immateriella tillgångar
Utgifter för utveckling, där forskningsresultat eller annan kunskap tillämpas för att åstadkomma nya eller förbättrade produkter eller processer, redovisas som en tillgång i balansräkningen, om produkten/processen är tekniskt och kommersiellt användbar och företaget har tillräckliga resurser att fullfölja utvecklingen och därefter använda eller sälja den immateriella tillgången. I balansräkningen redovisade utvecklingskostnader är upptagna till anskaffningsvärde minus ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar.

Den immateriella tillgången ska vara identifierbar och förväntas ge framtida ekonomiska fördelar.

Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen
Premier betalas i förskott, medan drifts- och skadekostnader betalas i efterskott. De medel som inte betalats ut placerar bolaget, så att det ger en avkastning. Den beräknade räntan, kalkylräntan, på dessa placeringar förs över från kapitalförvaltningen till försäkringsrörelsen.

Kassaflödesanalys
Kassaflödesanalysen beskriver förändringen i de likvida tillgångarna under räkenskapsperioden. Kassaflödesanalysen uppdelas i kassaflöde från löpande verksamhet, investeringar och finansiering..

Kvardröjande risker
Om Avsättning för ej intjänade premier bedöms otillräcklig för att täcka förväntade skade- och driftkostnader för det gamla försäkringsbeståndet fram till nästa förfallodag, skall denna ökas med avsättning för kvardröjande risker.

Premieinkomst
Under året influtna premier med förfallodag

under det aktuella året, fordringar avseende pågående försäkringsavtal samt förskottsbetalda premier med förfallodag under det aktuella året.

Premieintäkter
Avser den premieinkomst som avser räkenskapsåret.

Premierna inbetalas vid skilda förfallodagar under året och avser som regel en försäkringstid av ett år. Vid räkenskapsåret slut har bolaget således erhållit premier som till större eller mindre del avser närmast följande år. Skatteskuld på orealiserade vinster, på skillnaden mellan bokfört och skattemässigt värde på fastigheter, samt på andra temporära skillnader.

Denna del av premieinkomsten redovisas i bokslutet som en skuldpost: Avsättning för ej intjänande premier (utgående premiereserv). Motsvarande skuldpost vid räkenskapsårets början frigörs och är en intäkt för det aktuella året (ingående premiereserv). Se även kvardröjande risker nedan. Premieintäkten för året består av följande poster; Avsättning för ej intjänade premier vid årets början plus Premieinkomst under året minus Avsättning för ej intjänade premier vid årets slut.

Uppskjuten skatt
Skatteskuld på orealiserade vinster, på skillnaden mellan bokfört och skattemässigt värde på fastigheter, samt på andra temporära skillnader.

ÖVRIGA TERMER OCH NYCKELTAL

Direktavkastningsprocent
Nettot av ränteintäkter, räntekostnader, utdelning på aktier och andelar och över-/underskott på egna fastigheter i procent av tillgångarnas utgående marknadsvärden inklusive upplupen ränta plus viktning (in- respektive utgående värden) av i försäkringsrörelsen under året uppkomna kassaflödesnetto.

Kapitalbas
Kapitalbasen är enkelt uttryckt det tillgängliga kapitalet. Ett företags kapitalbas består av eget kapital och öppet redovisade övervärden (netto) i tillgångar, exklusive värdet av immateriella tillgångar samt skillnaden mellan odiskonterade och diskonterade avsättningar för oreglerade skador.

Kapitalbas SII
Kapitalbasen SII (Solvens II) är skillnaden mellan de marknadsvärderade tillgångarna och skulderna i solvensbalansräkningen.

Konsolideringsgrad
Förhållandet mellan konsolideringskapital och premieinkomst för egen räkning. Uttrycks i procent och används inom skadeförsäkring.

Konsolideringskapital
Sammanfattade benämning på summan av beskattat eget kapital, obeskattade reserver, uppskjuten skatt samt övervärden i dotterföretag.

Skadeprocent, direkt försäkring
Försäkringsersättningarna i direkt försäkring dividerade med premieintäkterna i direkt försäkring.

Solvensmarginal
Erforderlig solvensmarginal är ett mått på lägsta nivå på kapitalbasen, som tillåts enligt gällande lagstiftning. Beräkningen av den görs dels utifrån bolagets premieinkomster, dels utifrån dess skadeersättningar. Den erforderliga solvensmarginalen är det högsta av de två beräknade värdena.

Totalavkastningsprocent
Summan av direktavkastning, realiserade vinster och förluster samt orealiserade värdeförändringar under året i relation till under året genomsnittligt förvaltat kapital, dvs. ingående marknadsvärde plus viktning (in- respektive utgående värden) av i försäkringsrörelsens under året uppkomna kassaflödesnetto.

Totalkostnadsprocent, direkt försäkring
Summan av försäkringsersättningar och driftskostnader i direkt försäkring dividerad med premieintäkten i direkt försäkring.

SCR
Förkortning av engelskans Solvency Capital Requirement. Ett regulatoriskt krav på kapitalbasens storlek, framräknat som det kapital som krävs för att täcka förluster på grund av händelser som inte bedöms inträffa oftare än 1 gång på 200 år.

MCR
Förkortning av engelskans Minimum Capital Requirement. Ett regulatoriskt krav på kapitalbasens storlek, och utgör den nivå på kapitalbasen under vilken ett försäkringsbolag förlorar tillståndet att bedriva verksamhet.

Vi finns nära dig!

Vem vet ditt bästa, om inte de som står dig närmast? Vi som jobbar på Dalarnas Försäkringsbolag bor där du bor, handlar i samma butiker, läser troligen samma tidningar och har samma väder som du. Vi är övertygade om att den som finns nära har lättare att engagera sig, förstå och hjälpa till. Dalarnas Försäkringsbolag är banken och försäkringsbolaget som kan ta hand om hela din ekonomi. Allt samlat på ett ställe. Dessutom är vi kundägda. Det betyder att kundernas bästa och ägarnas bästa är exakt samma sak för oss.

Avesta Kungsgatan 27, 774 30 Avesta, tfn 0226-560 35 | **Borlänge** Häradsvägen 18, 781 27 Borlänge, tfn 0243-159 25 | **Falun** Slaggatan 7, 791 21 Falun, tfn 023-930 00 | **Leksand** Torget 4, 793 31 Leksand, tfn 0247-25 41 20 | **Ludvika** Engelbrektsgatan 9, 771 30 Ludvika, tfn 0240-138 55 | **Malung** Moravägen 4, 782 31 Malung, tfn 0280-130 95 | **Mora** Strandgatan 6A, 792 30 Mora, tfn 0250-178 10

dalarnas.se

Dalarnas Försäkringsbolag
Bank & Försäkring